

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Vaida URMONAITĖ
Ekonomikos studijų programos studentė

**UAB „ŠIAULIŲ VANDENYS“ VEIKLOS
EFEKTYVUMO VERTINIMAS IR PERSPEKTYVŲ
NUMATYMAS**

Bakalauro baigiamasis darbas

Šiauliai, 2015

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Vaida URMONAITĖ

UAB „ŠIAULIŲ VANDENYS“ VEIKLOS
EFEKTYVUMO VERTINIMAS IR PERSPEKTYVŲ
NUMATYMAS

Bakalauro baigiamasis darbas
Socialiniai mokslai, Ekonomika (04S)

Darbo vadovė:
lekt. Kristina MONTVILAITĖ

Teigiū, kad bakalauro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų programos bakalauro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Urmonaitė, V. (2015). UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimas ir perspektyvų numatymas: universitetinių pagrindinių studijų Ekonomikos programos baigiamasis darbas. Baigiamojo darbo vadovė lekt. K. Montvilaitė. Šiaulių universitetas, Ekonomikos katedra, 56 p. (86 p.).

SANTRAUKA

Bakalauro baigiamajame darbe nagrinėjami teoriniai ūkinės veiklos efektyvumo principai bei aptarti veiklos efektyvumą nusakantys rodikliai, kurie praktiškai pritaikyti sprendžiant išteklių paskirstymo ir panaudojimo problemas UAB „Šiaulių vandenys“. Atlikta ir kitų didžiųjų Lietuvos miestų vandens tiekimo ir nuotekų valymo bendrovių lyginamoji analizė, kuri leis palyginti šių įmonių finansinius (efektyvumo, turto apyvartumo, pelningumo) rodiklius. Didelis dėmesys darbe skiriamas ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės, panaudojimo ir pelningumo rodiklių analizei bei nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumui tirti. Tačiau veiklos efektyvumas bakalauro baigiamajame darbe bus matuojamas ne tik tradiciniais finansinės analizės rodikliais, bet ir moderniais veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modeliu (ABC) bei subalansuotų rodiklių sistema (BSC), kurie leidžia nustatyti silpnąsias įmonės sritis ir yra orientuoti į rezultatų gerinimą ir veiklos tobulinimą. Tyrimo metu siekiama išsiaiškinti, kokios yra UAB „Šiaulių vandenys“ efektyvumo didinimo galimybės bei nustatyti silpnąsias ir stipriąsias bendrovės veiklos sritis.

Urmonaitė, V. (2015). PLLC “Šiaulių vandenys” efficiency rating and the foreseeing of perspectives: the main university study of Economics program final work. Final work leader lekt. K. Montvilaitė. University of Šiauliai, Economics Department, 56 p. (86 p.).

SUMMARY

Bachelor thesis deals with theoretical aspects of company's efficiency and efficiency measurement indexes, which are used practically to solve the problem of resource allocation and repartition in PLLC “Šiaulių vandenys”. A comparative analysis of other major Lithuanian cities water extraction and sewerage companies is done in order to compare some financial (efficiency, asset turnover, profitability) indicators between the companies. Great attention is paid to long term material asset technical condition, utilization and profitability analysis and equity utilization efficiency research. However, operational efficiency in this bachelor thesis will be measured not only by using traditional financial analysis indicators, but also by using modern activity-based cost calculation model (ABC) and the balanced scorecard (BSC), which allows the company to identify weak areas and are focused on improving performance and operational excellence. The study aims to find out what are UAB “Šiaulių vandenys” efficiency opportunities and find weaknesses and strengths of the company's activities.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1 lentelė. Efektyvumo sąvokos apibrėžimai

1.2 lentelė. Bankroto tikimybės vertinimo skalė

2.1 lentelė. Tyrimo etapai ir naudojami metodai

2.2 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ plėtra 2006-2014 m. laikotarpiu

2.3 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. veiklos efektyvumo rodikliai

2.4 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. turto apyvartumo rodikliai

2.5 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. turto pelningumo rodikliai

2.6 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiai dėl atskirų veiksmų

2.7 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. tiesioginių išlaidų paskirstymas

2.8 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. darbų įkainių skaičiavimas

2.9 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. netiesioginių išlaidų paskirstymas

2.10 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. savikainos struktūra

2.11 lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ 2013-2017 m. finansavimo šaltiniai ir projektų įgyvendinimui numatytos skirti lėšos

2.12. lentelė. UAB „Šiaulių vandenys“ BSC sistemos rodiklių sąvadas

PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS

1.1 pav. Efektyvumo tipai

1.2 pav. Ekstensyvūs ir intensyvūs veiksniai

1.3 pav. Ilgalaikio materialiojo turto analizės schema

1.4 pav. Nuosavo kapitalo analizės schema

1.5 pav. ABC sistemos modelis

1.6 pav. Subalansuotų rodiklių tarpusavio ryšys

2.1 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ turto pokyčiai 2006-2014 m.

2.2 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavybės pokyčiai 2006-2014 m.

2.3 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ pagrindiniai pelno ataskaitos straipsniai 2006-2014 m.

2.4 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. santykiniai pardavimų pelningumo rodikliai

2.5 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. santykiniai kapitalo pelningumo rodikliai

2.6 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. faktinės būsenos balo dinamika

2.7 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ pagrindinių pelningumo rodiklių prognozė 2015 m.

TURINYS

ĮVADAS	9
1. ĮMONIŲ EKONOMINIO EFEKTYVUMO ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI	11
1.1. Ekonominės veiklos efektyvumo samprata.....	11
1.2. Efektyvumo įvertinimas dviejų veiksmų multiplikatyviu modeliu.....	13
1.3. Efektyvumo įvertinimas finansinės analizės pagalba	14
1.3.1. Finansinės analizės tikslai ir metodai	14
1.3.2. Veiklos efektyvumo vertinimo rodikliai.....	15
1.3.3. Įmonės pelningumo vertinimo rodikliai.....	15
1.3.4. Ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo įmonėje efektyvumas	17
1.3.5. Nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumo vertinimas.....	19
1.4. Veiklos efektyvumą įvertinantys modeliai	21
1.4.1. Veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelis.....	21
1.4.2. Subalansuotų rodiklių modelis.....	23
1.5. Veiklos perspektyvų numatymas bei prognozė.....	25
1.5.1. Įmonės plėtros galimybių nustatymo alternatyvos	25
1.5.2. Bankroto tikimybės įvertinimas.....	26
2. UAB „ŠIAULIŲ VANDENYS“ EKONOMINIO EFEKTYVUMO VERTINIMAS.....	28
2.1. UAB „Šiaulių vandenys“ efektyvumo tyrimo metodika ir eiga	28
2.2. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos charakteristika	29
2.3. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimas dviejų veiksmų multiplikatyviu modeliu	31
2.4. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimas finansinės analizės pagalba.....	32
2.4.1. UAB „Šiaulių vandenys“ balanso struktūros ir dinamikos analizė.....	32
2.4.2. UAB „Šiaulių vandenys“ pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizė.....	34
2.4.3. UAB „Šiaulių vandenys“ santykinų rodiklių analizė.....	35
2.4.3.1. Veiklos efektyvumo ir turto apyvartumo rodiklių analizė	36
2.4.3.2. Veiklos pelningumo rodiklių analizė	38
2.4.3.3. Ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo efektyvumo vertinimas	41
2.4.3.4. UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumo įvertinimas....	43
2.4.4. UAB „Šiaulių vandenys“ rodiklių standartizavimas ir analizė	45
2.5. Efektyvumo įvertinimas veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modeliu.....	46
2.6. UAB „Šiaulių vandenys“ perspektyvų įvertinimas.....	50
2.6.1. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos prognozės 2015 m.	50
2.6.2. UAB „Šiaulių vandenys“ subalansuotų rodiklių strateginis žemėlapis	51

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	54
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	57
PRIEDAI	61

ĮVADAS

Temos naujumas ir aktualumas. Kiekviena įmonė, siekdama išlikti konkurencinga ir moderni, privalo tobulėti bei keistis, priimti šiuolaikines naujoves ir iššūkius. Įmonės, nesugebančios patenkinti vis besikeičiančių klientų bei pirkėjų poreikių ir prisitaikyti prie rinkos ekonomikos dėsnių, anksčiau ar vėliau bankrutuoja, t.y. šios įmonės nebegali tęsti savo veiklos. Todėl visose situacijose, kiekvienai įmonei yra būtina įvertinti savo veiklos rezultatus bei stebėti ne tik įmonės viduje vykstančius pokyčius, bet ir makroekonominės tendencijas. Šioms užduotims įvykdyti yra atliekama įmonė veiklos efektyvumo analizė ir įvertinimas, kurie teikia nemažai informacijos apie įmonės veiklos vystymąsi bei leidžia įmonėms numatyti veiklos plėtros būdus ir kurti strateginius planus.

Įmonės rezultatus gali lemti ne tik vadybos sprendimai, bet ir techniniai bei finansiniai jos pajėgumai. Didelę įtaką įmonės veiklai turi išoriniai ekonominiai-socialiniai veiksniai: dideli mokesčiai, infliacijos svyravimai, emigracija, ekonominės bei bankų krizės. Todėl įmonės, norėdamos išlikti, yra skatinamos ieškoti naujų plėtros galimybių bei veiklos efektyvumo didinimo priemonių.

Skirtingi ekonomikos mokslininkai nagrinėja skirtingus veiklos efektyvumo vertinimo aspektus, pavyzdžiui, Cibulskienė ir Padgureckienė (2011) efektyvumą matuoja įmonės sukurta ekonomine pridėtine verte (EVA metodu). Šie autoriai naudoja EVA metodą sprendžiant įmonės kapitalo struktūros maksimizavimo ir formavimo problemas. Žvirblis ir Buračas (2013) naudoja daugiakriterį vertinimą (*Multiple criteria evaluation*), kuris leidžia analizuoti įmonės efektyvumą daugiau nei vienu rodikliu, o apimant kelis, kaip konkurencingumas, marketingo strategija, inovacijos, pelningumas. Mackevičius ir Tomaševič (2011), matuodami įmonės veiklos efektyvumą, orientuojasi į vykdomų investicinių projektų atsiperkamumą bei laukiamą grąžą, naudojant tokius metodus kaip grynoji dabartinė vertė (NPV), vidinė grąžos norma (IRR) ir atsipirkimo laikas (PP).

Problema. Šių dienų konkurencingomis verslo sąlygomis kiekviena įmonė, gerindama ir vykdydama savo veiklą, kurdamą naujus produktus ir paslaugas, susiduria su gamybos efektyvumo didinimo, racionaliu išteklių panaudojimo bei išlaidų mažinimo problemomis. Šioms problemoms sprendžiant svarbią reikšmę turi ekonominė veiklos efektyvumo analizė, kuri, kaip minėta anksčiau, labai svarbi planavimo bei būklės įvertinimo dalis. Tačiau ne visos įmonės skiria pakankamai dėmesio veiklos analizei, kitaip tariant, ne kiekviena įmonė įvertina veiklos analizės ir efektyvumo svarbą, nekaupia ir netiria svarbios finansinės informacijos. Darbe keliamas probleminis klausimas: kokie veiksniai lemia veiklos efektyvumą ir kaip jį padidinti? Kiekvienoje įmonėje ši problema yra sprendžiama skirtingai dėl daugelio priežasčių tokių, kaip skirtinga įmonių veikla, skirtingi įmonių tikslai bei vizija, be to, didelę reikšmę turi ir įmonės dydis bei vadovybė. Skirtumų yra labai daug,

todėl skirtingoms įmonėms reikia taikyti ne vienodą efektyvumo didinimo strategiją, o atsižvelgti į įmonės veiklos specifiką, jos sąnaudas ir jų mažinimo galimybes.

Šiame darbe atliekama 2006-2014 m. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo analizė, gauti rezultatai palyginti su kitomis Lietuvoje veikiančiomis įmonėmis, kurios užsiima ta pačia veikla.

Tyrimo **objektas:** UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumas ir perspektyvos.

Tikslas: atlikti UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimą ir numatyti perspektyvas.

Tiksliui pasiekti keliami tokie **uždaviniai:**

1. Apibendrinti veiklos efektyvumo sampratą ir tipus.
2. Išnagrinėti veiklos efektyvumo statistinius ir finansinės analizės vertinimo metodus.
3. Sudaryti veiklos efektyvumo tyrimo metodiką.
4. Įvertinti UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumą statistiniais ir finansinės analizės tyrimo metodais.
5. Numatyti UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos perspektyvas ir efektyvumo didinimo galimybes.

Tyrimo metodai: darbe bus analizuojama ir apibendrinama Lietuvos (Auštrevičiaus, Bagdanavičiaus, Bagdžiūnienės, Juozaitienės, Juozapavičienės, Lukoševičiaus, Butkaus, Žakarės, Cibulskienės, Čekanavičiaus, Girdzijausko, Jafimovo, Mackevičiaus, Valkausko ir kt.) bei užsienio autorių (Jänkälä, Silvola, Innes, Mitchell, Kaplan, Norton, Kapic, Kennedy, Graves, Wegmann ir kt.) mokslinė literatūra, periodiniai moksliniai leidiniai bei kita literatūra. Atliekama finansinių ataskaitų lyginamoji, horizontali, vertikali analizė, be to, ir santykinų rodiklių lyginamoji ir dinaminė analizė. Darbe naudojami tokie statistiniai metodai kaip indeksų metodas ir standartizavimas, informacijos grupavimas ir lyginimas, detalizavimas bei apibendrinimas kiekybiniais metodais.

Teorinėje dalyje aptariama mokslinė literatūra, apibrėžti veiklos efektyvumo gerinimo principai bei koncepcijos, jų palyginimas ir metodai, naudojami įvertinti bet kurios įmonės ar organizacijos veiklos efektyvumą. Šioje dalyje analizuojami ir sisteminami mokslinėje literatūroje pateikti įmonės bankroto prognozavimo modeliai bei jų taikymas ir svarba įmonės finansinėje analizėje.

Praktinėje bakalauro dalyje pateikiama surinkta ir susisteminta UAB „Šiaulių vandenys“ finansinių ataskaitų informacija, atliekama santykinų rodiklių analizė, pateikiami pasiūlymai veiklos efektyvumo didinimu bei numatomos perspektyvos.

1. ĮMONIŲ EKONOMINIO EFEKTYVUMO ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI

Šiame skyriuje apibendrinami Lietuvos ir užsienio mokslininkų veiklos efektyvumo vertinimo metodų teoriniai aspektai. Aprašyti metodai ir rodikliai skirti įvertinti ir apskaičiuoti įmonės veiklos efektyvumą bei išteklių panaudojimo racionalumo lygį. Didžiausias dėmesys skirtas veiklos efektyvumo, pelningumo rodikliams bei ilgalaikio materialiojo turto ir nuosavo kapitalo analizei.

1.1. Ekonominės veiklos efektyvumo samprata

Ekonominis efektyvumas yra plačiai diskutuojama tema ne tik tarp ekonomikos mokslininkų, bet ir vadybininkų, finansų specialistų. Ekonominio efektyvumo sąvoka mokslinėje literatūroje traktuojama nevienodai. 1.1 lentelėje pateikiamos Lietuvos ir užsienio mokslininkų publikuotos efektyvumo sąvokos.

1.1 lentelė

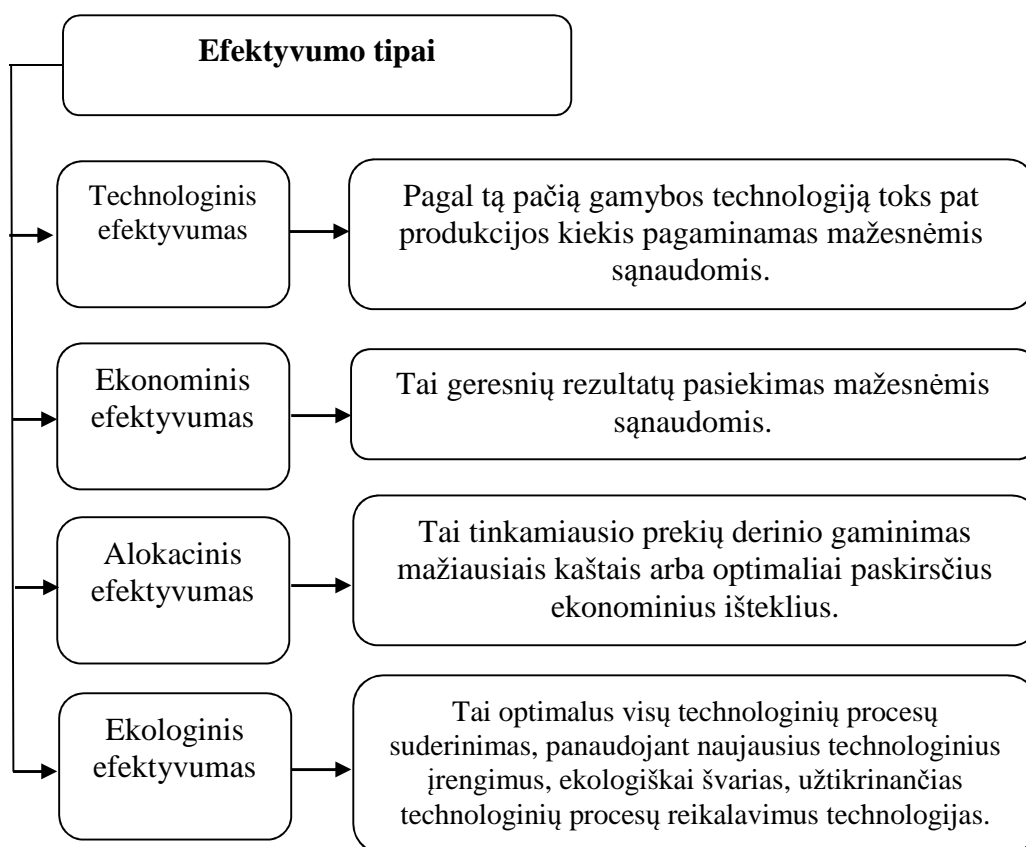
Efektyvumo sąvokos apibendrinimas

Autorius	Efektyvumo apibrėžimas
Auštrevičius, Pupkevičius, Treigienė (1991)	Efektyvumas yra gamybos veiksnių panaudojimo rezultatyvumas.
Pass, Lowes, Davies (1997)	Tai santykis tarp nepakankamų gamybos išteklių ir prekių bei paslaugų produkcijos apimtys. Efektyvumo sąvoka vartojama kaip kriterijus sprendžiant, ar gerai rinkos paskirstė išteklius.
Bagdavičius, Stankevičius, Lukoševičius (1999)	Tai siekimas gauti kuo daugiau naudos, kuo geriau naudojant ribotus išteklius.
Black (2003)	Efektyvumas - rezultatų su mažiausiomis įvestimis, arba maksimalios galimos produkcijos išėigos turimais ištekliais gavimas.
Vainienė (2005)	Išteklių panaudojimo veiksmingumas, kai norimas rezultatas pasiekiamas mažiausiomis įmanomomis sąnaudomis arba naudojant turimus išteklius pasiekiamas maksimalus įmonės rezultatas.
Mackevičius (2007)	Efektyvumas – tai racionalus lėšų gamybos procese cirkuliavimas, duodantis teigiamą gamybos rezultatą, greitą gamybos proceso ciklą, kurio metu ne tik sukuriamas pelnas, bet ir pinigų srautas, reikalingas gamybos proceso tęstinumui palaikyti.
Buklytė, Ruževičius (2010)	Tai kompleksinė priemonė, vertinanti įmonės veiklos kokybę ir jos potencialą tobulėti ir pasiekti užsibrėžtus tikslus, atsižvelgiant į veiklos rezultatus, klientus, žmogiškuosius išteklius ir visuomenę
Veiklos audito vadovas (2010)	Tai santykis tarp produkto (prekių, paslaugų) ir jam pagaminti sunaudotų išteklių.
Mackevičius, Daujotaitė (2011)	Efektyvumas – faktinių rezultatų lyginimas su sunaudotais ištekliais.

Išnagrinėjus įvairių autorių efektyvumo sąvokos apibrėžimus galima teigti, kad įmonės pasiektas efektyvumo lygis priklauso nuo racionalaus išteklių panaudojimo. Pasak Mackevičiaus ir

Daujotaitės (2011), vertinant išteklių naudojimo efektyvumą, veiklos rezultatai lyginami su panaudotais ištekliais, siekiant kuo mažesnių išlaidų ir geriausio rezultato. Efektyvumas nėra vien išlaidų sumažinimas, jis parodo, kaip tinkamai įmonė panaudoja išteklius, kad pasiektų kuo geresnius rezultatus.

Lietuvių autoriai (Lukaševičius, Martinkus, Piktyš, 2005) analizuoja įmonės efektyvumo sąvoką ir išskiria keturis efektyvumo tipus (žr. 1.1 pav.). Šie autoriai pažymi, kad įmonė gali dirbti efektyviai, tačiau nepasiekti rezultato, t.y. užsibrėžtų tikslų. Todėl be efektyvumo yra svarbūs ir pasiekti rezultatai. Ekonomikos terminų ir sąvokų žodyne (Bagdanavičius, Stankevičius, Lukoševičius, 1999) išskiriama dar viena efektyvumo rūšis dinaminis efektyvumas, kuris pasiekiamas, kai inovaciniai pokyčiai įvyksta greitai ir tinkamu laiku.

1.1 pav. Efektyvumo tipai

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Lukaševičius, Martinkus, Piktyš, 2005

Kiti autoriai (Mackevičius, Daujotaitė 2011) išskiria dvi efektyvumo rūšis: vidaus ir išorės efektyvumą. Vidaus efektyvumas susijęs su pačios įmonės gebėjimu sutelkti savo vidaus išteklius ir kuo efektyviau vykdyti veiklą. Išorės efektyvumas rodo, kiek įmonė sugeba efektyviai vykdyti savo funkcijas su turimais ištekliais (Mackevičius, Daujotaitė 2011).

Prie efektyvumo sąvokos Auštrevičius, Pupkevičius, Treigienė (1991) išskiria du pagrindinius ekonominio efektyvumo problemos aspektus:

1. kaip pasirinkti tokią produkciją, kurios gamyba būtų pelninga;
2. kaip sukurti tokią veiksmų sistemą, kuri leistų pigiausiai pagaminti produkciją, pasižyminčią iš anksto numatytais kokybiniais parametrais.

Taigi efektyvumas yra ribotų ekonominių išteklių (technologinių, finansinių, darbo jėgos, gamtinių resursų) racionalus panaudojimas siekiant kuo aukštesnio rezultato, išlaikant aukštą produkcijos kokybę. Efektyvumas gali būti išreiškiamas kaip santykis tarp rezultato ir jam gauti sunaudotų sąnaudų.

1.2. Efektyvumo įvertinimas dviejų veiksmų multiplikatyviu modeliu

Gamybinių ir finansinių išteklių panaudojimas gali būti ekstensyvus ir intensyvus. Esant ekstensyviai vystymuisi, gamyba plečiama pritraukiant papildomus išteklius, o intensyviai – juos geriau panaudojant (Girdzijauskas, Jafimovas, 2006). Veiklos racionalumo lygis identifikuojamas ekonominiai statistiniai rodikliai, apskaičiuojamas šitaip (Valkauskas, 2007):

$$E = Q(arba P)/(PK + AK + F) \quad (1.1)$$

čia: E – veiklos efektyvumo (racionalumo) lygis; P – pelnas; Q – produkcija, prekės, atlikti darbai ar paslaugos; PK – pagrindinis kapitalas (ilgalaikis materialusis turtas); AK – apyvartinis kapitalas (trumpalaikis materialusis turtas); F – darbo užmokesčio fondas.

Šis ekonominis statistinis rodiklis gali būti pertvarkytas į dviejų veiksmų multiplikatyvų modelį:

$$Q(arba P) = E \times (PK + AK + F) = E \times V \quad (1.2)$$

kur: V – verslo veiksmų suma.

Modelis analizuojamas naudojant faktorinės indeksinės analizės metodą. Skaičiavimų algoritmo turinį lemia tyrimo tikslai ir duomenys. Anksčiau nagrinėtu atveju, vertinant Q pasikeitimą dėl E ir V pasikeitimo, naudojamas algoritmas:

$$\Delta Q(E) = (E_1 - E_0)V_1 \quad (1.3)$$

čia: $\Delta Q(E)$ – efektyvumo lygio pasikeitimas; $E_{0,1}$ – efektyvumo lygis baziniais ir ataskaitiniais metais; V_1 – bendrųjų išlaidų apimtis ataskaitiniais metais.

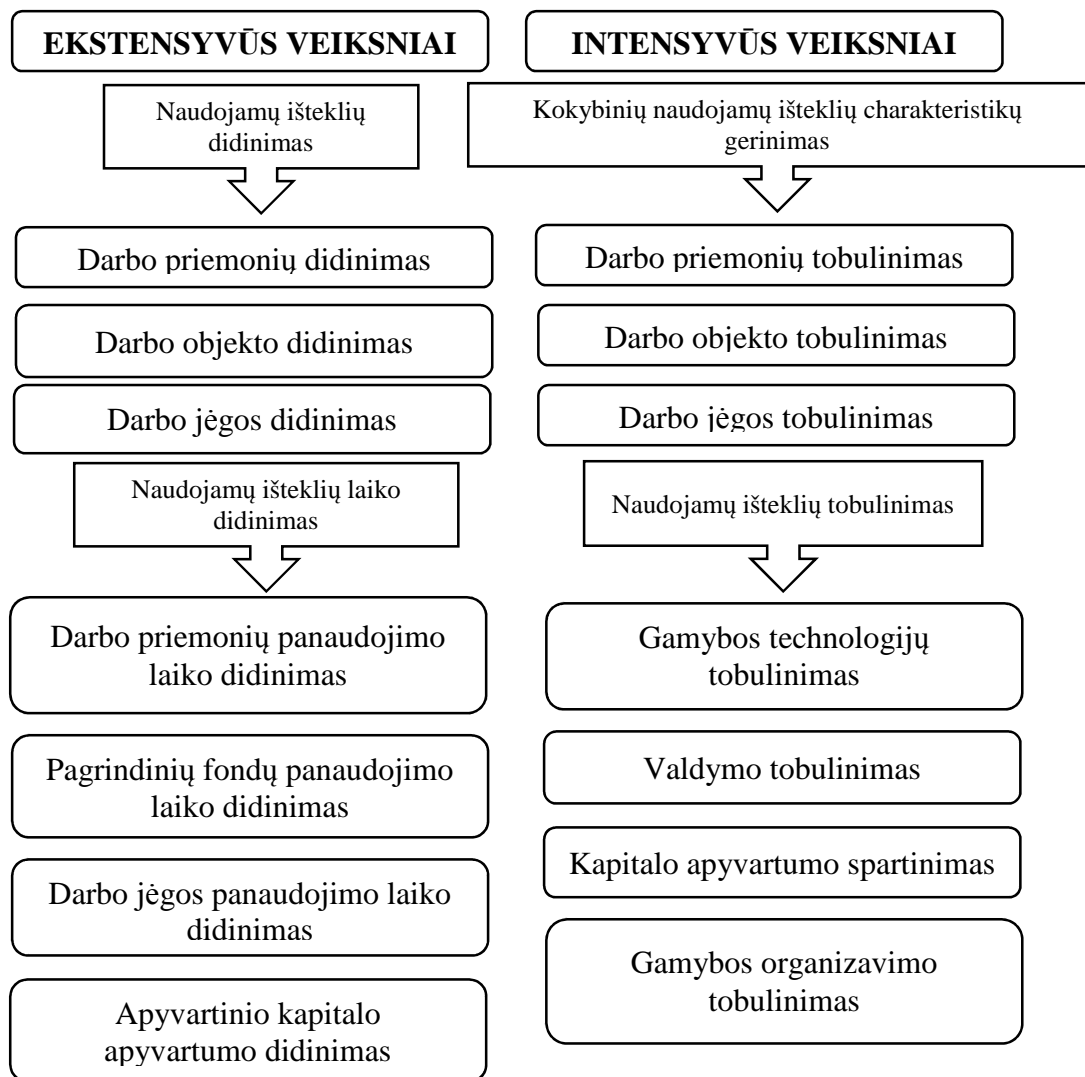
$$\Delta Q(V) = (V_1 - V_0)E_0 \quad (1.4)$$

čia: $\Delta Q(V)$ – bendrųjų išlaidų apimties pasikeitimas, V_0 – bendrųjų išlaidų apimtis baziniais metais.

$$\Delta Q(E) + \Delta Q(V) = \Delta Q = Q_1 - Q_0 \quad (1.5)$$

Remiantis šiuo modeliu, galima nustatyti ar įmonės rezultatai plėtojasi intensyviai ar ekstensyviai. Intensyvi plėtra yra tokia, kai verslo rezultatai pagerėja dėl efektyvumo padidėjimo, t.y.

kai $\Delta Q(E) > \Delta Q(V)$. Ekstensyvi plėtra yra tokia, kai geresni rezultatai pasiekiami dėl didesnių išlaidų verslo rezultatui pasiekti, t. y. jei $\Delta Q(E) < \Delta Q(V)$ (Valkauskas, 2005).

1.2 pav. Ekstensyvūs ir intensyvūs veiksniai
Šaltinis: Girdzijauskas, Jafimovas (2006), p. 16.

Kiekybinis ekstensyvaus ir intensyvaus vystymosi santykis išreiškiamas gamybinių ir finansinių išteklių panaudojimo rodikliais. Ekstensyvaus vystymosi rodikliai yra kiekybiniai išteklių panaudojimo rodikliai (žr. 1.2 pav.): darbuotojų skaičius, atsargų sunaudojimas, ilgalaikio turto apimtis, apyvartinių lėšų apimtis ir pan. Intensyvaus vystymosi rodikliai - kokybiniai išteklių panaudojimo rodikliai: darbo našumas, medžiagų grąža, fondų grąža, apyvartinių lėšų apyvartumo ir kt. (Girdzijauskas, Jafimovas 2006).

1.3. Efektyvumo įvertinimas finansinės analizės pagalba

1.3.1. Finansinės analizės tikslai ir metodai

Finansinės analizės tikslas – įvertinti įmonės finansinę būklę ir jos veiklos rezultatus tam tikru laikotarpiu. Finansinė analizė padeda įvertinti įmonės finansinę galią, finansų padėtį, o jos rezultatų

pagrindu gali būti priimami ekonomiškai pagrįsti finansiniai sprendimai (Juozaitienė, 2007). Bagdžiūnienė (2005) išskiria tokius analizės tipus:

- *Horizontalioji analizė*: kai ataskaitų duomenys lyginami su praėjusių laikotarpių ar biudžetų duomenimis, o nuokrypis išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais dydžiais, kurie rodo rodiklių pokytį laiko atžvilgiu, jo dinamiką. Šios analizės trūkumas tas, kad nenustatomos rodiklių pokyčių priežastys.
- *Vertikalią analizė*: rodo analizuojamo objekto struktūrą. Ji atliekama kiekvieną rodiklį lyginant su bendruoju baziniu rodikliu, o gautas dydis – lyginamasis svoris – išreiškiamas procentais. Atliekant šią analizę galima nustatyti rodiklių kitimo priežastis.
- *Santykinią analizė*: santykiniai dydžiai rodo analizuojamo objekto absoliučius dydžius santykius bei tarpusavio ryšius ir padidina absoliučius dydžių analizės galimybes.

Toliau skyriuje bus nagrinėjami pagrindiniai sąnaudų lygio bei turto apyvartumo rodikliai, leidžiantys išsamiai įvertinti įmonės finansinę būklę bei išteklių panaudojimo racionalumą. Taip pat pateikiami pagrindiniai pelningumo rodikliai ir susisteminti ilgalaikio materialiojo turto ir nuosavo kapitalo analizės teoriniai aspektai.

1.3.2. Veiklos efektyvumo vertinimo rodikliai

Efektyvus ir racionalus išteklių panaudojimas gamyboje yra svarbi, tačiau ir sunki užduotis kiekvienoje verslo įmonėje. Iki šiol nėra vieningos nuomonės, kaip įvertinti įmonės ekonominį efektyvumą. Tarp mokslininkų diskutuojama, kokie rodikliai arba kriterijai geriausiai ir objektyviausiai įvertina efektyvumą. Vis dėlto, pasak Bobinaitės ir Juozapavičienės (2011), daugelis mokslininkų pripažįsta, kad tradicinė finansinių santykinių rodiklių analizė, nepaisant jos trūkumų, išlieka vienas svarbiausių veiklos efektyvumo matavimo ir vertinimo metodų.

Mackevičius (2007) įmonės efektyvumui išmatuoti siūlo naudoti sąnaudų ir turto apyvartumo rodiklius (žr. 1 priedas), nes jie geriausiai apibūdina įmonės efektyvumo lygį. *Pardavimo savikainos lygis* parodo įmonės pagrindines išlaidas vienam pardavimo pajamų litui. Iš šio rodiklio galima spręsti apie įmonės sugebėjimą kontroliuoti išlaidas. *Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui* rodiklis rodo, kokią dalį pardavimo pajamų sudaro veiklos sąnaudos. Rodiklio mažėjimas rodo, kad yra gerai parengta išlaidų mažinimo politika įvairiuose įmonės padaliniuose. Turto apyvartumas leidžia įvertinti, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą pardavimo procesui garantuoti. Turto apyvartumas kartais parodo, kiek kartų per metus turtas perėjo visus apytakos etapus. *Apyvartinio kapitalo apyvartumas* rodo, kiek apyvartinis kapitalas per ataskaitinį laikotarpį padaro apyvartų. *Atsargų apyvartumas* parodo, kiek kartų per metus buvo atnaujintos atsargos. *Debitorinio*

įsiskolinimo apyvartumas parodo kiek kartų per metus įmonė surenka savo lėšas atsiskaitymų procese (Mackevičius 2007).

1.3.3. Įmonės pelningumo vertinimo rodikliai

Pelno siekimas yra vienas iš pagrindinių kiekvienos įmonės tikslų. Juo domisi skirtingos įmonės interesų grupės: savininkai, vadybininkai, darbuotojai, kreditoriai, investuotojai ir verslo partneriai. Pelnas dažnai pripažįstamas vienu iš svarbiausių įmonės veiklos vertinimo kriterijų (Gudaitis, Žagunytė, 2013). Pelnas leidžia įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, konkurencingumą ir prognozuoti ateities perspektyvas. Pasak Juozaitienės (2007), įmonės, gaunančios didesnę pelną, gali plėtoti verslą, diegti naujas technologijas, skatinti ir motyvuoti darbuotojus, skirti lėšų jų kvalifikacijai kelti, todėl pelno didinimu suinteresuotos visos verslo įmonės.

Įmonėje veiklos sėkmė dažnai apibūdinama ne pelno dydžiu, o jos pelningumu, nes pelninga veikla laikoma pagrindu tolimesniam verslo plėtimuisi. Įmonės pelningumas – vienas įmonės turto, kapitalo, finansavimo šaltinių panaudojimo efektyvumo rodiklių. Taigi pelningumas dažnai apibūdinamas kaip pelno santykis su tam tikru įmonės veiklos rodikliu, kuris turi aiškų ryšį su pelnu (Gudaitis, Žagunytė, 2013). Yra kelios pelningumo rodiklių grupės: pardavimų pelningumo, turto pelningumo ir kapitalo pelningumo rodikliai.

Pardavimų pelningumo rodikliai (žr. 2 priedas) atspindi pardavimų efektyvumą įvairiose įmonės veiklos etapuose. *Bendrasis pardavimų pelningumas* parodo, kiek vienam pardavimų litui tenka bendrojo pelno. Be to, šio rodiklio dėka galima spręsti, ar yra pakankamas skirtumas tarp produktų kainų ir jų gamybos išlaidų. *Grynasis pelningumas* skaičiuojamas norint išmatuoti įmonės rezultatą po finansinių išlaidų ir mokesčių, šis rodiklis leidžia nustatyti koks pelningas buvo pardavimų procesas. *Veiklos pelningumo rodiklis* padeda įvertinti vadovų gebėjimą kontroliuoti ir formuoti veiklos sąnaudas. *EBITDA* (pelnas prieš palūkanas, mokesčius, nusidėvėjimą, amortizaciją) *pelningumas* suteikia informacijos apie bendrovės veiklos pelningumą, kuris nepriklauso nuo bendrovės finansavimo, mokesčių pozicijos ir su nusidėvėjimu susijusiais apskaičiavimais (Gudaitis, Žagunytė, 2013).

Turto pelningumo rodikliai (žr. 3 priedas) parodo įmonės turto panaudojimo efektyvumą. Turto pelningumo rodikliai leidžia įvertinti ne tik viso turto pelningumą, bet ir jo sudedamų dalių (trumpalaikio ir ilgalaikio turto) pelningumą. *Bendras turto pelningumo* rodiklis vertina, kokią grąžą duoda vienas litas, investuotas į įmonę. *Ilgalaikio turto pelningumas* parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam investuotam ilgalaikio turto litui. *Trumpalaikio turto pelningumas* vertina, kiek grynojo pelno tenka vienam trumpalaikio turto litui (Gudaitis, Žagunytė, 2013).

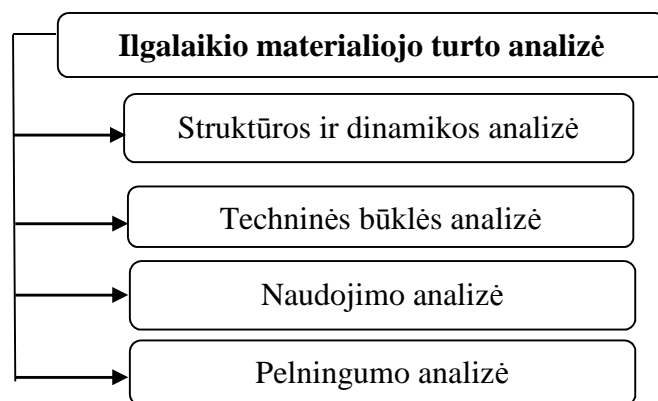
Nuosavo kapitalo pelningumas (4 priedas) vertina, kokią grąžą duoda 1 litas, investuotas į įmonės nuosavą kapitalą. Pasak Gudaičio ir Žagunytės (2013), nuosavo kapitalo pelningumas yra vienas iš svarbiausių įmonės veiklos rodiklių, kadangi jis atspindi pagrindinių įmonės veiklos dalyvių

investuoto kapitalo grąžą ir tam tikru mastu parodo įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuotą kapitalą. *Akcinio kapitalo pelningumas* parodo akcinio kapitalo panaudojimo efektyvumą. Pasak Mackevičiaus (2007), jeigu šis likutis mažesnis už ilgalaikių kreditų palūkanų normą, tokia padėtis turėtų būti vertinama nepalankiai. *Pastovaus kapitalo pelningumas* rodo, kaip vadovybė geba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikių įsipareigojimų lėšas, ar vyksta įmonės plėtros procesas. Pasak Juozaitienės (2007), pastovaus kapitalo pelningumas vienas iš objektyviausių įmonės finansinės būklės matų, nes išsamiai apibūdina įmonės finansinės veiklos rezultatyvumą, jos gebėjimą gauti pelną iš visų ilgalaikių finansinių išteklių. *Pelno, tenkančio vienai akcijai* rodiklis parodo, grynąją pelno dalį, tenkančią paprastajai akcijai (Šakienė, Puleikienė, 2009).

Taigi įmonės veiklos pelningumo rodikliai laikomi svarbiais, nes būtent jie rodo, kokį pelną uždirba akcininkų investuoti pinigai. Pelningumo rodikliai kompleksiniai, todėl dažnai nesitenkinama vien jų raidos analize konkrečioje įmonėje, bet greta jos ir palyginimų su standartiniais ūkio sektoriaus ar giminingų įmonių rodikliais kartu atliekami ir pelningumą lemiančių veiksnių analizė (Juozaitienė, 2007).

1.3.4. Ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo įmonėje efektyvumas

Įmonės vadovams turėtų būti svarbu, kaip naudojamas ilgalaikis materialusis turtas (toliau IMT), kokia jo struktūra ir dinamika, techninė būklė. IMT, pagal savo vaidmenį įmonėje, gali būti aktyvus, t.y. tiesiogiai dalyvauja įmonėje kuriant materialines gėrybes ir paslaugas, ir pasyvus, kuris nenaudojamas arba nuomojamas.

1.3 pav. Ilgalaikio materialiojo turto analizės schema
Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičius (2008)

IMT turi labai didelę reikšmę įmonės finansinei būklei ir veiklos rezultatams bei veiklos efektyvumui, nes jis naudojamas prekėms gaminti ir paslaugoms teikti, nuomoti. IMT naudoja visos įmonės, nepriklausomai nuo jų dydžio (Mackevičius, 2008). Kadangi ilgalaikis materialusis turtas turi tiesioginę įtaką įmonės rezultatams, labai svarbu atlikti IMT analizę, kuri padėtų įvertinti IMT efektyvumą, naudojimą, struktūrą, pelningumą ir kitus faktorius.

Atliekant IMT struktūros ir dinamikos analizę skaičiuojama, kokią dalį ilgalaikio materialiojo turto sudaro aktyvus ir pasyvus turtas bei analizuojama, kaip kinta IMT elementai (sudedamosios dalys) ir ieškoma priežasčių, dėl kurių įvyko atitinkami IMT elementų pokyčiai. Pasak Mackevičiaus (2008), IMT elementų pokyčiams įtakos turi įmonės rekonstravimas (dalijimas ar sujungimas), geografinės padėties pasikeitimas, įmonės organizacinė struktūra, valdymo sistemos keitimas, gamybos specializavimo ir kooperavimo lygis, gamybos procesų ir darbo organizavimo formų tobulinimas, nusidėvėjusio ir morališkai pasenusio turto atnaujinimas ir kt.

Techninė IMT analizė (5 priedas) atliekama skaičiuojant tam tikrus finansinius santykinus rodiklius, kurie padės nustatyti, kokia dalis ilgalaikio materialiojo turto yra atnaujinama kas metus, koks šio turto nusidėvėjimo lygis ir tinkamumas toliau naudoti (Mackevičius, 2008). *Atnaujinimo koeficientas* parodo įsigyto per metus turto dalį visoje turto vertėje bei įmonės galimybes plėtoti verslą. Iš *likvidumo koeficiento* galima spręsti apie turto priežiūrą, jo naudojimą ir net gamybos apimtį. Jei koeficientas padidėjo, tai gali reikšti ir gamybos apimties sumažėjimą, neritmingą darbą ir kt. *Lyginant nusidėvėjimo koeficientus* metų pradžioje ir pabaigoje nustatoma, kiek pakito nusidėvėjimo lygis, kokią įtaką jam padarė pakitusi turto vertė, pasikeitę amortizaciniai atskaitymai, kapitalinio remonto vertė ir kt. *Naudingumo koeficientas* parodo turto tinkamumą toliau naudoti (Mackevičius, 2008).

Ilgalaikio materialiojo turto naudingumo analizė padeda nustatyti, ar efektyviai įmonėje naudojama ši turto rūšis. Ilgalaikio materialiojo turto efektyvumui išmatuoti naudojami finansiniai santykiniai rodikliai (žr. 6 priedas). *Ilgalaikio materialiojo turto grąžos rodiklis* parodo pagamintos produkcijos vertę, tenkančią vienam ilgalaikio materialiojo turto litui. Taip pat svarbu apskaičiuoti produkcijos vertę, tenkančią vienam ilgalaikio aktyviojo materialiojo turto litui (Mackevičius, 2008). *Ilgalaikio materialiojo turto imlumo rodiklis* parodo, kiek ilgalaikio materialiojo turto tenka vienam pagamintos produkcijos litui. Iš jo galima spręsti, kaip įmonė apsirūpinusi ilgalaikiu materialiuoju turtu, ar jo pakanka numatytiems gamybos apimtims įvykdyti (Mackevičius, 2008). *Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumo rodiklis* parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą pajamoms uždirbti ir kiek pajamų tenka vienam ilgalaikio materialiojo turto litui. Rodiklis parodo, per kiek dienų įvyksta ilgalaikio materialiojo turto apytakos procesas per ataskaitinį laikotarpį (Mackevičius, 2008). *Techninio darbo aprūpinimo aktyviuoju ilgalaikiu materialiuoju turtu rodiklis* parodo, kiek ilgalaikio materialiojo turto tenka vienam darbininkui. *Ilgalaikių skolų apdraustumo ilgalaikiu materialiuoju turtu rodiklis* parodo, kiek kartų ilgalaikio materialiojo turto vertės užteks apmokėti ilgalaikėms skoloms (Mackevičius, 2008).

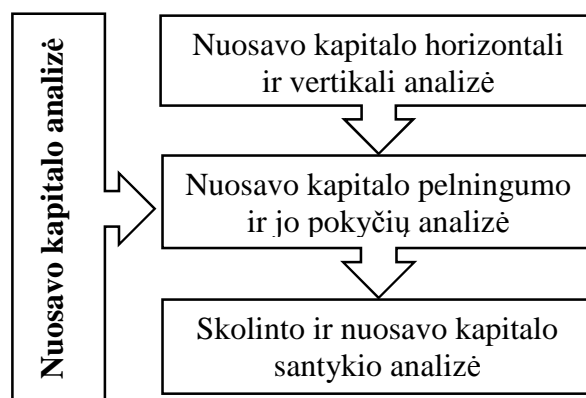
7 priede išskirti IMT pelningumo rodikliai. Analizuojant IMT pelningumą galima objektyviai įvertinti ne tik finansinę, bet ir gamybinę, komercinę ir investicinę įmonės veiklą (Mackevičius, 2008). *Ilgalaikio materialiojo turto bendrasis pelningumas* parodo, kiek vidutiniškai bendrojo pelno

tenka vienam IMT litui. *Ilgalaikio materialiojo turto grynasis pelningumas* parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam IMT litui. Pasak Mackevičiaus (2008), didėjanti turto vertė teigiamai veikia pelningumą, kai pelno suma didėja tokiu pat mastu arba sparčiau negu vidutinė turto vertė, kitu atveju pelningumas gali mažėti. *Grynojo pinigų srauto grąžos iš ilgalaikio materialiojo turto* rodiklis parodo turto dalyvavimą uždirbant pagrindinės veiklos pinigų srautus.

Atliekant IMT pelningumo analizę nepakanka skaičiuoti šių rodiklių padidėjimo ir sumažėjimo procentą, svarbu ištirti veiksnius, turėjusius įtaką šiems rodikliams. Vieni iš tokių veiksnių gali būti grynasis pardavimų pelningumas ir IMT apyvartumas (Mackevičius, 2008).

1.3.5. Nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumo vertinimas

8-ajame Verslo apskaitos standarte nuosavas kapitalas apibrėžiamas kaip įmonės turto dalis, likusi iš viso turto atėmus įsipareigojimus (8-as VAS, Nr. 2014-13260). Nuosavą kapitalą sudaro šios dalys: apmokėta įstatinio kapitalo dalis; akcijų priedai; perkainojimo rezervas (rezultatas); privalomasis rezervas; rezervas savoms akcijoms įsigyti; kiti rezervai; nepaskirstytasis pelnas (nuostolis) (8 VAS, Nr. 2014-13260). Nuo tinkamo nuosavo kapitalo suformavimo, naudojimo ir pokyčių priklauso įmonės veiklos rezultatai, jos konkurencingumas ir plėtros galimybės bei gaminamos produkcijos ir teikiamų paslaugų apimtis. Todėl yra labai svarbu analizuoti nuosavo kapitalo sudėtį, struktūrą, pelningumą ir jo pokyčius lemiančius veiksnius (Mackevičius, Molienė, Poškaitė 2007).

1.4 pav. Nuosavo kapitalo analizės schema

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičius, Molienė, Poškaitė (2007)

Atlikta nuosavo kapitalo horizontali ir vertikali analizė leidžia nustatyti nuosavo kapitalo bei jo sudedamųjų dalių struktūrą, jų pokyčių dinamiką bei tų pokyčių priežastis. Pasak Mackevičiaus, Molienės, Poškaitės (2007), atliekant nuosavo kapitalo pokyčių analizę, būtina išaiškinti visas ūkines operacijas ir ūkinius įvykius, susijusius su nuosavo kapitalo:

- padidinimu;
- sumažinimu;

- sudėties pasikeitimu per ataskaitinį laikotarpį.

Ypač svarbu nustatyti, kokią įtaką nuosavo kapitalo pasikeitimui per ataskaitinį laikotarpį turėjo: ilgalaikio materialiojo turto vertės padidėjimas (sumažėjimas) ir finansinio turto vertės padidėjimas, sumažėjimas (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007).

Nuosavo kapitalo pelningumo analizės metu nustatomi nuosavo kapitalo pelningumas ir veiksniai, darantys įtaką nuosavo kapitalo pelningumui. Mackevičius, Molienė ir Poškaitė (2007) išskiria šiuos veiksnius, darančius įtaką nuosavo kapitalo pelningumui:

- grynojo pelno ir pardavimo pajamų santykis – a veiksnys;
- turto apyvartumas – b veiksnys;
- Turto ir nuosavo kapitalo santykis – c veiksnys.

Norint atskirai nustatyti kiekvieno veiksnio poveikį ir įtaką nuosavo kapitalo pelningumui naudojamas indeksų metodas, sudarytas grandininio būdu. Remiantis šia veiksnų indeksų sistema, galima nustatyti ir absoliutų nuosavo kapitalo pelningumo pokytį procentiniais punktais (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007):

$$\Delta NK_p = NK_{p1} - NK_{p0} = (a_1 \times b_1 \times c_1) - (a_0 \times b_0 \times c_0) \quad (3.1)$$

iš to skaičiaus dėl veiksnų:

$$\Delta NK_{pa} = (a_1 - a_0) \times b_1 \times c_1 = \Delta a \times b_1 \times c_1 \quad (3.2)$$

$$\Delta NK_{pb} = (b_1 - b_0) \times a_0 \times c_1 = \Delta b \times a_0 \times c_1 \quad (3.3)$$

$$\Delta NK_{pc} = (c_1 - c_0) \times a_0 \times b_0 = \Delta c \times a_0 \times b_0 \quad (3.4)$$

čia: ΔNK_p – bendras absoliutus nuosavo kapitalo pelningumo pokytis; ΔNK_{pa} – absoliutus nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl grynojo pelno ir pardavimo pajamų pokyčio; ΔNK_{pb} – absoliutus nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto apyvartumo; ΔNK_{pc} – absoliutus nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto ir nuosavo kapitalo santykio pokyčio. Formulėse rodikliai žymimi: bazinio laikotarpio „0“, ataskaitinio laikotarpio – „1“.

Tokios indeksų metodo sistemos pagalba galima nustatyti, kurie veiksniai teigiamai veikia nuosavo kapitalo pelningumą, o kurie – neigiamai, be to, apskaičiuoti tikslų absoliutų ir santykinį nuosavo kapitalo pelningumo pokyčius per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007).

Ne mažiau aktualu ištirti turto finansavimo šaltinių proporciją, nes nuo racionalaus finansavimo šaltinių pasiskirstymo priklauso gera finansinė įmonės būklė. Be to, finansinė įmonės būklė gali būti patenkinama tik tada, kai turtas finansuojamas tiek iš ilgalaikių, tiek iš trumpalaikių finansavimo šaltinių, laikantis proporcijos, kurią nusako ir apibūdina finansinio sverto koeficientas. Nuosavo ir skolinto kapitalo santykio analizė ypač svarbi vertinant įmonės mokumą ir prognozuojant bankroto tikimybę (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007):

$$\text{Finansinis svertas } (K_{FS}) = \frac{II}{NK} \quad (3.5)$$

čia: II – ilgalaikiai įsipareigojimai; NK – nuosavas kapitalas.

Pasak Mackevičiaus ir kt. (2008), finansinis svertas neturėtų būti aukštesnis nei 0,5. Aukštesnis finansinis svertas indikuoja ir aukštesnę įmonės finansinę riziką, nes didėja skolų dalis visame įmonės kapitale, o įvykus bankrotui su kreditoriais reikės atsiskaityti anksčiau negu su savininkais (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007). Tie patys autoriai pamini ir kitą santykinį rodiklį, susijusį su kapitalo struktūra:

$$\text{Pastovaus mokumo koeficientas } (K_{PM}) = \frac{NK}{II} \quad (3.6)$$

Pastovaus mokumo koeficientas yra atvirkštinis rodiklis finansiniam svertui. Kuo pastovaus mokumo koeficientas didesnis, tuo aukštesnis įmonės mokumo lygis ir mažesnė finansinė rizika, bankrotas tikrai negrės, jei, susidarius kitoms lygioms sąlygoms, $K_{PM} \geq 2$ (Mackevičius, Molienė, Poškaitė, 2007).

1.4. Veiklos efektyvumą įvertinantys modeliai

Vertinant įmonės veiklos efektyvumą nepakanka apskaičiuoti vien finansinius santykinius rodiklius. Sparčiai besikeičianti verslo aplinka – sparčiai tobulėjant naujoms technologijoms bei didėjant informacijos kiekiui – skatina vadovus bei ekonomistus ieškoti naujesnių ir sudėtingesnių modelių efektyvumui apskaičiuoti ir įvertinti. Šiame skyriuje bus aptarti veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo ir subalansuotų rodiklių modeliai skirti efektyvumui įmonėje išmatuoti.

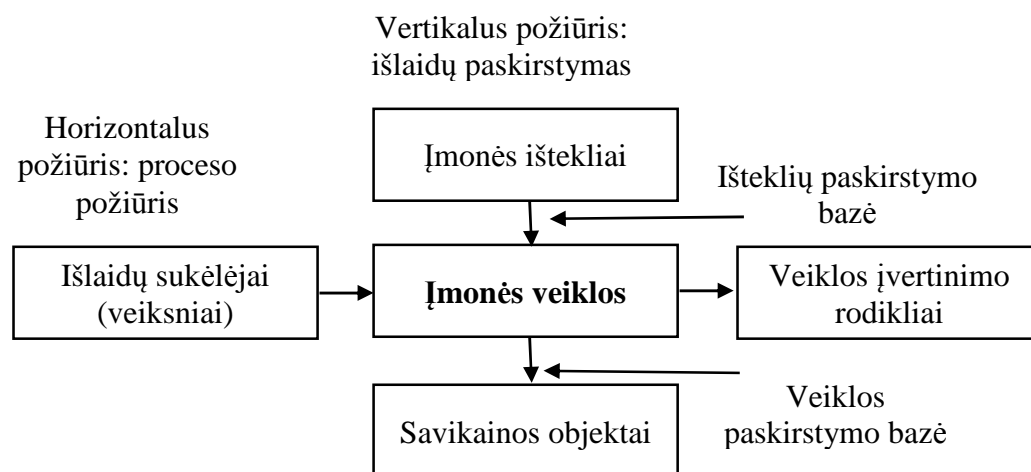
1.4.1. Veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelis

Veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelis (angl. activity based costing, arba ABC) buvo pradėtas naudoti praeito amžiaus devintame dešimtame dešimtmetyje. Pasak Boguslausko ir Jagelavičiaus (2002), ABC sistemos atsiradimą lėmė vadybos persiorientavimas nuo padalinių prie procesų ir su tuo susijusios informacijos poreikis. Tie patys autoriai teigia, jog ši sistema buvo sukurta tam, jog teiktų informaciją apie įmonės veiklas, sudarytų galimybę jas tobulinti ir parodytų, kaip mažinti kaštus tiek vidinėse, tiek išorinėse įmonės veiklose taip didinant efektyvumą.

Pagrindinės ABC modelio savybės yra tikslesnis objektų išlaidų apskaičiavimas ir apskaita, didesnis dėmesys skiriamas procesams ir įmonėje vykstančioms veikloms (ne tik išteklių vartojimui), išlaidų struktūros supratimas ir interpretacija (o ne išlaidų matavimo). Tai leidžia vadybininkams įvertinti ir patikimiau kontroliuoti būsimas išlaidas (Kaličanin, Knežević 2013). Laurinavičienė ir Mackevičius (2011) ABC modelį apibūdina, kaip modelį, padedantį identifikuoti įmonėje vykdomas veiklas, paskirstyti netiesiogines išlaidas šioms veikloms pagal jų indėlį į produktų kūrimą ir

pardavimą bei apskaičiuoti produktų savikainą. Pasak šių autorių, ABC metodas leidžia tobulinti išlaidų kontrolę, valdymą ir prognozavimą.

Kapic Jadranka (2014) pateikia kelis pagrindinius veiklų ir jų sukeliamų išlaidų pavyzdžius (žr. 8 priedas). Pasak Kapic (2014), yra veiklos, kurios suteikia klientui (vartotojui) daugiau vertės (pavyzdžiui, transportavimo išlaidos), ir yra veiklos, kurios neprideda klientui (vartotojui) vertės (pavyzdžiui, administravimo, audito išlaidos), tačiau šios veiklos svarbios verslo sėkmei ir darbo sąlygoms gerinti. Kaličanin ir Knežević (2013) pažymi, jog naudojant ABC sistemą svarbu identifikuoti pagrindines veiklas, kurios turi didžiausią įtaką įmonės konkurencingumui, t. y. veiklas, kurios yra reikšmingiausios kliento požiūriu, didinant jų efektyvumą. Įmonių siekis greičiau parduoti produktus ir patenkinti savo klientų poreikius dažnai lemia rinkodaros, pardavimo, paskirstymo ir administravimo išlaidų padidėjimą, t.y. valdymo išlaidų didėjimą, kurios gali sudaryti net apie 50-60 proc. produkto savikainos (Kaličanin, Knežević 2013).

1.5 pav. ABC sistemos modelis
Šaltinis: Laurinavičienė, Mackevičius (2011), p. 4.

ABC modelis apima dvi ašis (žr. 1.5 pav.): vertikalią ir horizontalią. Vertikaloji ašis atspindi būtinybę organizacijoms vertinti atitinkamų veiklų kaštus ir priskirti juos kaštų objektams. Ši modelio dalis apima išlaidų nustatymą, asortimento parinkimą, su produktų sukūrimu susijusius sprendimus ir tobulinimo prioritetų nustatymą. Horizontalioji ašis orientuota į procesą, ji suteikia informacijos apie veiksnius, darančius įtaką veiklos atlikimui, t.y. kas sukelia veiklą ir ar gerai ji atliekama (Boguslauskas, Jagelavičius, 2002).

Laurinavičienė ir Mackevičius (2011) išskiria šiuos veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo metodo privalumus: ši sistema padeda išaiškinti, kurioms veikloms atlikti reikia daugiausia išlaidų ir kurios veiklos daro didžiausią įtaką produktų gamybai, todėl apskaitos darbuotojai gali ieškoti būdų, kaip pakeisti brangiai kainuojančius vidinius darbus pigesniais, ABC modelis padeda sumažinti išlaidų paskirstymo iškraipymus, kurie atsiranda savikainą skaičiuojant tradiciniais metodais, tai

leidžia geriau panaudoti ribotus įmonės išteklius ir nustatyti naudingiausias veiklas. Tie patys autoriai (Laurinavičienė, Mackevičius, 2011) teigia, jog ABC modelio pagalba galima nustatyti, kurie produktai yra pelningiausi ir į kokias veiklas reikia sutelkti visas pastangas. Taigi beveik visi ABC modelio privalumai siejasi su efektyvesniu išlaidų paskirstymu bei naudojimu.

Innes ir Mitchell (1997) teigia, jog daugiausia įmonių naudojančių ABC modelį, jį pasirenka siekdami sumažinti išlaidas ir kitas sąnaudas. Tai buvo vienas iš populiariausių atsakymų, gautų atliekant tyrimą. Daugelis įmonių naudojo ABC modelį kainodarai, t.y. savo produkcijos ir gaminių kainų nustatymui. Likusios įmonės – biudžetavimui, naujo produkto gamybai, pelningumo analizei.

Keli užsienio autoriai (Jänkälä, Silvola, 2012) atliko mažų Suomijos įmonių, įdiegusių ABC modelį ir nenaudojančių šio metodo, tyrimą. Atlikti tyrimai atskleidė stiprią tiesioginę priklausomybę tarp įmonėje esančio ABC modelio naudojimo intensyvumo ir įmonės finansinių rezultatų. Įmonės intensyviai naudojančios įdiegtą ABC modelį po tam tikro laikotarpio sulaukia geresnių finansinių rezultatų ir didesnio pelningumo, nei tos įmonės, kurios neturi įdiegusios šios sistemos. Pasak Jänkälä ir Silvola (2012), veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo metodas, jo įdiegimas yra ilgalaikė investicija, kuri atsiperka tik po tam tikro laikotarpio.

Tačiau veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelis turi ne vieną silpnąbę. Wegmann (2009) išskiria šiuos ABC metodo trūkumus: šios sistemos įdiegimas ir naudojimas reikalauja daug lėšų ir laiko, daugelis ekspertų mano, kad ABC yra labai sudėtingas metodas, kurį naudoti gali tik ekspertai arba labai patyrę finansininkai, buhalteriai, taigi kai kuriais atvejais jis tik pasunkina sprendimų priėmimą. Pasak Kennedy ir Graves (2001), ABC metodas ne visada gali būti tinkamas kiekvienai įmonei. Sėkmingas ABC modelio įdiegimas priklauso nuo įmonės organizacijos, jos struktūros, darbuotojų kompetencijos ir kitų techninių faktorių, be to, ir nuo firmos dydžio, jos centralizacijos laipsnio, produkcijos tipo, gaminamų produktų įvairovės ir netiesioginių išlaidų dalies visose sąnaudose.

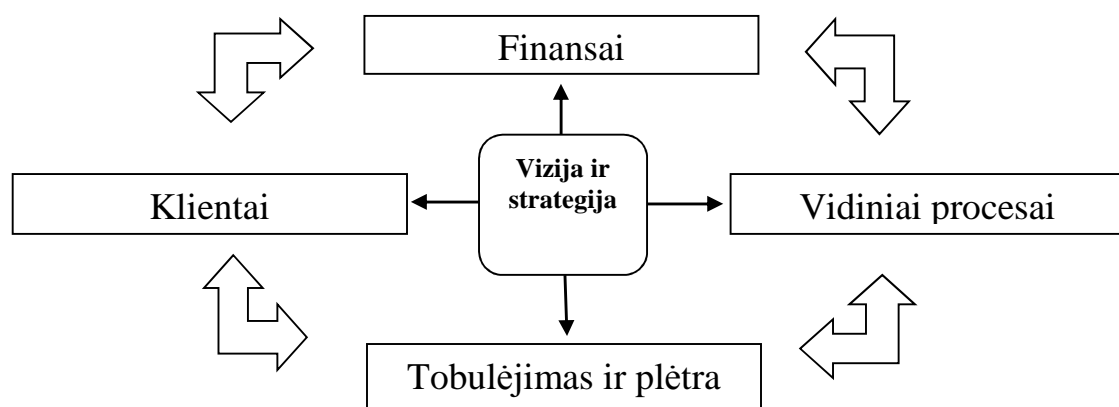
1.4.2. Subalansuotų rodiklių modelis

1990 m. Nolan Norton kompanija atliko tyrimą, kurio metu buvo tiriamos 12 įmonių su prielaida, kad esantys veiklos efektyvumo įvertinimo metodai, paremti tik finansiniais rodikliais ir apskaitos duomenimis, nebegali užtikrinti įmonei konkurencinio pranašumo. Metų trukusio tyrimo pasekmė buvo naujas subalansuotų rodiklių sistemos teorinis modelis (*angl.* Balanced scorecard, BSC), kurį pristatė Kaplan ir Norton. Naujas modelis apėmė tradicinius finansinius rodiklius ir nefinansinius, operacinius rodiklius ir buvo panaudotas įvairiose įmonėse ir organizacijose (Ambras, Tamošiūnas 2010).

Daunorienė, Zdanytė ir Žekevičienė (2007) subalansuotų veiklos įvertinimo rodiklių modelį apibūdina kaip konkrečius, organizacijos strategijos išmatuojamus rodiklius, kurie padeda

organizacijai optimizuoti turimus išteklius, siekiant maksimalios naudos. BSC modelis padeda viziją ir strategiją paversti į tikslus ir rodiklius, ir užtikrina balansą tarp ilgalaikių ir trumpalaikių organizacijos tikslų, tarp finansinių ir nefinansinių rodiklių, tarp de facto rodiklių ir rodiklių ateities perspektyvoje bei tarp išorinių ir vidinių veiklos pasiekimų rodiklių.

Šiuolaikinėje žinių ekonomikoje, įmonės konkurencingumas ir efektyvumas labai priklauso nuo nematerialaus turto, tokio kaip darbuotojų žinios ir kompetencijos, informacinės technologijos, ryšiai tarp įmonės, jos klientų ir tiekėjų, ir inovacijų diegimo, problemų sprendimo (Feliniak, Kołodziejczyk-Olczak 2005).

1.6 pav. Subalansuotų rodiklių tarpusavio ryšys
Šaltinis: Kaplan, Norton (1996). p. 76.

Pasak Kaplan ir Norton (1996), subalansuotų rodiklių modelis turi keturias rodiklių kategorijas (žr. 1.6 pav.): finansiniai rodikliai (pelningumas, nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumas, rentabilumas), klientų rodikliai (klientų pasitenkinimas, klientų susigrąžinimas), vidinių verslo procesų rodikliai (kokybės, kaštų, laiko ir išorės apibrėžtų reikalavimų pasiekimo lygis) ir tobulėjimo, plėtros, mokymosi rodikliai (strateginės informacijos prieinamumas, individualių, padalinio tikslų suderinimo lygis, darbuotojų pasitenkinimo lygis). Visi šie rodikliai yra susieti priežastiniais ryšiais, modelio pagrindu tiek finansiniai, tiek nefinansiniai rodikliai rekomenduojami visuose organizacijos veiklos lygiuose. Subalansuotų rodiklių modelis turėtų padėti įmonės vadovams atsakyti į šiuos klausimus (Kaplan ir Norton 2005):

- Kas leidžia įmonei atrodyti patraukliai ir finansiškai sėkmingai savo akcininkams ir kitiems investuotojams? (Finansinė perspektyva)
- Kaip įmonę turi matyti jos klientai, kad būtų pasiekta vizija? (Klientų perspektyva)
- Kurie verslo procesai turi būti pagerinti tam, kad patenkintų klientus ir akcininkus? (Vidinių verslo procesų perspektyva)
- Kaip galima užtikrinti gebėjimą tobulėti, kelti kompetenciją ir keistis, kad būtų pasiekta vizija? (Tobulėjimo ir plėtros perspektyva)

Naudojant subalansuotų rodiklių modelį, galima gana nesudėtingai įgyvendinti organizacijos strategiją ir padeda nustatyti ryšius tarp svarbiausių organizacijos tikslų ir optimaliai paskirstyti resursus (Daunorienė, Zdanytė, Žekevičienė 2007). 9 priede yra surašyti BSC modelio privalumai ir trūkumai, į kuriuos labai svarbu atsižvelgti naudojant subalansuotų rodiklių modelį. Boguslauskas ir Jagelavičius (2002) išskiria dar kelis svarbius subalansuotų rodiklių modelio pranašumus: subalansuoti rodikliai sumažina informacijos perkrovimą, apribodami naudojamų rodiklių skaičių ir verčia vadovus susitelkti prie esminių rodiklių, kurie atitinka šiuolaikinę vadybos koncepciją, be to, subalansuoti rodikliai apsaugo nuo menamos optimizacijos, kai situacijos pagerinimas vienoje srityje pablogina rezultatus kitur, arba net sumažina visos sistemos rezultatą.

1.5. Veiklos perspektyvų numatymas ir prognozė

Šiame skyriuje apibendrinti veiklos ir plėtros perspektyvos bei jų prognozavimo teoriniai aspektai. Pateiktas Lietuvos mokslininkų sumodeliuotas įmonės bankroto prognozavimo modelis, kuris yra pritaikytas Lietuvos ekonominėmis sąlygomis veikiančioms įmonėms.

1.5.1. Įmonės plėtros galimybių nustatymo alternatyvos

Įmonių vadovai, siekdami kuo geresnių finansinių rezultatų, visada turi galvoti apie įmonės veiklos tęstinumą, t.y. kelti klausimą, ar pernelyg geri šių metų finansiniai rezultatai neatsilieps įmonės rezultatams ateityje, ar įmonė išliks tokia pat stabili, ar ji išlaikys gebėjimą konkuruoti ir toliau plėsti savo veiklą? Įmonės, siekdamos užtikrinti savo veiklos tęstinumą, turi ne tik skaičiuoti bankroto tikimybę, bet ir nagrinėti jos plėtros galimybes. Tam pirmiausia būtina teisingai įvertinti esamą įmonės veiklos būklę ir pagerinti optimalią veiklos plėtros programą, t.y. numatyti įmonės plėtros galimybes (Mackevičius, 2007). Anandan ir kt. (1999) sudarė veiksmingą sistemą, galinčią atskleisti svarbiausias įmonės plėtros galimybes, atsakant į šiuos klausimus:

- Kaip galima padidinti pardavimų apimtį esamiems vartotojams nedidinant gaminamų produktų asortimento?
- Kaip galima išplėsti verslą parduodant esamus produktus naujiems vartotojams?
- Kaip galima plėstis didinant produktų ir paslaugų asortimentą?
- Kaip galima padidinti pardavimo apimtį ir pagerinti pardavimo bei pirkėjų aptarnavimo sistemą?
- Kur ir kaip galima geografiškai išplėsti rinką?
- Kiek galima plėstis keičiant įmonės organizacinę struktūrą?
- Kokios galimybės yra už šakos, kurioje dirbama, ribų?

Pagal šią sistemą galima nustatyti įmonės plėtros galimybes. Atsakyti į šiuos klausimus yra gana sudėtinga, pasak Mackevičiaus (2007), reikalingi išsamūs tyrimai. Todėl kai kurie autoriai

įmonės plėtros galimybes rekomenduoja nustatyti atliekant masto ekonomijos efekto analizę. Masto ekonomija – tai vidutinių išlaidų, tenkančių vienam produkcijos vienetui, sumažėjimas didėjant produkcijos apimčiai ir gali būti apskaičiuota pagal formulę (Mackevičius, 2007):

$$\text{Masto ekonomija} = -\frac{\Delta C}{\Delta A} \quad (5.1)$$

čia: ΔC – išlaidų padidėjimas; ΔA – produkcijos (turto) padidėjimas.

Jeigu šis rodiklis mažesnis už 1, tai didėjant įmonės produkcijai, mažėja vidutinės išlaidos. Jei santykis lygus 1, tai masto ekonomijos efektas nepasireiškia, o jeigu santykis didesnis už 1 – tai pasireiškia neigiamas masto ekonomikos efektas, t.y. didėjant įmonės produkcijos apimčiai, didėja ir vidutinės išlaidos (Mackevičius, 2007).

Analitikai privalo išsiaiškinti, iki kokios ribos gali būti plečiama įmonės veikla, kaip garantuoti veiklos stabilumą ir tolesnį tęstinumą. Buškevičiūtė ir Mačerinskienė (1999) siūlo naudoti stabilaus augimo koeficientą, kuris apskaičiuojamas:

$$\frac{PP}{T} \times \frac{GP}{PP} \times \frac{T}{I} \times \frac{I}{AK} \times (1 - \text{dividendų išmokėjimo koef.}) \quad (5.2)$$

čia: PP – pardavimo pajamos; T – turtas; GP – grynasis pelnas; I – visi įsipareigojimai; AK – akcinis kapitalas; dividendų išmokėjimo koef. apskaičiuojamas kaip išmokėtų dividendų suma ir grynojo pelno santykis. Pirmoji ir antroji šios formulės sudedamoji dalis apibūdina įmonės gamybinę veiklą, trečioji ir ketvirtoji – finansinę veiklą, penktoji – dividendų politiką. Didelė stabilaus augimo koef. reikšmė reiškia, kad įmonė turi didelių galimybių panaudoti vidaus finansinius išteklius ir mažinti turto finansavimą iš skolintų lėšų.

Taigi planuojant įmonės plėtrą svarbu atsižvelgti į veiksnius, darančius didžiausią įtaką plėtrai. Mokslinėje literatūroje dažniausiai minimi šie plėtrą veikiantys veiksniai: įmonės finansiniai ištekliai, rinkodara bei vadyba. Tik derinant šiuos veiksnius įmonė gali įvykdyti savo užsibrėžtus tikslus ir pasiekti gerus rezultatus.

1.5.2. Bankroto tikimybės įvertinimas

Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme (Nr. IX-216) bankrotas yra apibrėžiamas kaip įmonės nemokumo būseną, kai siekiama šios būsenos pabaigos iš įmonės turto tenkinant kreditorių reikalavimus ir užtikrinant kreditorių ir įmonės interesų pusiausvyrą. Norint išvengti neigiamų bankroto pasekmių, įmonių vadovai naudoja įvairias bankroto prevencijos priemones, iš kurių pagrindinė – išankstinis bankroto prognozavimas (Rugenytė, Menciūnienė, Dagilienė, 2010).

Tačiau nepaisant didelės bankroto tikimybės prognozavimo modelių gausos, tai nereiškia, kad šie modeliai tinkami Lietuvos įmonių nemokumui tirti. Pasak Butkaus, Žakarės ir Cibulskienės (2014), daugelis populiarių, klasikinių modelių (Altman, Liss, Taffler and Tisshaw, Springate, Zavgren) buvo sukurti skirtingais laikotarpiais, skirtingose šalyse, kurių ekonominis išsivystymo lygis skiriasi. Šių modelių kūrimui pasitelkti skirtinga veikla užsiimančių įmonių finansiniai

duomenys, parinkti skirtingi rodikliai, įmonių skaičius. Tie patys autoriai (Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014) teigia, jog dinamiškomis ir konkurencingomis verslo sąlygomis nepakanka senųjų bankroto tikimybės prognozavimo modelių bei metodų, bankroto nustatymui reikia naujesnių ir tikslesnių modelių panaudojimo.

Lietuvos mokslininkai (Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014) išanalizavę 158-ių įmonių (63-įjū bankrutavusių ir 95-ių nebankrutavusių Lietuvos įmonių) finansines ataskaitas sudarė bankroto modelį, grindžiamą binomine logistine regresija, skirtą prognozuoti bankroto tikimybę Lietuvos įmonėse. Skirtingas bankroto tikimybės prognozavimo modelis buvo pritaikytas įvairioms ūkio šakoms (statybos, prekybos, pramonės, paslaugų ir kitos veiklos) ir įvairaus dydžio (mikro-mažos ir vidutinės) įmonėms (žr. 10 priedą):

Įvertinus šių modelių tikslumą, autoriai (Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014) nustatė, kad vidutinis šių modelių prognozių tikslumas siekia nuo 91 iki 98 proc. Į šias funkcijas įtraukus atitinkamų finansinių rodiklių reikšmes, gaunama Z reikšmė, kuria remiantis įmonės bankroto tikimybė apskaičiuojama pagal formulę (Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014):

$$P(Y = 1) = \frac{e^Z}{1 + e^Z}; P \in [0; 1] \quad (5.3)$$

čia: P – tikimybė įmonei nebankrutuoti; e = 2,71828; Z – modelio Z reikšmė.

Gautas P įvertis parodo tikimybę įmonei nebankrutuoti. Pagal logistinės regresijos bankroto tikimybės įverčius analizuotoms įmonėms, sudaryta gautų rezultatų vertinimo skalė 1.2 lentelėje (Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014).

1.2 lentelė

Bankroto tikimybės vertinimo skalė

P reikšmė	Bankroto tikimybė
$P < 0,25$	Labai didelė
$0,25 \leq P < 0,5$	Didelė
$0,5 \leq P < 0,75$	Maža
$P > 0,75$	Bankrotas įmonei negresia

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014

Taigi apibendrinant, galima padaryti išvadą, kad efektyvumas ekonomikos mokslininkų yra traktuojamas skirtingai, nėra bendros veiklos efektyvumo sąvokos. Tačiau daugelis autorių efektyvumą traktuoja kaip santykį tarp rezultatų ir jiems pasiekti skirtų panaudotų išteklių. Efektyvumas susijęs su racionalių išteklių panaudojimu siekiant su kuo mažesniais sąnaudomis pasiekti kuo didesnius rezultatus. Mokslininkai nesutaria ir kokie metodai geriausiai padeda išmatuoti įmonės veiklos efektyvumą. Vieni mokslininkai pirmenybę teikia finansinei analizei ir santykiniais rodikliams, kiti – nefinansiniams rodikliams: klientų lojalumas, prekės ženklas, įmonės žinomumas, produktų kokybė.

2. UAB „ŠIAULIŲ VANDENYS“ EKONOMINIO EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Empirinėje bakalauro darbo dalyje atliktas UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo įvertinimas. Šioje dalyje praktiškai pritaikomi pirmoje dalyje aprašyti metodai ir modeliai, kurių pagalba galima nustatyti įmonės efektyvumo didinimo galimybes bei plėtros perspektyvas.

2.1. UAB „Šiaulių vandenys“ efektyvumo tyrimo metodika ir eiga

Siekiant atlikti UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimą ir nustatyti šios įmonės veiklos perspektyvas, tiriamasis darbas apima kelis etapus (žr. 2.1 lentelę).

2.1 lentelė

Tyrimo etapai ir naudojami metodai

Etapas	Metodas	Rezultatas
Veiklos plėtros tipo nustatymas	Dviejų veiksnių multiplikatyvus modelis.	Nustatyti veiksniai, lemę įmonės veiklos rezultato pasikeitimą.
Balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitų dinamikos ir struktūros tyrimas	Finansinių ataskaitų struktūros ir dinamikos analizė.	Nustatyta įmonės turto, nuosavybės struktūra. Išsiaiškinta kaip per tiriamą laikotarpį pasikeitė finansinių ataskaitų straipsnių rodikliai, kokios priežastys lėmė šių straipsnių pokyčius.
Efektyvumo įvertinimas santykiniais rodikliais	Santykinė rodiklių analizė: veiklos efektyvumo, pelningumo rodikliai, ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo rodikliai.	Nustatytas išteklių naudojimo efektyvumo ir racionalumo lygis įmonėje ir kaip įmonė sugeba kontroliuoti savo sąnaudas.
Nuosavo kapitalo efektyvumo įvertinimas	Nuosavo kapitalo analizė (santykinė analizė, indeksų sistema)	Įvertintas nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumas. Išskirti veiksniai, darantys poveikį nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiams.
Efektyvumo rodiklių nuokrypių nuo normų įvertinimas	Rodiklių standartizavimas ir analizė	Išskirtos silpnosios įmonės ūkinės veiklos sritys, kurias reikia tobulinti, kad būtų pasiekta optimali finansinė padėtis.
Savikainos kalkuliavimo modelio taikymas	Veikla pagrįsta savikainos kalkuliavimo modelis (ABC)	Nustatyta, kurios veiklos daro didžiausią įtaką produktų gamybai. Išskirtos brangiausios veiklos ir pelningiausi produktai.
Įmonės plėtros analizė ir efektyvumo didinimo galimybių įvertinimas	Subalansuoti rodikliai (BSC), bankroto tikimybės įvertinimas	Išskirti strateginiai tikslai, leidžiantys įmonei pasiekti savo tikslus ir įgyvendinti viziją. Nustatyta kaip galima plėsti savo veiklą ir didinti jos efektyvumą.

1 etape siekiant išsiaiškinti, ar gamyba plečiama pritraukiant papildomus išteklius, ar geriau panaudojant turimus išteklius, bus skaičiuojamas veiklos racionalumo lygis. 2 etape atliekama balanso bei pelno (nuostolio) ataskaitos dinaminė bei struktūrinė analizė. 3 etape bus skaičiuojami įmonės veiklos efektyvumą nusakantys santykiniai rodikliai (sąnaudų lygio ir turto apyvartumo rodikliai). Didelis dėmesys bus skirtas įmonės pelningumo rodikliams ir ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės, naudingumo ir pelningumo rodiklių analizei. Rezultatai bus lyginami su vidutiniais sektoriaus ir konkurentų rodikliais (žr. 11 priedą). Tyrimui išrinktos didžiausių miestų vandentvarkos

įmonės: UAB „Vilniaus vandenys“, UAB „Kauno vandenys“, AB „Klaipėdos vanduo“, UAB „Aukštaitijos vandenys“, UAB „Utenos vandenys“.

4 etape tiriamas nuosavo kapitalo panaudojimo įmonėje efektyvumas. Nuosavo kapitalo analizė atliekama pagal 1.4 paveiksle esančią schemą. Norint objektyviau įvertinti finansinę įmonės būklę ir veiklos rezultatus, tikslinga naudoti duomenų suvienodinimo ar standartizavimo metodus (Mackevičius, Valkauskas, 2010). Toks statistinis metodas leidžia atskleisti įmonės komercinės ir ūkinės veiklos puses, kurių tobulinimas padėtų pasiekti optimalią finansinę padėtį ir veiklos rezultatus (Valkauskas, 2013). Rodiklių standartizavimo metodas bendrai įmonės būklei nustatyti suskirstytas į septynis etapus (žr. 12 priedą). 5 etape atliekant rodiklių standartizavimą bus naudojami tik svarbiausi rodikliai, skaičiuoti 3 etape.

6 etape, diegiant ABC modelį didžiausias dėmesys bus įmonėje vykstančioms veikloms ir procesams, be to, bus bandoma nustatyti netiesioginių išlaidų atsiradimo priežastis. Tačiau įvairūs autoriai nurodo skirtingus šio metodo diegimo etapus (Laurinavičienė, Mackevičius 2011). Laurinavičienė ir Mackevičius (2011) pateikia šiuos ABC modelio įdiegimo etapus:

- Įmonės veiklų identifikavimas;
- kiekvienos veiklos išlaidų apskaičiavimas;
- veiklos įkainio apskaičiavimas;
- kiekvienos veiklos srities išlaidų sukėlėjų nustatymas;
- produktų savikainos apskaičiavimas.

Taikant ABC modelį tiesioginės išlaidos iškart priskiriamos produktams, o netiesioginės išlaidos, prieš jas priskiriant konkretiems objektams, pereina tam tikrus etapus (žr. 13 priedas). Iš pradžių netiesioginės išlaidos priskiriamos atskirai kiekvienai veiklai, po to ieškoma išlaidų objektų, t, y., kas sukelia išlaidas. Visas konkrečiai veiklai atlikti reikalingas išlaidas padalijus iš išlaidų sukėlėjų skaičiaus yra gaunamas išlaidų sukėlėjų koeficientas (Laurinavičienė, Mackevičius 2011).

7 etape, naudojant subalansuotus rodiklius, bus kuriamas įmonės strategijos žemėlapis, kuriame atsispindės įmonės finansinė perspektyva, tobulėjimo ir plėtros planai. Į žemėlapi bus įtraukta įmonės misija (įmonės socialinė paskirtis), vertybės (pagrindiniai principai), vizija (kaip įmonė nori atrodyti išoriniam pasauliui) ir strategija (sprendimai ir veiksniai, kuriais prisidedama prie verslo sėkmės).

2.2. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos charakteristika

„Šiaulių vandenys“ – šiuolaikiška vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikianti bendrovė, kuri buvo įkurta 1995 m. valstybinę Šiaulių miesto vandens tiekimo įmonę reorganizuojant į specialiosios paskirties UAB „Šiaulių vandenys“. Visos bendrovės akcijos priklauso Šiaulių miesto savivaldybei. Bendrovė geriamuoju vandeniu aprūpina Šiaulių miesto bei Šiaulių rajono Ginkūnų,

Aukštelkės ir Vijolių gyvenviečių gyventojus - iš viso apie 110 tūkst. gyventojų. Pagrindinė įmonės veikla yra:

- Šalto vandens gavyba, jo gerinimas ir tiekimas;
- Nuotekų surinkimas ir valymas, dumblo tvarkymas.

UAB "Šiaulių vandenys" teikia šias papildomas paslaugas:

- Vandentiekio ir nuotekų tinklų projektavimas ir tiesimas;
- Atlieka geriamojo, paviršinio vandens, nuotekų ir dumblo laboratorinius tyrimus;
- Įrengia, tikrina ir taiso vandens skaitiklius;
- Šalto vandens apskaitos prietaisų įrengimas, remontas ir patikra;
- Vandens nuotėkių paieška ir televizinė vamzdynų diagnostika.

Bandydama sėkmingai išspręsti centralizuotai teikiamų vandens paslaugų prieinamumo bei aplinkosaugos problemas, susijusias su nuotekų surinkimu ir valymu bei dumblo tvarkymu, įmonė rengia ir įgyvendina naujus projektus, kurie yra svarbūs ne tik tolimesnei įmonės plėtrai, bet ir geriamojo vandens vartotojams. Bendrovė intensyviai dirbo 2009-2012 m., kuomet įgyvendino kelis vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros projektus mieste ir Šiaulių rajono Ginkūnų gyvenvietėje, modernizavo nuotekų valyklos biologinio valymo grandį, statė naujus dumblo apdorojimo įrenginius, renovavo dalį nuotekų tinklų.

Vieni iš pagrindinių įmonės projektų šiuo metu yra: Lepšių vandenvietės rekonstrukcija, dumblo apdorojimo įrenginių projektas, „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Šiauliuose ir Ginkūnuose“, be to, įmonė rūpinasi savo darbuotojų kvalifikacijos kėlimu ir gebėjimų prisitaikyti prie rinkos pokyčių stiprinimui. Projektų įgyvendinimas didina miesto vandentvarkos ūkio efektyvumą. Pagal patvirtintą bendrovės 2013-2017 m. veiklos ir plėtros planą numatoma panaudoti 204,627 mln. litų lėšų. Investicijos reikalingos ne tik naujiems projektams įgyvendinti, bet ir esamam ilgalaikiam turtui atstatyti bei naujam įsigyti.

Pagal bendrovės valdymo schemą (žr. 14 priedą), „Šiaulių vandenys“ valdymo organai yra visuotinis akcininkų susirinkimas (savivaldybės taryba), bendrovės taryba ir generalinis direktorius. Bendrovės taryba priima sprendimus pagal bendrovės įstatus ir valdybos reglamentą, kurie atitinka akcinių bendrovių įstatymą. Generalinis direktorius vadovaudamasis akcinių bendrovių įstatymu, atstovauja bendrovę, vadovauja administracijai, kuri organizuoja ir vykdo bendrovės ūkinę veiklą. Generaliniui direktoriui tiesiogiai yra pavaldūs projektų, finansų, technikos direktoriai ir komunikacijos departamento vadovas. Finansų direktoriui pavaldūs abonentų aptarnavimo ir pardavimų departamentas, buhalterija, finansų planavimo skyrius ir informacinių sistemų skyrius. Technikos direktoriui tiesiogiai pavaldūs gamybinis-techninis bei saugos ir sveikatos skyriai su vandens tyrimų laboratorija, vandenruošos, nuotekų valymo cechai. Technikos direktoriaus

pavadootojas pavaldus technikos direktoriui, technikos direktoriaus pavadootojas vadovauja vandentiekio ir nuotakyno cechui, transporto ir mechanikos skyriui, energetikos ir technologinių procesų valdymo skyriui. Komunikacijos departamento vadovui tiesiogiai pavaldūs personalo, viešųjų pirkimų ir teisės skyriai, raštinė, ryšių su visuomene atstovas.

Per daugelį įmonės veiklos metų suformuota visapusiškai stipri gamybinė bazė, nes tiesioginėms funkcijoms vykdyti reikalingos stiprios pagalbinės tarnybos. Įvairios bendrovės tarnybos ir padaliniai, aprūpinti šiuolaikine įranga, turi gerus patyrusius specialistus.

2.3. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimas dviejų veiksmų multiplikatyviu modeliu

Šiame skyriuje taikomas dviejų veiksmų multiplikatyvus modelis, kuris parodo, kaip įmonėje vykdoma plėtra: ekstensyviai ar intensyviai. Pirmu atveju plėtra vykdoma didinant gamybos veiksmų apimtį, o antru atveju esant racionaliam išteklių panaudojimui. Šis modelis pasirinktas, nes juo galima įvertinti ir įmonės efektyvumo lygio pasikeitimus per tam tikrą laiko tarpą. Norint nustatyti, kokia plėtra vyravo UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m laikotarpiu, buvo pasirinkti šie veiksniai: grynasis pelnas ir išlaidos (ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas bei darbo užmokesčio sąnaudos, fondas).

2.2 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ plėtra 2007-2014 m. laikotarpiu

Rodikliai Metai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
$\Delta Q(E)=(E_1-E_0)V_1$	-318 893	-603 478	882 851	1 191 434	-105 028	-127 016	-567 732	2 151 938
$\Delta Q(V)=(V_1-V_0)E_0$	7 248	17 879	-199 014	-186 018	25 259	8 645	-4	-13 625
Plėtos tipas	$\Delta Q(E)<\Delta Q(V)$		$\Delta Q(E)>\Delta Q(V)$		$\Delta Q(E)<\Delta Q(V)$			$\Delta Q(E)>\Delta Q(V)$
	Ekstensyvi		Intensyvi		Ekstensyvi			Intensyvi

Tiriant įmonės efektyvumą multiplikatyviu modeliu nustatyta, kad 2007-2008 m. ir 2011-2013 m. laikotarpiu „Šiaulių vandenys“ veikla buvo plečiama didinant gamybos veiksmų apimtį, t.y. pritraukiant papildomus išteklius (žr. 2.2 lentelė). Tai gali būti paaiškinama tuo, kad atitinkamais ekstensyvios plėtos laikotarpiais grynojo pelno sukūrimo išlaidos didėjo sparčiau nei pats grynasis pelnas, o išlaidoms mažėjant, grynojo pelno mažėjimo tempas buvo didesnis. Ekstensyvios plėtos laikotarpiu buvo didinamas darbuotojų skaičius, darbo užmokesčio fondas, su kuriuo padidėjo ir socialinio draudimo išlaidos.

2009-2010 m. ir 2014 m. laikotarpiais „Šiaulių vandenys“ veiklos plėtra buvo vykdoma intensyviai (kaip matyti iš 2.2 lentelės), taigi veiklos efektyvumas buvo pasiektas kokybinių pokyčių pagalba. Nors 2009 m. pastebimas ilgalaikio turto augimas (daugiau nei 14 proc.), tačiau 2008 m. susidaręs grynojo pelno nuostolis 2009 m. sumažėjo beveik pusę karto, be to, tais metais įmonei

pavyko sumažinti savo darbo užmokesčio sąnaudas beveik 4 proc. 2010 m. įmonės grynasis pelnas buvo teigiamas. Tai lėmė įmonėje įdiegtos naujos technologijos (įmonė įsigijo nemažai naujo ilgalaikio turto, kuris per metus padidėjo apie 23 proc.) ir 8 proc. sumažėjusios darbo užmokesčio sąnaudos bei veikiančios kokybės ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos, kurios atitinka tarptautinių standartų reikalavimus. Intensyvią plėtrą 2014 m. lėmė spartus grynojo pelno augimas, įmonė skyrė mažiau lėšų naujo ilgalaikio turto įsigijimui. Nors darbo užmokesčio sąnaudos 2014 m. padidėjo 7 proc., trumpalaikis turtas – beveik du kartus, grynojo pelno augimo tempas buvo kelis kartus didesnis nei jam uždirbti reikalingų išlaidų augimo tempas.

2.4. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo vertinimas finansinės analizės pagalba

Šiame skyriuje atliekama UAB „Šiaulių vandenys“ finansinė analizė, kuri padeda įvertinti realią įmonės finansinę būklę bei nustatyti silpnąsias įmonės vietas. Atliekant finansinę analizę neapsiribojama vien finansinių ataskaitų struktūrine ir dinamine analize, atliekama ir santykinų rodiklių analizė. Šie rodikliai lyginami su praeitų metų rodikliais bei konkurentų ir sektoriaus rodikliais. Bandoma nustatyti, ar įmonė bei įmonės vadovybė efektyviai naudoja nuosavą kapitalą bei turimą ilgalaikį materialų turtą, kuris atlieka svarbų vaidmenį įmonės veikloje.

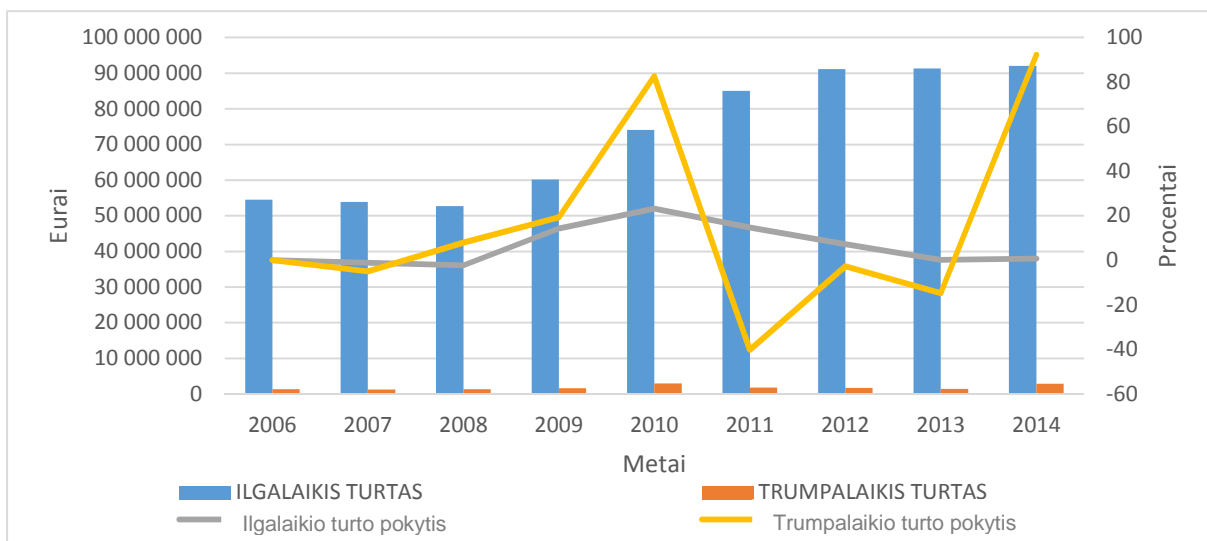
2.4.1. UAB „Šiaulių vandenys“ balanso struktūros ir dinamikos analizė

Atlikta horizontali UAB „Šiaulių vandenys“ turto analizė (žr. 15 priedas) padeda nustatyti turto bei nuosavybės rodiklių dinamiką, kuri yra apskaičiuojama absoliučiu ir procentiniu dydžiu. 2014 m. palyginus su 2006 m. ilgalaikis turtas įmonėje padidėjo beveik 70 procentų (žr. 2.1 pav.). Didžiausias ilgalaikio turto augimo tempas (vidutiniškai apie 17,5 proc.) užfiksuotas 2009-2011 m. laikotarpiu, tačiau 2013-2014 m. nevyko didelių ilgalaikio turto pokyčių. Tiriamu laikotarpiu trumpalaikis turtas padidėjo net 114 proc., tačiau trumpalaikis turtas sudaro tik apie 2-3 proc. viso turto, todėl jo pokyčiai nedaro didelės įtakos turto struktūrai.

Didžiąją dalį ilgalaikio turto (2006-2014 m.) sudarė materialusis turtas, t.y. apie 98-99 proc. (žr. 16 priedas). Panagrinėjus materialiojo turto sandarą matyti, kad apie 83-97 proc. jo sudaro pastatai, statiniai ir mašinos, įrengimai. 2009-2011 m. pastebimas nebaigtos statybos išaugimas, jos dalis materialiaame turte tuo laikotarpiu svyravo nuo 14 iki 22 proc., 2009 m. palyginus su 2008 m. nebaigta statyba išaugo net 30 kartų. Tai rodo, kad įmonė skiria daug dėmesio ir investicijų naujo, modernaus ilgalaikio materialaus turto įsigijimui ir jo priežiūrai.

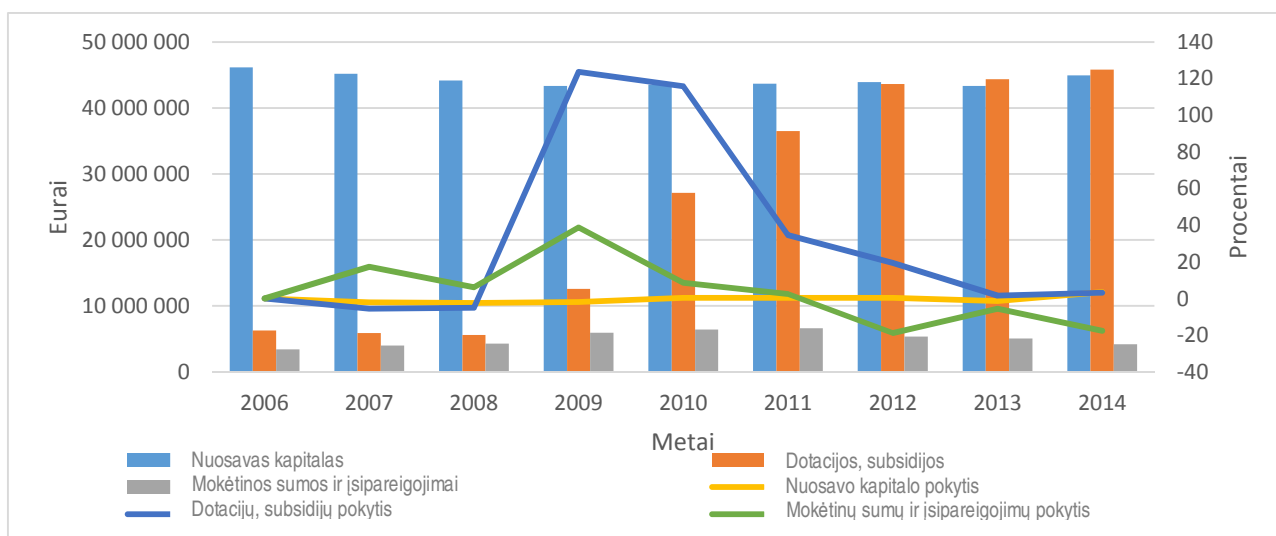
Nagrinėjant nematerialų ilgalaikį turtą, nustatyta, kas didžiausias šio turto augimas įmonėje pastebimas 2007 m. (apie 41 proc.), tačiau 2009-2010 ir 2012-2014 šis turtas sparčiai mažėjo,

didžiausią įtaką tam daro nematerialiojo turto amortizacija. Nematerialusis turtas įmonėje sudarė tik apie 0,2-0,3 proc. viso ilgalaikio turto.

2.1 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ turto pokyčiai 2006-2014 m.

Atlikus trumpalaikio turto dinaminę bei struktūrinę analizę (žr. 15, 16 priedus) pastebima, kad atsargų ir išankstinių apmokėjimų dalis visame trumpalaikiame turte tiriamu laikotarpiu vidutiniškai siekė apie 18 proc., o per vienerius metus gautinų sumų – 55 proc., o pinigų ir pinigų ekvivalentų – 27 proc. Didžiausią dalį gautinų skolų apie (80-90 proc.) sudaro pirkėjų ir klientų įsiskolinimai, todėl šio rodiklio didėjimas labai veikė trumpalaikio turto struktūrą bei dinamiką. 2014 m. palyginus su 2013 m. pinigų ir pinigų ekvivalentų padidėjo net apie 680 proc. (1,3 mln. eurų). Tam įtakos turėjo banko išmokėta sutarties įvykdymo garantija bankrutavus rangovui, vykdušiam vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros projektą.

2.2 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavybės pokyčiai 2006-2014m.

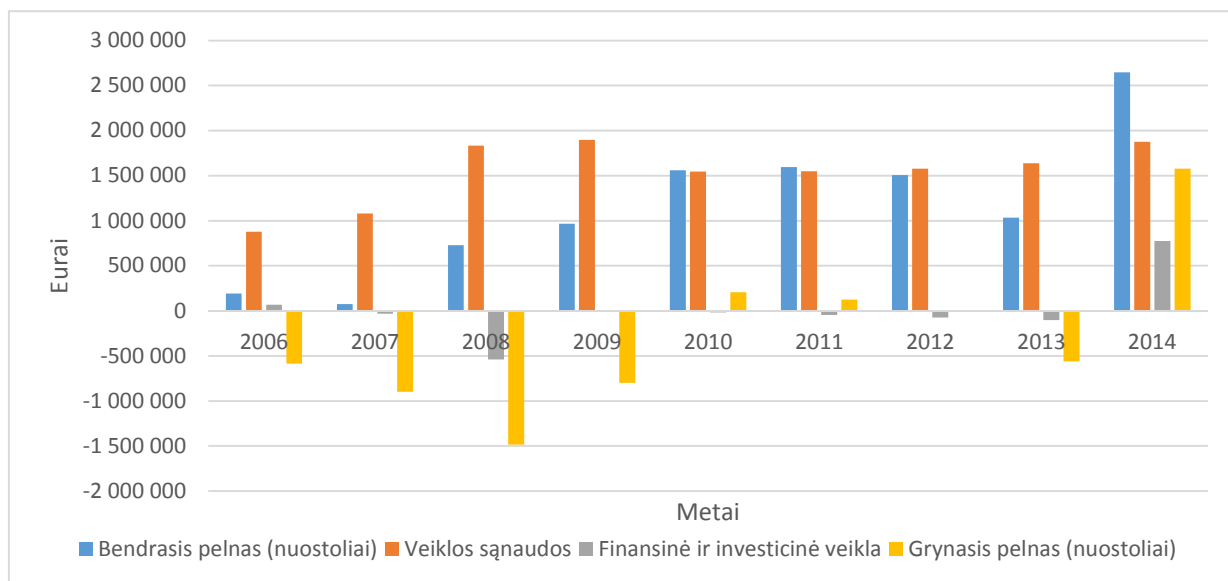
Analizuojant nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų pokyčius (17 ir 18 priedai) buvo nustatyta, kad nuosavas kapitalas 2006-2008 m. laikotarpį sudaro vidutiniškai apie 80 proc. nuosavybės, o dotacijos,

subsidijos ir visi įsipareigojimai – po 10 proc. Tačiau 2009 m. matyti didelis dotacijų ir subsidijų išaugimas, kurių dalis nuosavybėje išaugo nuo 10 iki 20 proc., nuosavo kapitalo dalis sumažėjo 10 proc. punkto. 2010-2014 m. laikotarpiu nuosavas kapitalas apytiksliai sudarė tik apie 45 proc. visos nuosavybės, o dotacijos ir subsidijos – 50 proc., įsipareigojimai – apie 5 proc.

Struktūrinius nuosavybės pokyčius įmonėje lemia sparčiai didėjančios dotacijos ir subsidijos. 2009 m. šis straipsnis išaugo nuo 5,6 mln. eurų iki 12,6 mln. eurų. (124 proc.). 2010 m. šio rodiklio augimo tempas sumažėjo tik keliais procentiniais punktais ir siekė apie 116 proc., t.y. išaugo apie 14,5 mln. eurų. Dotacijų ir subsidijų augimą lemia palanki Lietuvos ir ES politika, kurios pagalba finansuojami labai svarbūs plėtros projektai.

2.4.2. UAB „Šiaulių vandenys“ pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos analizė

Pelno (nuostolio) analizė parodo įmonės veiklos rezultatą per tam tikrą laikotarpį. Analizuojant UAB „Šiaulių vandenys“ pelno (nuostolio) ataskaitą (19 ir 20 priedai) nustatyta, kad iki 2010 m. įmonė turėjo nuostolį ir grynojo pelno neuždirbo. Tokią situaciją lėmė didelės veiklos sąnaudos bei mažos vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo kainos, kurios nepadengė visų patirtų sąnaudų.

2.3 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ pagrindiniai pelno (nuostolio) ataskaitos straipsniai 2006-2014m.

Didžiausias pajamų augimas apie 27-28 proc. buvo 2008 m. ir 2014 m. Tam pagrindinę įtaką turėjo vandens paslaugų bei parduodamo vandens ir nuotekų tvarkymo kainos padidėjimas. 21 priede yra nurodyta 2007-2014 m. vandens tiekimo ir nuotekų valymo kaina, savikaina bei parduoti kiekiai (m³). Nustatyta, kad paslaugų kainų pokyčiai turi didžiausią įtaką pardavimo pajamų pokyčiams. Didžiausi vandens tiekimo bei nuotekų valymo kainų pokyčiai buvo nustatyti 2014 m.

atitinkamai 14 proc. ir 39 proc. Nuo 2007 m. iki 2010 m. vandens tiekimo kaina buvo mažesnė nei savikaina (žr. 22 priedas), 2010 m. vidutinė vandens tiekimo kaina išaugo apie 26 proc., tai leido įmonei padidinti pajamas ir uždirbti pelno. Tačiau nuotekų tvarkymo savikaina iki pat 2013 m. buvo didesnė nei vidutinė kaina (2010 m. vidutinė kaina buvo lygi savikainai), tai mažino įmonės pajamas ir neleido uždirbti pelno (žr. 23 priedas). Kita problema - mažėjantys vandens realizavimo kiekiai, nuo 2007 m. iki 2014 m. šis skaičius sumažėjo daugiau nei 5 proc. (beveik 200 tūkst. m³ vandens). Tačiau 2014 m. pastebimas vandens ir nuotekų realizavimo kiekio didėjimas (1,03 ir 1,06 proc. augimas).

2007, 2012 ir 2013 m. savikaina augo sparčiau nei pardavimo pajamos, tai lėmė ir bendrojo pelno sumažėjimą išvardintais metais. 2013 m. palyginus su 2012 m. bendrasis pelnas sumažėjo apie 31 proc. (471 tūkst. eurų) tačiau 2014 m. matomas staigus šio rodiklio augimo tempas, kuris siekė apie 156 proc.

Didžiausias veiklos sąnaudų augimo tempas užfiksuotas 2008 m., kuris siekė apie 70 proc. (756 tūkst. eurų). Didžiausią dalį veiklos sąnaudų sudaro bendrosios ir administracinės sąnaudos, t. y. darbo apmokėjimas, atsiskaitymai socialiniam draudimui ir ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Šios sąnaudos sudarė daugiau nei pusę veiklos sąnaudų. 2010 m. palyginus su 2009 m. veiklos sąnaudos sumažėjo 18,5 proc., tai lėmė ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumažėjimas 2,6 proc., darbo apmokėjimo ir įmokų socialiniam draudimui sumažėjimas (8 proc.), taip pat paslaugų ir darbų pagal sutartis sumažėjimas 30 proc. Šių išlaidų straipsnių pokyčiai turėjo didžiausią įtaką tolesnių metų sąnaudų pokyčiams.

Finansinės ir investicinės veiklos pajamos tiriamu laikotarpiu sudarė vidutiniškai apie 1-3 proc. visų pajamų, tačiau 2014 m. finansinės ir investicinės veiklos pajamos išaugo daugiau nei 56 kartus, t.y. (856 tūkst. eurų) ir sudarė daugiau nei 9 proc. visų pajamų. Tam įtakos turėjo banko išmokėta sutarties įvykdymo garantija bankrutavus rangovui, vykdytiam projektą. Per 2008 m. dėl akcijų vertės kritimo ir patirtų nuostolių jas pardavus, finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos išaugo apie 438 tūkst. eurų (238 proc.). Didelį šių sąnaudų augimą lėmė ir padidėjusios palūkanos už paskolas. 2007-2013 m. įmonės finansinė ir investicinė veikla buvo nuostolinga.

Analizuojant „Šiaulių vandenys“ grynojo pelno dinamiką nustatyta, kad 2010-2012 m. įmonė uždirbo pelną, tačiau 2013 m. įmonė patyrė 560 tūkst. eurų nuostolį, tokia padėtis susiklostė dėl padidėjusių išlaidų: savikaina padidėjo apie 10 proc., o veiklos sąnaudos beveik 4 proc., kai pagrindinės veiklos pajamos išaugo tik 0,5 proc., kitos veiklos pajamos sumažėjo 6,5 proc., o finansinės ir investicinės veiklos rezultatas buvo neigiamas. Išlaidų augimą 2013 m. lėmė pradėti eksploatuoti nauji dumblo apdorojimo įrenginiai, dėl kurių padidėjo išlaidos medžiagoms (73 proc.), ilgalaikio turto nusidėvėjimas (6,3 proc.), remonto ir eksploatacinių darbų pagal sutartis padidėjimas (86 proc.), ir daugiau nei 2 proc. padidėjęs darbo apmokėjimas ir socialinio draudimo įmokos.

2.4.3. UAB „Šiaulių vandenys“ santykinų rodiklių analizė

Šiame poskyryje atliekama santykinų rodiklių, padėsiančių įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, analizė. Santykiniai finansiniai įmonės rodikliai padeda greitai nustatyti įmonės silpnąsias vietas bei įvertinti jos rezultata. Šiame darbe skaičiuojami veiklos efektyvumo, turto apyvartumo, pelningumo ir ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo santykiniai rodikliai. Šie rodikliai lyginami su kitų panašia veikla užsiimančių įmonių rodikliais.

2.4.3.1. Veiklos efektyvumo ir turto apyvartumo rodiklių analizė

Veiklos efektyvumo santykiniai rodikliai parodo, ar efektyviai įmonėje vykdomi pardavimai bei kaip efektyviai kontroliuojama savikaina bei veiklos sąnaudos. Skaičiuojami 2006-2014 m. „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumo rodikliai nustatant svarbiausius pokyčius ir atskleidžiant tuos pokyčius nulėmusius veiksniai.

2.3 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. veiklos efektyvumo rodikliai

Rodiklis / Metai	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pardavimo savikainos lygis, proc.	95,71	98,37	87,47	83,22	74,70	74,49	76,42	83,90	67,51
Veiklos sąnaudų lygis, proc.	19,70	23,87	31,58	32,96	25,05	24,74	24,70	25,50	23,02
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui, proc.	2,50	4,08	10,70	2,15	1,38	1,82	2,05	1,84	1,20
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų lygis, proc.	61,55	119,53	745,70	219,50	123,33	164,33	238,20	763,20	11,17

Kaip matyti iš 2.3 lentelės, savikaina 2006-2007 m. sudarė daugiau nei 95 proc. pardavimo pajamų. Tai rodo, kad įmonės vadovybei tuo laikotarpiu sunkiai sekėsi valdyti savikainą, kurios auštas lygis lėmė nuostolingą įmonės veiklą. Tačiau 2008-2012 m. laikotarpiu matomas savikainos lygio mažėjimas, nes pardavimo pajamų procentiniai pokyčiai buvo didesni nei savikainos, kitaip tariant, pardavimo pajamos didėjo didesniu tempu nei savikaina. 2014 m. savikainos lygis siekė apie 67,5 proc. ir buvo mažiausias devynių metų laikotarpiu įmonėje. Savikainos lygis sumažėjo dėl padidėjusių pardavimų pajamų, o ne dėl sumažėjusios savikainos. 2014 m. Šiauliuose padidėjo vandens tiekimo (14 proc.) ir nuotekų tvarkymo (39 proc.) kainos, kas lėmė pardavimo pajamų augimą, tuo pačiu ir savikainos lygio mažėjimą. 2006-2013 m. laikotarpiu „Šiaulių vandenys“ vidutinis savikainos lygis buvo 84,3 proc., šis rodiklis yra gana aukštas (t. y. antras pagal dydį) palyginus su kitų įmonių vidutiniu savikainos lygiu (žr. 24 priedą).

Veiklos sąnaudų lygis parodo, kokią dalį pardavimo pajamų sudaro veiklos sąnaudos, rodiklis leidžia nustatyti, kaip efektyviai įmonė valdo savo veiklos sąnaudas. Iš 2.3 lentelės matyti, kad veiklos sąnaudų lygis iki 2009 m. pastoviai kilo, aukščiausias taškas buvo pasiektas 2009 m., kai veiklos sąnaudos sudarė net 33 proc. pardavimo pajamų. Vėlesniu laikotarpiu veiklos sąnaudų lygis

sumažėjo ir svyravo nuo 23 iki 25 proc., tam įtakos turėjo keliais procentiniais punktais sumažėjęs veiklos sąnaudų augimo tempas. Tačiau „Šiaulių vandenys“ 2006-2013 m. laikotarpio vidutinis veiklos sąnaudų lygis yra vienas iš didžiausių ir siekia apie 26 proc., mažiausias sąnaudų lygis buvo „Kauno vandenys“ (11,5 proc.) ir „Utenos vandenys“ (18 proc.).

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų panaudojimas vertinamas dviem rodikliais. Pirmu rodikliu skaičiuojamos finansinės veiklos sąnaudų dalis visose pardavimo pajamose. Iš 2.3 lentelės matyti, kad didžiausias finansinės veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui lygis buvo 2008 m. ir siekė daugiau nei 10 proc. Tam įtakos turėjo išaugusios finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos dėl patirtų nuostolių pardavus akcijas kritus jų vertei. Antru rodikliu skaičiuojama finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų dalis finansinės ir investicinės veiklos pajamose. 2007-2013 m. „Šiaulių vandenys“ finansinės veiklos pajamos buvo mažesnės už šios veiklos sąnaudas, taigi finansinė ir investicinė veikla tais metais nebuvo pelninga. 2014 m. dėl gautos garantijos bankrutavus įmonei, pagal rangos sutartį vykdžiusiai vandentiekio ir nuotekų tinklų statybos darbus bei dėl priskaitytų mažesnių palūkanų sąnaudų paskoloms, padidėjo finansinės veiklos pajamos ir sumažėjo sąnaudos, todėl matomas finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų lygio sumažėjimas iki 11 proc.

Iš veiklos efektyvumo rodiklių matyti, kad UAB „Šiaulių vandenys“ sąnaudų bei kitų išlaidų rodikliai yra didesni nei didžiųjų vandentvarkos įmonių vidurkis. Tai rodo, kad įmonės vadovybė ne visada randa būdų efektyviai mažinti išlaidas bei sąnaudas. 2014 m. įmonei pavyko sumažinti išlaidų dalį, tenkančią pajamoms, tačiau pardavimo savikainos bei veiklos sąnaudų lygio sumažėjimui didžiausią įtaką turėjo ne sąnaudų bei savikainos sumažėjimas, o pardavimo pajamų padidėjimas dėl kainų pokyčių.

2.4 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. turto apyvartumo rodikliai

Rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Turto apyvartumas (kartais)	0,080	0,082	0,108	0,093	0,080	0,072	0,069	0,069	0,086
Apyvartinio kapitalo apyvartumas (kartais)	10	-12	28	-5	131	-4	-13	-6	8
Trumpalaikio turto apyvartumas kartais (dienomis)	3 (109)	4 (102)	4 (86)	4 (104)	2 (176)	4 (104)	4 (99)	4 (84)	3 (128)
Ilgalaikio turto apyvartumas kartais (dienomis)	0,082 (4471)	0,084 (4352)	0,110 (3309)	0,096 (3819)	0,083 (4385)	0,074 (4959)	0,070 (5212)	0,070 (5192)	0,089 (4125)
Atsargų apyvartumas kartais (dienomis)	16 (22)	16 (22)	13 (27)	17 (22)	23 (16)	26 (14)	19 (19)	20 (18)	25 (15)
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais (dienomis)	9 (41)	9 (40)	8 (44)	7 (52)	7 (50)	7 (50)	8 (48)	7 (55)	8 (46)
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais (dienomis)	5 (73)	3 (134)	5 (73)	2 (181)	2 (174)	2 (207)	3 (127)	3 (145)	4 (83)

UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumas buvo įvertintas apskaičiuojant ir pagrindinius turto apyvartumo rodiklius. Iš 2.4 lentelės matyti, kad turto apyvartumas tiriamu laikotarpiu nesiekė

net 0,1 karto per metus, tai reiškia, kad 1 turto euras sukuria mažiau nei 0,1 eurų pardavimo pajamų. Tačiau palyginus „Šiaulių vandenys“ turto apyvartumo rodiklį, nustatyta, kad jis nėra labai nutolęs nuo kitų įmonių turto apyvartumo vidurkio. Apyvartinis kapitalas beveik visu tiriamu laikotarpiu 2008-2014 m. „Šiaulių vandenys“ buvo neigiamas, tai galima paaiškinti mažu trumpalaikio turto kiekiu įmonėje, kuris buvo mažesnis nei trumpalaikiai įsipareigojimai, todėl apyvartinio kapitalo apyvartumas buvo neigiamas. Tačiau panašius rezultatus turi ir kitos įmonės kaip „Kauno vandenys“ ir „Klaipėdos vanduo“ (žr. 25 priedas), kuriose apyvartinis kapitalas irgi yra neigiamas.

Ilgalaikis turtas „Šiaulių vandenys“ sudaro daugiau nei 95 proc. viso turto, todėl labai svarbu iširti ilgalaikio turto apyvartumo metinius pokyčius bei jų priežastis. Ilgalaikio turto apyvartumas tiriamu laikotarpiu yra labai mažas, per metus 1 ilgalaikio turto euras sukuria vidutiniškai apie 0,08 euro. Iš 2.4 lentelės matyti, kad ilgalaikiui turtui reikia dvylikos metų pilnai apyvartai atlikti. Tam įtakos turėjo maži pardavimo pajamų augimo tempai ir dideli ilgalaikio turto augimo tempai. 2014 m. ilgalaikio turto apyvarta išaugo nuo 0,7 karto iki 0,9 karto per metus. Atlikta įmonių lyginimo analizė rodo, kad „Šiaulių vandenys“ ilgalaikio turto apyvartumo vidurkis yra žemesnis nei bendras kitų vandentvarkos įmonių ilgalaikio turto apyvartumas. Tai parodo, kad pastaraisiais metais skirtos investicijos į ilgalaikį turtą, gerinant vandens kokybę ir užtikrinant saugią ekologinę aplinką.

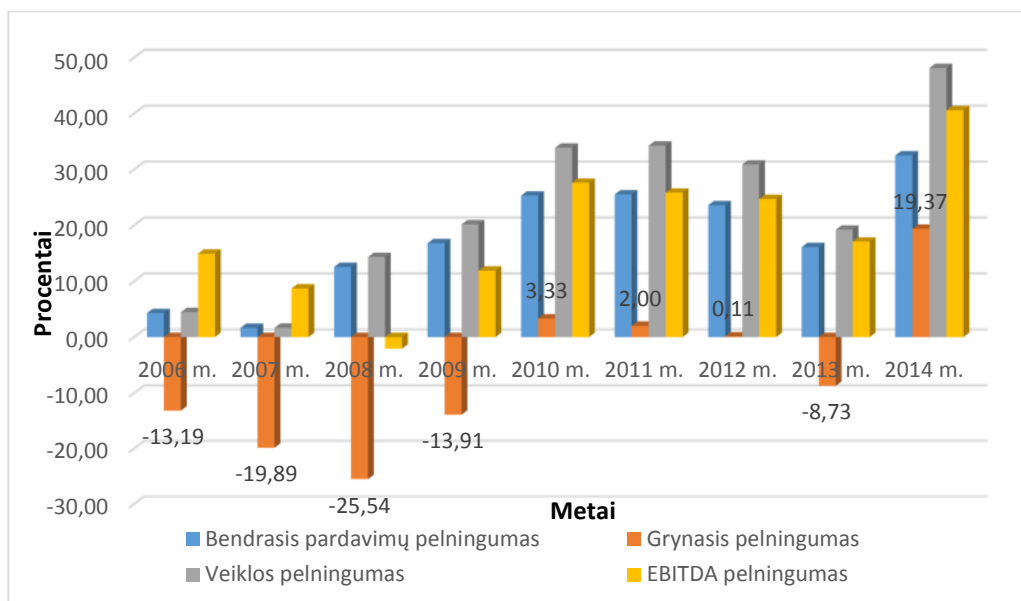
Tiriant trumpalaikio turto apyvartumą nustatyta, kad jis svyravo nuo 3 iki 4 kartų per metus, šis rodiklį palyginus su kitų įmonių trumpalaikio turto apyvartumo vidurkiu matyti, kad jis yra šiek tiek didesnis nei bendras vidurkis. 2014 m. palyginus su 2013 m. atsargų apyvartumas išaugo nuo 20 kartų iki 25 kartų per metus, tačiau šis rodiklis yra mažesnis už kitų įmonių vidurkį. Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas parodo, kelių dienų įmonės pardavimai atitinka pirkėjų įsiskolinimų dydį. Iš 2.4 lentelės matyti, kad pirkėjai už vandenį ir kitas paslaugas atsiskaito vidutiniškai per 46 dienas. Įmonė su savo kreditoriais tais pačiais metais atsiskaitė per 83 dienas, t. y. lėčiau nei jos skolininkai, todėl dėl ilgesnio atsiskaitymų su tiekėjais delsimo įmonė galėjo siekti veiklos efektyvumo augimo.

Iš pagrindinių turto apyvartumo rodiklių nustatyta, kad „Šiaulių vandenys“ turtas, ilgalaikis turtas ir atsargos yra panaudojami neefektyviai. Šio turto rūšių apyvartumas buvo mažesnis nei bendras tiriamų įmonių vidurkis, tačiau įmonė gerai valdo savo klientų skolas. Tiriamu laikotarpiu debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (kartais) buvo didesnis nei kreditorinio, tai rodo, kad „Šiaulių vandenys“ užima geresnę poziciją nei bendrovės skolininkai. 2014 m. padidėjus įmonės pardavimo pajamoms daugelis turto apyvartumo rodiklių pasikeitė į gerąją pusę.

2.4.3.2. Veiklos pelningumo rodiklių analizė

Vertinant UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumą bei numatant ateities perspektyvas buvo skaičiuojami pelningumo rodikliai, kurie šiame darbe suskirstyti į tris grupes: santykiniai

pardavimų, santykiniai turto ir kapitalo pelningumo rodikliai. Siekiama išsiaiškinti kaip efektyviai įmonė ir jos vadovybė valdo ir paskirsto savo finansavimo šaltinius.

2.4 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. santykiniai pardavimų pelningumo rodikliai

Iš 2.4 pav. matyti, kad bendrasis pardavimų pelningumas 2007-2010 m. laikotarpiu po truputį augo, tai lėmė bendrojo pelno augimas, 2013 m. rodiklio mažėjimą lėmė padidėjusi savikaina, kuri sumažino įmonės gautą bendrąjį pelną. Tiriant grynojo pelningumo rodiklį nustatyta, kad 2006-2009 m. laikotarpiu ir 2013 m. įmonės grynas pelningumas buvo neigiamas, nes įmonė tais metais dirbo nuostolingai ir neuždirbo grynojo pelno. Palyginus šiuos rezultatus su kitų įmonių rezultatais, nustatyta, kad jos 2006-2013 m. laikotarpiu dirbo sėkmingiau nei „Šiaulių vandenys“ ir uždirbo grynojo pelno, (išskyrus „Vilniaus vandenys“) (žr. 26 priedas). Didėjantis veiklos pelningumas rodo gerą savikainos valdymą ir bendrojo pelno augimą. Kaip matyti iki 2013 m. „Šiaulių vandenys“ veiklos pelningumas didėjo, 2013 m. padidėjus savikainai rodiklis sumažėjo. 2014 m. matomas pardavimų pelningumo rodiklių išaugimas, tam įtakos turėjo padidėjusios pardavimų pajamos.

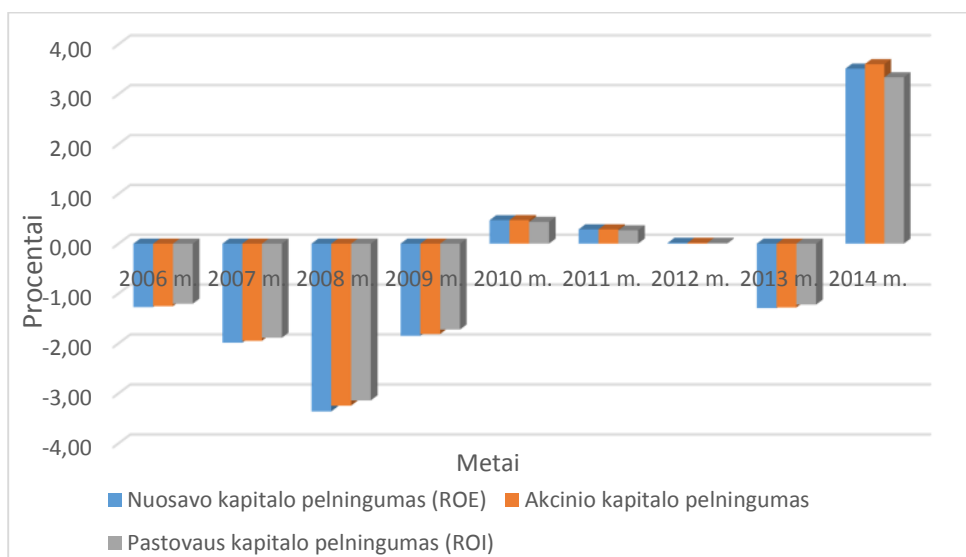
2.5 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. turto pelningumo rodikliai

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Turto pelningumas (ROA), proc.	-1,05	-1,63	-2,75	-1,29	0,27	0,14	0,01	-0,60	1,66
Ilgalaikio turto pelningumas, proc.	-1,08	-1,67	-2,82	-1,33	0,28	0,15	0,01	-0,61	1,71
Trumpalaikio turto pelningumas, proc.	-44,03	-70,88	-108,49	-49,00	6,88	7,03	0,41	-37,84	55,37

2.5 lentelėje surašyti pagrindiniai turto pelningumo rodikliai, iš kurių galima spręsti, kaip efektyviai įmonė naudoja savo turimą gamybos procesui užtikrinti. Išanalizavus 2.5 lentelės duomenis

nustatyta, kad turto ir ilgalaikio turto pelningumas yra beveik lygūs kiekvienais metais, nes ilgalaikis turtas sudaro daugiau nei 95 proc. viso turto. 2006-2009 laikotarpiu ir 2013 m. turto (taip pat ir ilgalaikio ir trumpalaikio turto) pelningumas buvo neigiamas, nes tais metais įmonė turėjo nuostolį, todėl turtas neuždirbo pelno. Tačiau 2010 m. ir 2014 m. buvo padidintos vandens tiekimo bei nuotekų valymo kainos, padaugėjo vartotojų, todėl tuo laikotarpiu turto pelningumas išaugo. Atlikta pagrindinių vandentvarkos įmonių lyginamoji analizė rodo, kad turto (ir ilgalaikio turto) pelningumas yra mažesni už bendrą vidurkį, tačiau skirtumas nedidelis. Trumpalaikio turto pelningumas tiriamu laikotarpiu svyruoja dideliame intervale. Šie pokyčiai labai priklausė nuo įmonės uždirbto grynojo pelno ir trumpalaikio turto pokyčių. 2010 m. trumpalaikiam turtui išaugus 83 proc. trumpalaikio turto pelningumas siekė apie 6,9 proc., t. y. 1 trumpalaikio turto euras uždirbto apie 7 euro centus. 2014 m. šis rodiklis pasiekė 55,4 proc. ribą. Tokiems rezultatams įtakos turėjo ženkliai padidėjęs grynasis pelnas.

2.5 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. santykiniai kapitalo pelningumo rodikliai

Kapitalo pelningumo rodikliai kaip ir kiti santykiniai pelningumo rodikliai yra tiesiogiai susiję su įmonės veiklos rezultatais. 2006-2009 m. laikotarpiu ir 2013 m. įmonė patyrė nuostolius, todėl visi kapitalo pelningumo rodikliai buvo neigiami (žr. 2.5 pav.). 2010 m. matomas bendras kapitalo pelningumo rodiklių augimas (nuosavo ir pastovaus kapitalo iki 0,47 proc., o akcinio kapitalo - 0,44 proc.). 2014 m., kai įmonė uždirbo didžiausią grynąjį pelną per visą tiriamą laikotarpį, užfiksuotas nemažas pelningumo rodiklių šuolis, kurį nulėmė padidėjusios pardavimų pajamos dėl išaugusios vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugų kainos. Pelningumo rodikliai tais metais atitinkamai išaugo iki 3,5; 3,6 ir 3,3 proc.

Kapitalo pelningumo rodikliams priklauso ir akcijos pelningumas, kuris parodo, kiek grynojo pelno tenka vienai akcijai. Šis rodiklis domina akcijų savininkus ir būsimus investuotojus. Nuo 2006

m. iki 2010 m. ir 2013 metais šis rodiklis buvo neigiamas, nes įmonė tuo laikotarpiu dirbo nuostolingai, tačiau 2010-2012 m. akcijos pelningumas išaugo iki 0,1 euro vienai akcijai, o 2014 m. šis rodiklis siekė net 1 eurą vienai akcijai.

Lyginant šiuos rezultatus su kitų įmonių 2006-2013 m. rezultatais, matyti, kad mažiausias nuosavo kapitalo pelningumas buvo „Šiaulių vandenys“, didžiausias – „Utenos vandenys“, tačiau skirtumas tarp šių įmonių nuosavo kapitalo pelningumo yra tik 2 proc. Kiti „Šiaulių vandenys“ pelningumo rodikliai taip pat nėra labai nutolę nuo tiriamų vandens tiekimo įmonių pelningumo vidurkio, tačiau akcinio ir pastovaus kapitalo pelningumas įmonėje buvo vieni iš mažiausių.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, jog „Šiaulių vandenys“ veiklos rezultatai darė tiesioginę įtaką įmonės pelningumo rodikliams. Galima išskirti kelis pelningumo rodiklių dinamikos etapus. 2006-2009 m. dėl nuostolio daugelis pelningumo rodiklių (grynasis pelningumas, visi turto ir kapitalo pelningumo rodikliai) buvo neigiami, kitaip tariant, įmonė neuždirbo jokio pelno, tačiau bendrasis ir veiklos pelningumas buvo teigiami skaičiai. 2010-2012 m. matomas pelningumo rodiklių augimas, įmonės veikla tuo laikotarpiu buvo pelninga. Grynasis pelningumas tuo laikotarpiu buvo išaugęs iki 3,3 proc., veiklos pelningumas iki 34 proc. Išaugo ir turto pelningumo rodikliai, tačiau labai nedaug. Nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumas tuo laikotarpiu siekė 0,5 proc. ir 0,47 proc. 2013 m. dėl prastesnių veiklos rezultatų ir nuostolių įmonės pelningumo rodikliai buvo neigiami, tačiau 2014 m. peržiūrėjus vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kainas jos buvo šiek tiek padidintos, tai leido įmonei uždirbti didesnes pajamas ir pelną. Tai darė įtaką pelningumo rodikliams.

2.4.3.3. Ilgalaikio materialiojo turto panaudojimo efektyvumo vertinimas

Ilgalaikio materialiojo turto vertinimas bus atliekamas skaičiuojant tam tikrus finansinius santykinius rodiklius. Svarbu išsiaiškinti, kokią dalį materialiojo turto sudaro aktyvus ir neaktyvus materialusis turtas, kokia yra šio turto rūšies techninė būklė bei pelningumas.

Tiriant UAB „Šiaulių vandenys“ IMT techninės būklės rodiklius (žr. 27 priedas) nustatyta, kad atnaujinimo koeficientas tiriamu laikotarpiu svyravo nuo 0,02 iki 0,23, aukščiausia riba buvo pasiekta 2010 m. ir 2011 m., kai naujai įsigyto materialiojo turto dalis sudarė net apie 23 ir 17 proc. viso turimo ilgalaikio materialiojo turto. Šie skaičiai rodo, kad tuo laikotarpiu įmonėje vyko svarbūs plėtros darbai ir investiciniai projektai, perkami nauji įrengimai bei vykdomos statybos. Kitu laikotarpiu atnaujinimo koeficientas buvo 2-4 kartus mažesnis. Likvidacijos koeficientas parodo, kokia dalis materialaus turto buvo nurašyta arba perleista (nebenaudojama). Kaip matyti iš lentelės šis rodiklis labai mažas ir tiriamu laikotarpiu svyravo nuo 0,002 iki 0,046, tai reiškia, kad įmonės likviduotas IMT sudarydavo tik apie 0,2-4,6 proc. viso IMT.

Nusidėvėjimo koeficientas parodo, kokia dalis IMT per tam tikrą laikotarpį yra nusidėvėjusi. Buvo nustatyta, kad 2006-2014 m. laikotarpiu įmonės IMT nusidėvėjo apie 20 proc. Vidutiniškai per

metus nusidėvi apie 3-4 proc. ilgalaikio materialaus turto. Taigi įmonė turi apie 80 proc. naudingo, tinkamo vartoti IMT. Šis rezultatas geras, nes įmonė skiria daug dėmesio savo įrangos atnaujinimui ir įsigijimui, tačiau nusidėvėjimo koeficientas rodo, kad IMT priežiūrai turi būti skirta daug lėšų bei laiko.

Ilgalaikio materialiojo turto įmonėje panaudojimo efektyvumą nusako jo naudojimo rodikliai, kaip IMT grąža ir apyvartumas (28 priedas). Iš IMT grąžos rodiklio nustatyta, kad jis 2006-2008 m. laikotarpiu didėjo, nes pardavimo pajamų augimo tempai buvo didesni nei IMT. Tačiau kitais metais, mažėjant pardavimo pajamų augimo tempams ir skiriant daug lėšų IMT turto atnaujinimui bei įsigijimui, rodiklis sumažėjo keliais procentiniais punktais. IMT grąža padidėjo tik 2014 m., išaugus pardavimo pajamoms. Apskaičiuota, kad neaktyvus (nenaudojamas ir nuomojamas) turtas įmonėje sudarė tik apie 1,3-5,5 proc. viso IMT, todėl IMT grąžos rodikliai nebuvo labai nutolę nuo aktyviojo IMT grąžos rodiklių.

IMT apyvartumas „Šiaulių vandenys“ labai mažas, jį galima palyginti su turto ir ilgalaikio turto apyvartumu, nes jie labai nedaug tarpusavyje skiriasi. Tiriamu laikotarpiu įmonės IMT reikėjo apie 4400 dienų pilnai apyvartai atlikti. Rekomenduojamas šio rodiklio skaičius vidutiniškai apie 243 dienas arba 1,5 karto per metus, tačiau lyginant šį skaičių su kitų vandens tiekimo ir nuotekų valymo įmonių IMT apyvartumo rodikliais paaiškėjo, kad jis yra aukštesnis už bendrą vidurkį. Vidutiniškai šešioms didžiausioms vandentvarkos įmonėms 2006-2013 m. IMT reikėjo daugiau nei 9500 dienų pilnai apyvartai atlikti. „Šiaulių vandenys“ IMT apyvartumas yra didesnis.

Įmonės, siekdamos gauti paskolą iš banko, turi įkeisti savo ilgalaikį turtą, todėl ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turtu yra svarbus rodiklis. Iš lentelės matyti, kad šis rodiklis 2008-2014 m. laikotarpiu turėjo tendenciją didėti (išaugo nuo 17 iki 40 kartų), tai reiškia, kad įmonės šansai padengti savo skolas ilgalaikiu materialiu turtu didėja. „Šiaulių vandenys“ ilgalaikių skolų apdraustumo IMT rodiklis yra vienas iš didžiausių palyginus jį su kitų įmonių (žr. 28 priedas). Darbo aprūpinimas IMT tiriamu laikotarpiu kasmet augo, 2014 m. jis siekė apie 336 tūkst. eurų., tokia suma ilgalaikio materialiojo turto vidutiniškai tekdavo 1 įmonės darbuotojui. Rodikliui didžiausią įtaką darė mažėjantis darbuotojų skaičius bei auganti IMT vertė.

Norint gauti daugiau išsamios informacijos apie IMT panaudojimo efektyvumą įmonėje buvo skaičiuojami keli pelningumo rodikliai (29 priedas). Bendrasis IMT pelningumas, kuris parodo bendrojo pelno dalį, tenkančią įmonės IMT, 2006-2014 m. svyravo nuo 0,14 iki 2,9 proc. 2011-2013 m. matomas šio rodiklio mažėjimas dėl sumažėjusio bendrojo pelno augimo tempo. Palyginus šį rodiklį su kitų įmonių nustatyta, kad jis buvo vienas iš mažiausių 2006-2013 m. laikotarpiu (žr. 30 priedas). IMT grynas pelningumas 2006-2009 m. laikotarpiu ir 2013 m. buvo neigiamas dėl patirtų nuostolių, o 2014 m. šis rodiklis ženkliai išaugo dėl padidėjusio grynojo pelno. „Šiaulių vandenys“ turėjo žemiausią IMT grynojo pelningumo rodiklį 2006-2013 m. laikotarpiu. Grynojo pinigų srauto

grąža iš IMT iki 2010 m. turėjo tendenciją augti, tačiau, mažėjant pinigų srautams rodiklis ženkliai sumažėjo ir 2014 m. siekė tik 2,4 proc., t. y. 4 proc. punktais mažesnis nei 2010 m.

Taigi apskaičiuoti IMT techninės būklės, naudojimo ir pelningumo rodikliai leidžia spręsti apie šio turto įmonėje panaudojimo efektyvumą. Iš įmonės techninės būklės rodiklių nustatyta, kad didžiausia IMT dalis buvo atnaujinta 2009-2011 m. laikotarpiu. Aukštas atnaujinimo koeficientas rodo, kad įmonė laiku atnaujina ir prižiūri savo IMT. Tiriamu laikotarpiu „Šiaulių vandenys“ IMT nusidėvėjo apie 20 proc., rodiklis nėra aukštas, nes įmonė laiku atnaujina ir remontuoja savo ilgalaikį materialųjį turtą. Palyginus šešių didžiausių vandentvarkos įmonių IMT naudojimo rodiklius nustatyta, kad „Šiaulių vandenys“ IMT grąža ir IMT apyvartumo rodikliai yra didesni už bendrą vidurkį. Nustatyta, kad „Šiaulių vandenys“ turi pakankamai daug IMT padengti ilgalaikes skolas, tai leidžia įmonei lengviau valdyti savo įsiskolinimus ir laiku atsiskaityti su kreditoriais. 2006-2013 m. „Šiaulių vandenys“ pelningumo rodikliai buvo labai maži palyginus juos su kitų įmonių pelningumo rodikliais. Tam įtakos turėjo prastesni įmonės rezultatai, kaip bendrojo pelno augimo tempų sumažėjimas dėl padidėjusios savikainos ir neigiamas grynasis pelnas, bei mažesni pinigų srautai iš pagrindinės veiklos.

2.4.3.4. UAB „Šiaulių vandenys“ Nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumo įvertinimas

Nuosavo kapitalo analizės tikslas yra per nuosavo kapitalo straipsnių dinamiką, jo struktūros bei pelningumo analizę įvertinti nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumą įmonėje. Prieš tai atlikta nuosavo kapitalo dinamikos bei struktūros analizė atskleidė, kad per devynis tiriamo laikotarpio metus nuosavas kapitalas sumažėjo daugiau nei 2,5 proc., tam įtakos turėjo mažėjantis įstatinis kapitalas ir nepaskirstyto pelno (nuostolių) pokyčiai. Buvo nustatyta, kad nuosavo kapitalo dalis visoje nuosavybėje tiriamo laikotarpio metu įmonėje sumažėjo nuo 83 proc. iki 47 proc. Tai lėmė sparčiai padidėjęs dotacijų, subsidijų straipsnis, kuris išaugo nuo 6,2 mln. eurų iki 45 mln. eurų, t. y. 7 kartais. Šio straipsnio dalis nuosavybėje padidėjo nuo 11 proc. iki 48 proc. Tačiau nuosavas kapitalas vis tiek išlieka vienas iš svarbiausių ir pagrindinių finansavimo šaltinių.

Atliekant nuosavo kapitalo pelningumo analizę buvo svarbu išsiaiškinti šio rodiklio pokyčių priežastis. Pasak Mackevičiaus, Molienės ir Poškaitės (2007), nuosavo kapitalo pelningumui įtakos turi grynasis pardavimų pelningumas, turto apyvartumas bei turto ir nuosavo kapitalo santykis. Tam buvo panaudotas indeksų metodas, sudarytas grandininio būdu (žr. 2.6 lentelė).

Iš 2.6 lentelės matyti, kad nuosavo kapitalo pokyčiams labai didelę įtaką daro grynasis pardavimų pelningumas. 2007 m. nuosavas kapitalas sumažėjo 0,72 proc. punkto, iš jų 0,67 proc. punkto dėl grynojo pardavimų pelningumo, o likę 0,05 proc. punkto dėl sumažėjusio turto apyvartumo bei turto ir nuosavo kapitalo santykio. 2008 ir 2013 m. nuosavo kapitalo pelningumas buvo mažiausias. Atlikta analizė atskleidė, kad 2008 m. tam įtakos turėjo neigiamas pardavimų

pelningumas ir turto apyvartumas, tačiau 2013 m. nuosavo kapitalo pelningumas sumažėjo dėl blogo grynojo pardavimų pelningumo rodiklio, o kitų rodiklių pokyčiai darė labai mažą poveikį nuosavo kapitalo pelningumui.

Buvo atlikta ir antrinių veiksnių (turto pelningumo, nuosavo kapitalo apyvartumo ir turto imlumo) poveikio nuosavo kapitalo pelningumui analizė (žr. 32 priedą). Nustatyta, kad turto pelningumo pokyčiai darė didžiausią įtaką nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiams, pavyzdžiui, 2009 m. nuosavo kapitalo ir turto imlumo pokyčiai mažino nuosavo kapitalo pelningumą, tačiau didelis turto pelningumo padidėjimas iš esmės nulėmė teigiamą nuosavo kapitalo pelningumo pokytį.

2.6 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiai dėl pirminių veiksnių

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Nuosavo kapitalo pelningumas, proc.	-1,272	-1,988	-3,361	-1,847	0,472	0,287	0,016	-1,293	3,512
Atskirų veiksnių įtaka nuosavo kapitalo pelningumui									
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl grynojo pardavimų pelningumo.	-	-0,669	-0,745	1,545	2,444	-0,1894	-0,2753	-1,310	5,095
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto apyvartumo.	-	-0,0361	-0,6223	0,527	0,321	-0,052	-0,0143	0,000109	-0,307
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto ir nuosavo kapitalo santykio.	-	-0,0104	-0,0068	-0,557	-0,446	0,057	0,01858	0,000188	0,01697
Nuosavo kapitalo pelningumo absoliutus pokytis	-	-0,72	-1,37	1,514	2,32	-0,184	-0,27	-1,31	4,80

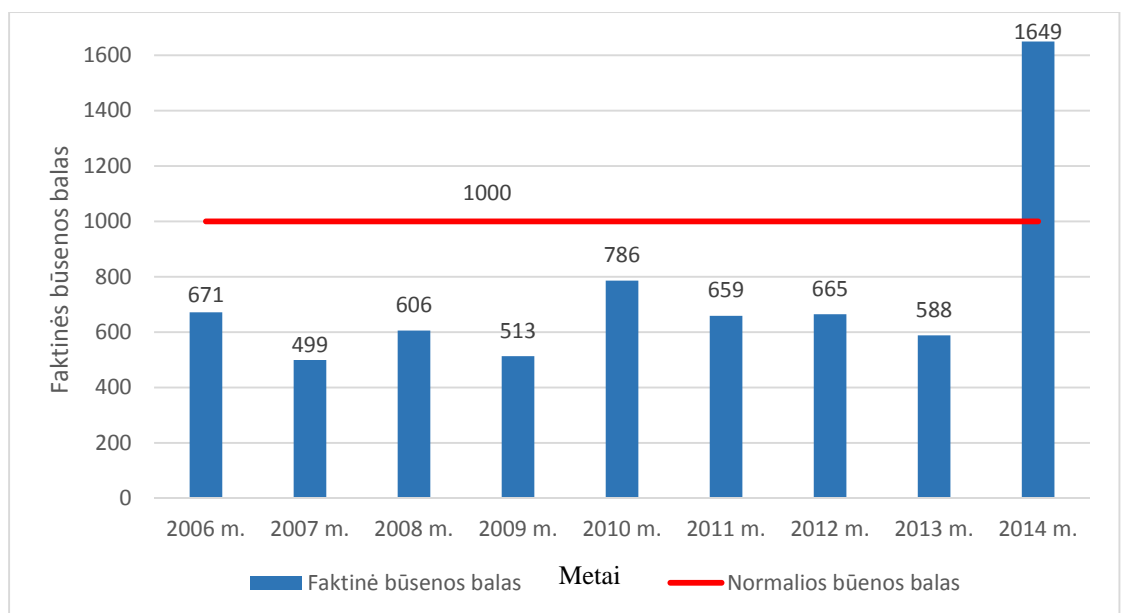
Žemas finansinio svėro koeficientas rodo gerą įmonės mokumą. Nustatyta, kad ilgalaikiai įsipareigojimai sudaro tik apie 5-7 proc. nuosavo kapitalo (rodiklis laikomas geru, jei neviršija 50 proc. ribos). Kadangi finansinio svėro koeficientas nedidelis, jam atvirkštinis pastovaus mokumo koeficientas yra aukštas. 2009-2014 m. jis svyruoja nuo 12 iki 19 (rodiklis turėtų būti didesnis nei 2) (žr. 33 priedą).

Nuosavo kapitalo analizės pagalba buvo siekiama atsakyti į klausimą, ar įmonėje efektyviai išnaudojamas nuosavas kapitalas. Analizės metu nustatyta, kad nuosavas kapitalas ir jo dalis nuosavybėje mažėja, tai lėmė dotacijų ir subsidijų, kaip svarbaus finansavimo šaltinio, išaugimas bei nepaskirstyto pelno mažėjimas atitinkamais metais. Mažas „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo pelningumas rodo mažą šio finansavimo šaltinio panaudojimo efektyvumą. Bandant nustatyti šio rodiklio kitimo priežastis bei didinimo galimybes buvo pastebėta, kad mažą nuosavo kapitalo pelningumo pokyčius lėmė grynasis pardavimų pelningumas ir jo pokyčiai. Tiriant antrinius veiksnius, veikiančius nuosavo kapitalo pelningumą, nustatytas didelė turto pelningumo pokyčių įtaką, nuosavo kapitalo pelningumui. Taigi „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo pelningumo

pokyčiai yra labai priklausomi nuo pardavimų ir turto pelningumo pokyčių, į šiuos rodiklius reikia atsižvelgti siekiant aukštesnio nuosavo kapitalo augimo. „Šiaulių vandenys“ finansinis svertas rodo mažą įmonės finansinę riziką, nes iš šio rodiklio matyti, kad įsipareigojimai 2006-2014 m. sudarė tik apie 5-8 proc. viso nuosavo kapitalo.

2.4.4. UAB „Šiaulių vandenys“ rodiklių standartizavimas ir analizė

Rodiklių standartizavimui buvo pasirinkti dešimt rodiklių (žr. 34 priedas), iš kurių skaičiuojamas įmonės faktinis būsenos balas, parodantis nuokrypį nuo pageidautinos situacijos. Tyrime „Šiaulių vandenys“ finansiniai rodikliai buvo lyginami su kitomis vandens surinkimo, valymo ir tiekimo įmonėmis (atsižvelgta į visas, ne tik į didžiąsias įmones Lietuvoje teikiančias vandens tiekimo paslaugas).

2.6 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. faktinės būsenos balo dinamika

Rodiklių etaloninės reikšmės (žr. 35 priedas) buvo parinktos atsižvelgiant į tiriamo laikotarpio Lietuvos vandens valymo, tiekimo ir surinkimo įmonių rodiklius. Duomenys imti iš Statistikos departamento duomenų bazės. Pasak Mackevičiaus ir Valkausko (2010), iš įmonių finansinių ataskaitų galima suskaičiuoti daugiau nei 100 įvairių santykinų rodiklių, tačiau autoriai rekomenduoja skaičiuoti tik tuos finansinius rodiklius, kurie objektyviai parodo tikrą įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus. Tyrimui buvo parinkti keli veiklos efektyvumo, pelningumo, likvidumo rodikliai bei vienas turto apyvartumo rodiklis. Jeigu visi dešimt pasirinktų rodiklių sutampa su apskaičiuotomis etaloninėmis rodiklių reikšmėmis, jų suma sudarytų apie 1000 balų, t. y. būtų lygus normalios būsenos balui.

2.6 pav. pavaizduotas UAB „Šiaulių vandenys“ faktinės būsenos balas bei jo pokyčių dinamika. Mažiausias faktinės būsenos balas buvo 2007 m. Iš to galima spręsti, kad finansinė įmonės padėtis tais metais buvo blogiausia per visą tiriamą laikotarpį, tačiau 2008 m. balas pakilo daugiau nei 100

balų, apie 20 proc. Tam įtakos turėjo bendrojo padavimų pelningumo ir trumpalaikio mokumo koeficientų pokyčiai, kurie pagerino bendrą įmonės finansinę būklę. Tačiau išaugęs savikainos lygis mažino galutinį rezultatą. 2010 m. faktinės būsenos balas išaugo 53 proc., t. y., matoma ženkliai pagerėjusi įmonės finansinė būklė. Tai galima paaiškinti padidėjusiais pardavimo pelningumo rodikliais, praeitu laikotarpiu įmonė neturėjo grynojo pelno, todėl pelningumo rodikliai nedidino faktinio būsenos balo.

2011-2013 m. matomas rodiklio mažėjimas. Tam įtakos turėjo mažėjantis pelningumas, ilgalaikio turto apyvartų per metus mažėjimas. Didėjančios sąnaudos, dėl kurių kilo ir sąnaudų dalis įmonės pardavimo pajamose. Tačiau 2014 m. faktinės būsenos balas išaugo nuo 588 iki 1649 balų (180 proc.). Tokį didelį rodiklio augimą lėmė ženkliai pagerėjusi „Šiaulių vandenys“ finansinė būklė: padidėjo grynasis pelnas, įmonė dirbo pelningai. Pelningumo rodikliai beveik du kartus viršijo visų vandens valymo, surinkimo ir tiekimo įmonių. Tačiau yra rodiklių, kurie nesiekė patenkinamos padėties, tai ilgalaikio turto apyvartumas ir veiklos sąnaudų lygis. Šie rodikliai nebuvo labai žemi, tačiau tai rodo, kad kitų vandens tiekimo įmonių ilgalaikis turtas valdomas efektyviau, o sąnaudos kontroliuojamos geriau.

Taigi faktinės būsenos balas apskaičiuotas iš dešimties rodiklių nuokrypių nuo normos parodo bendrą įmonės finansinę padėtį bei veiklos efektyvumą. 2007 m. šis rodiklis buvo labai žemas dėl prastesnių finansinių rezultatų, aukšto sąnaudų lygio. 2014 m. įmonė pasiekė patį aukščiausią faktinės būsenos balą, tai rodo įmonės veiklos efektyvumo didėjimą.

2.5. Veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelio taikymas efektyvumui vertinti

Naudojant veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelį (ABC) didelis dėmesys yra skiriamas įmonės bei jos padalinių veiklų identifikavimui bei netiesioginių ir kitų išlaidų paskirstymui konkrečiai veiklai bei savikainos objektams. ABC modelis padeda nustatyti pasirinktų ir vykdomų įmonėje veiklų bei jų įkainių sąnaudas, tokia informacija padeda susidaryti platesnį vaizdą apie įmonės išlaidų centrus. Įmonės vadovai, turėdami tokią informaciją, gali ne tik planuoti savo išlaidas, bet ir pasirinkti geriausias išlaidų mažinimo alternatyvas.

Pirmas žingsnis taikant ABC modelį yra tiesioginių išlaidų paskirstymas kaštų objektams. Kaip matyti iš 2.7 lentelės didžioji dalis tiesioginių išlaidų atitenka nuotekų valymui, jos 1,3 karto didesnės nei vandens tiekimo tiesioginės išlaidos. Iš tos pačios lentelės matyti, kad didžiausią tiesioginių sąnaudų dalį sudaro darbo apmokėjimas ir soc. draudimas (31,3 proc.), ilgalaikio turto nusidėvėjimas (27,8 proc.) ir elektros energijos (15,4 proc.) sąnaudos. 1 m³ realizuoto vandens tenka apie 0,53 euro tiesioginių išlaidų, o 1 m³ nuotekų – 0,67 euro tiesioginių išlaidų.

Antrame žingsnyje netiesioginės sąnaudos priskiriamos svarbiausioms įmonės veikloms, šiame darbe buvo išskirtos penkios labiausiai tyrėjus dominančios pagrindinės „Šiaulių vandenys“ veiklos: 1) geriamojo vandens kokybės ir nuotekų taršos kontrolė; 2) vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas; 3) vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas bei renovavimas; 4) technologinio proceso VIS kontrolė bei priežiūra; 5) geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra.

2.7 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. tiesioginių išlaidų paskirstymas

Tiesioginės išlaidos (eurais)	Vandens tiekimas (1 kaštų objektas)	Nuotekų tvarkymas (2 kaštų objektas)
Medžiagos	102 015	228 253
Kuras	82 806	60 928
Elektros energija	287 591	381 225
Gamtinės dujos	108 519	60 130
Ilgalaikio turto nusidėvėjimas	522 568	683 388
Darbo apmokėjimas ir atsiskaitymai soc. draudimui	595 929	764 371
Remontas ir eksploatacija	70 351	109 535
Kitos sąnaudos	17 953	26 381
Mokesčiai	80 925	161 851
Iš viso:	1 868 657	2 476 063

Pirma veikla atliekama atestuotoje „Šiaulių vandenys“ Vandens tyrimų laboratorijoje. Antra ir trečia veikla susijusios su vandens ir nuotekų tinklų priežiūra bei remontu. Technologinio proceso valdymo informacinės sistemos padeda nuotoliniu būdu valdyti vandenviečių technologinį procesą, vandens ir nuotekų siurbines, nuotekų valymo įrenginius. Geografinė informacinė sistema leidžia labai greitai ir operatyviai reaguoti į vandens tinkluose atsirandančius gedimus, be to, suteikia daug informacijos apie vandens ir nuotekų tinklų charakteristikas (ilgis, medžiaga, aukštis), vandens telkinių ir šulinių geografinę ir hidraulinę padėtį.

2.8 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. darbų įkainių skaičiavimas

Darbo pobūdis	Matavimo vienetas	Sukaupti kaštai (eurais)	Veiklos apimtis (matavimo vienetais)	Matavimo vienetas	Veiklos įkainis (eurais)
Geriamojo vandens kokybės ir nuotekų taršos kontrolė	Bandymų valandos	182 906	2 440	valandos	75
Vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas	Išvalytų tinklų ilgis	157 436	1 189	kiekis (km)	132
Vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas bei renovavimas	Suremontuotų tinklų ilgis	153 543	875	kiekis (km)	175,5
Technologinio proceso VIS kontrolė bei priežiūra	Veiklai atlikti skirtų valandų skaičius	346 081	4 320	valandos	80,1
Geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra	Veiklai atlikti skirtų valandų skaičius	429 113	3 240	valandos	132,4

36 priede, pagal UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. veiklos ataskaitas, buvo sudaryta speciali išteklių paskirstymo veikloms matrica, kurioje netiesioginės sąnaudos priskiriamos aukščiau

aprašytoms veikloms. Iš lentelės matyti, kad daugiausiai sąnaudų sukaupusios technologinio proceso ir geografinių informacinių sistemų kontrolė ir priežiūra (apie 60 proc. visų netiesioginių sąnaudų). Tai galima paaiškinti tuo, kad šios veiklos yra labai sudėtingos, joms atlikti reikia kvalifikuotų darbininkų, dažnai ir bendradarbiavimo su kitų šalių įmonėmis, visa tai daug kainuoja. Vandentiekio tinklų priežiūrai ir renovavimui per metus išleidžiama panaši suma eurų.

Trečiame žingsnyje netiesioginės sąnaudos priskiriamos kaštų objektams, kurių yra du: vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas. Netiesioginės išlaidos buvo paskirstytos pagal pasirinktą matavimo veiksnį (žr. 2.8 lentelę), veiklos įkainis buvo apskaičiuotas kaip sukauptų kaštų veiklos centre ir veiklos apimties santykis. Kiekvieno darbo veiklos apimtis buvo apskaičiuota remiantis tam tikromis ataskaitomis. Iš 2.8 lentelės matyti, kad 1 km. vandentiekio arba nuotekų vamzdžio remontas kainuoja apie 175 eurus. Tais pačiais metais viena bandymo valanda Vandens tyrimų laboratorijoje įmonei kainavo apie 75 eurus. Brangiai įmonei kainavo ir vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas (132 eurai/km). GIS kontrolės bei priežiūros įkainis yra 132 eurai.

2.9 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. netiesioginių išlaidų paskirstymas

Darbo pavadinimas	Pirmo kaštų objekto poreikis darbams (eurais)	Antro kaštų objekto poreikis darbams (eurais)	Iš viso
	Vandens tiekimas	Nuotekų tvarkymas	
Geriamojo vandens kokybės ir nuotekų taršos kontrolė	145 200	37 800	183 000
Vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas	78 461	78 487	156 948
Vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas bei renovavimas	51 948	101 615	153 563
Technologinio proceso VIS kontrolė bei priežiūra	173 041	173 041	346 081
Geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra	214 557	214 557	429 113
Iš viso	663 206	605 499	1 268 705

Netiesioginių sąnaudų priskaičiuotų pirmam ir antram kaštų objektui skirtumas yra beveik 60 tūkst. eurų (žr. 2.9 lentelę). Didelė pinigų suma, skiriama vandens kokybei tirti lėmė šį skirtumą. Kitų straipsnių sumos pasiskirstė beveik po lygiai (išskyrus vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas). Technologinio proceso bei geografinių informacinių sistemų naudojimas įmonės pagrindiniams dviem kaštų objektams buvo paskirstyti po lygiai, nes labai sunku šias dvi veiklas atskirai priskirti vandens tiekimui arba nuotekų valymui. Pirmam kaštų objektui teko 0,19 euro netiesioginių išlaidų, o antram kaštų objektui – 0,16 euro netiesioginių išlaidų.

Paskutiniame etape kaštų objektams priskirtos tiesioginės ir netiesioginės sąnaudos surašomos į vieną bendrą lentelę, kuri leidžia pagal pagrindines įmonės veiklas analizuoti jos savikainos sudėtį bei rasti sąnaudų mažinimo ir efektyvumo didinimų galimybes.

2.10 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. savikainos struktūra

Pagrindinė veikla	Vandens tiekimas	Nuotekų tvarkymas
Vidutinė kaina (eurai/m ³)	0,9	1,12
Apimtys (m ³)	3 542 600	3 707 800
Tiesioginiai kaštai	1 868 657	2 476 063
<i>Ribinės pajamos</i>	<i>1 319 683</i>	<i>1 676 673</i>
Netiesioginės (ABC) sąnaudos		
Geriamojo vandens kokybės ir nuotekų taršos kontrolė	145 200	37 800
Vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas	78 461	78 487
Vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas bei renovavimas	51 948	101 615
Technologinio proceso VIS kontrolė bei priežiūra	173 041	173 041
Geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra	214 557	214 557
<i>Iš viso</i>	<i>663 206</i>	<i>605 499</i>
Veiklos pelnas	656 477	1 071 175

Iš pardavimo pajamų atskaičiavus vien tik tiesioginius kaštus gaunamos ribinės pajamos, kurios buvo 1,3 ir 1,6 mln. eurų. Pirmam kaštų objektui (vandens tiekimas) priskiriama mažiau tiesioginių sąnaudų, tačiau daugiau netiesioginių palyginus su antru kaštų objektu. Analizuojant netiesioginius kaštus nustatyta, kad didžiausią dalį jų sudarė valdymo informacinių sistemų diegimas, naudojimas bei kontrolė ir priežiūra. Šiems darbams reikia kvalifikuotos darbo jėgos bei naujų technologijų. Didelę dalį netiesioginių sąnaudų sudaro geriamojo vandens ir nuotekų bandymai, apie 14,5 proc. Iš 2.10 lentelės matyti, kad pelnas iš nuotekų tvarkymo yra 415 tūkst. eurų didesnis.

Taigi veikla pagrįsto savikainos kalkuliavimo modelio pagalba buvo identifikuoti pagrindiniai „Šiaulių vandenys“ darbai bei juose sukauptos netiesioginės išlaidos, iš kurių nustatyta, kurie darbai įmonei brangiausi. „Šiaulių vandenys“ atveju tai buvo technologinių procesų bei geografinių informacinių sistemų priežiūra bei kontrolė. Skaičiuojant visų veiklų įkainius nustatyta, kad vandentiekio ir nuotekų tinklų remonto įkainis vienas iš didžiausių, todėl reikėtų peržiūrėti šios paslaugos kainas. ABC modeliu nustatyta, jog didžiausią dalį tiesioginių išlaidų sudaro darbuotojų darbo užmokesčio fondas ir ilgalaikio turto nusidėvėjimas.

2.6. UAB „Šiaulių vandenys“ perspektyvų įvertinimas

Šioje bakalauro baigiamojo darbo dalyje bus nagrinėjamos UAB „Šiaulių vandenys“ perspektyvos bei veiklos efektyvumo didinimo galimybės, pasitelkiant subalansuotus rodiklius bus nubrėžtas įmonės strategijos žemėlapis, kuris bus susietas su finansiniais ir nefinansiniais įmonės rodikliais bei įmonės strateginiais tikslais ir misija.

2.6.1. UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos prognozės 2015 m.

Numatant įmonės perspektyvas labai svarbu įvertinti įmonės veiklos tęstinumo galimybes, t.y. ar įmonė yra moki ir ar jai negresia bankrotas. Praeitame etape suskaičiuoti bendrojo ir trumpalaikio mokumo koeficientai (žr. 34 priedą) rodo gerėjančią įmonės būklę, nes 2014 m. šie koeficientai siekia apie 1,4-1,5, tiek kartų įmonės trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. Bendrasis skolos koeficientas tiriamu laikotarpiu buvo labai mažas, nes įmonės turtas kelis kartus viršija visus įsipareigojimus.

Skaičiuojant „Šiaulių vandenys“ bankroto tikimybę (žr. 37 priedą) buvo nustatyta, kad bankrotas įmonei negresia. P reikšmė visu tiriamu laikotarpiu siekė maksimalią reikšmę 1. Tokie rezultatai rodo gerą įmonės mokumą bei veiklos tęstinumą. Toliau nagrinėjant UAB „Šiaulių vandenys“ perspektyvas ir plėtros galimybes buvo analizuojamas „Šiaulių vandenys“ 2013-2017 metų veiklos ir plėtros planas.

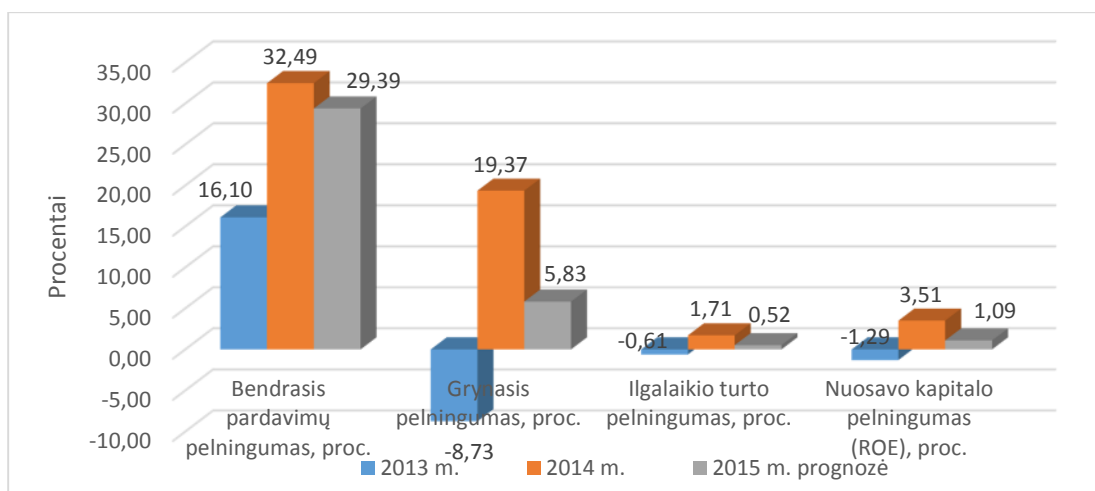
2.11 lentelė

UAB „Šiaulių vandenys“ 2013-2017 m. finansavimo šaltiniai ir projektų įgyvendinimui numatytos skirti lėšos

Planuojamos gauti lėšos	Suma (eurais)	Numatytos lėšos skirtos investicijų ir plėtros projektų įgyvendinimui	Suma (eurais)
Nuosavo ilgalaikio turto nusidėvėjimui atstatyti lėšos	9 110 867	Jau pradėtų vykdyti projektų užbaigimui	5 908 248
Europos Sanglaudos fondo lėšos	44 098 413	Naujų projektų vykdymui:	46 049 583
Valstybės lėšos	5 187 963	<i>Lepšių vandenvietės rekonstrukcija</i>	<i>2 027 340</i>
Savivaldybės lėšos	6 951	<i>Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Šiaulių mieste</i>	<i>13 612 141</i>
Paskolos	859 882	<i>Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimas Šiaulių mieste</i>	<i>20 273 401</i>
		<i>Šiaulių dumblo apdoravimo įrenginiuose apdoroto (džiovinto) dumblo galutinis sutvarkymas</i>	<i>10 136 701</i>
Iš viso planuojamų lėšų 2013-2017 m.	59 264 076	Iš viso numatytų lėšų plėtros projektams 2013-2017 m.	51 957 831

„Šiaulių vandenys“ 2013-2017 m. planuojamų finansavimo šaltinių suma yra apie 7,3 mln. eurų didesnė nei reikalingų lėšų planuojamiems plėtros projektams vykdyti (žr. 3.1 lentelę). Tai reiškia, kad įmonė yra pasiruošusi pinigų rezervą netikėtiems ir neplanuotiems atvejams. Apie tris ketvirtadalius lėšų įmonė planuoja gauti iš Europos Sanglaudos fondo. Planuojama, kad įmonės

ilgalaikės paskolos sudarys tik apie 2 proc. planuojamų gauti lėšų. 2013-2017 m. įmonė numatė skirti apie 11,4 proc. savo lėšų jau pradėtiems projektams užbaigti, o likusi dalis lėšų 78,6 proc. (apie 46 mln. eurų) bus panaudotos naujiems projektams įgyvendinti, kurie apima vandentiekio ir nuotekų tinklų infrastruktūros plėtimą bei renovavimą. Iš viso iki 2017 m. pabaigos įmonė numato nutiesti apie 65 km. naujų vandentiekio ir 74 km. nuotekų tinklų taip suteikiant galimybę apie 2323 sklypų naudotis centralizuotai teikiamomis vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis.

2.7 pav. UAB „Šiaulių vandenys“ pagrindinių pelningumo rodiklių prognozė 2015 m.

UAB „Šiaulių vandenys“ pagrindiniai pelningumo rodikliai buvo prognozuoti pasitelkiant įmonėje dirbančių finansininkų skaičiavimais bei ekspertiniu vertinimu. Laukiamas 2015 m. bendrovės ūkinės-finansinės veiklos rezultatas turėtų siekti apie 490 tūkst. eurų pelno. Kaip matyti iš 2.7 pav. įmonės prognozuojami pelningumo rodikliai bus mažesni palyginus juos su 2014 m, tačiau skirtumas sieks tik kelis procentinius punktus, išskyrus grynojo pardavimo pelningumą. Planuojama, kad šis rodiklis sumažės net 13 proc. punktų dėl prognozuojamo mažesnio grynojo pelno.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, jog „Šiaulių vandenys“ yra gerai apsirūpinusi modernia technika, turi aukštos kvalifikacijos darbuotojų, veikia daug metų, jos klientų skaičius pastoviai didėja. Kadangi įmonė turi dideles galimybes savo veiklą finansuoti iš Europos Sąjungos, valstybės ir savivaldybės lėšų ir jos pelningumo rodikliai patenkinami, „Šiaulių vandenys“ perspektyvos yra geros.

2.6.2. UAB „Šiaulių vandenys“ subalansuotų rodiklių strateginis žemėlapis

Siekiant padidinti „Šiaulių vandenys“ veiklos efektyvumą pasitelkiamas subalansuotų rodiklių modelis ir braižomas strateginis žemėlapis. Subalansuotų rodiklių modelis yra pritaikomas kiekvienai įmonei individualiai atsižvelgiant į jos misiją, viziją ir strateginius tikslus (žr. 38 priedą). Strateginio žemėlapio paskirtis – verslo strategijos įgyvendinimas ir pateikimas kiekvienam įmonės darbuotojui.

UAB „Šiaulių vandenys“ BSC sistemos rodiklių sąvadas

Strateginių tikslų perspektyvos	Tikslai	Pasiektas rodiklis, rezultatas	Planuojami veiksmai	Atsakingas asmuo/ asmenys
Finansų perspektyva	Grynojo pelno augimas	Išaugęs įmonės grynasis pelningumas, nuosavo kapitalo ir pastovaus kapitalo pelningumas	Atsižvelgiama į kitus finansinės perspektyvos tikslus bei jiems pasiekti planuojamus veiksmus	Generalinis direktorius, vyr. buhalterė, buhalterės asistentė, finansų planavimo skyriaus viršininkė
	Sąnaudų mažinimas	Sumažėję pardavimo savikainos ir veiklos sąnaudų lygio rodikliai	Naujų standartų diegimas įmonėje, įdiegti „Veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo“ modelį.	Generalinis direktorius, vyr. buhalterė, buhalterės asistentė, finansų planavimo skyriaus viršininkė
	Didinti turto, ilgalaikio ir materialaus turto panaudojimo efektyvumą įmonėje	Turto, ilgalaikio ir ilgalaikio materialaus turto apyvartumo išaugimas ir pelningumo augimas	Atnaujinami įmonės techniniai įrengimai ir kita nusidėvėjusi įranga.	Įrengimų remonto sk. viršininkas, vandenruošos cecho viršininkas.
Klientų perspektyva	Sužinoti klientų lūkesčius ir nuomonę apie įmonės veiklą	Gauta išsamesnė klientų nuomonė apie įmonės teikiamas paslaugas	Atnaujinti klientų nuomonės tyrimo klausimyną bei sudaryti specialų klausimyną konkurentų klientams.	Ryšių su visuomene atstovas, raštinės administratorė
	Didinti vartotojų pasitenkinimą įmonės teikiamomis paslaugomis	Mažėjantis vartotojų nusiskundimų skaičius.	Gerinti teikiamų paslaugų kokybę.	Vadovybės atstovas kokybei, abonentų aptarnavimo viršininkė, vandentiekio ir nuotekų sk. viršininkas
	Pritraukti naujų klientų	Klientų skaičius iki 2018 m. pr. turėtų išaugti 2323 vnt.	Tiesti naujus vandens ir nuotekų tinklus, plėsti vandentiekio tinklų infrastruktūrą.	Tiekimo sk. viršininkas, abonentų aptarnavimo ir pardavimų viršininkė
Vidinių procesų perspektyva	Sutrumpinti avarių ir gedimų šalinimo laiką	Vidutinė avarių šalinimo trukmė neturėtų būti ilgesnė nei 10 val.	Tinkamai parengti darbuotojus ir kelti jų kvalifikaciją, atnaujinti įrangą.	Vadovybės atstovas kokybei, avarinės brigados viršininkas, autotransporto sk. viršininkas
	Sumažinti vandens ir nuotekų tinklų avaringumą, gedimų skaičių	Mažesnis vandens ir nuotekų tinklų gedimų skaičius.	Eksplloatuojamų vandens ir nuotekų tinklų sistemų atnaujinimas ir remontas.	Vadovybės atstovas kokybei, avarinės brigados viršininkas, autotransporto sk. viršininkas
	Įdiegti LST EN ISO 50001:2011 „Energijos naudojimo vadybos valdymo standartą“	Numatomas įdiegimas 2015 m. I pusėje.	Paruošti kokybės sistemos ISO 50001:2011 diegimo veiksmų planą. Apibrėžti organizacijos energijos valdymo politiką, įgyvendinti energijos sąnaudų matavimo planą.	Generalinis direktorius, energetikos ir techn. Procesų valdymo sk. viršininkas, Vadovybės atstovas kokybei
	Mažinti vandens netekimų kiekį	Mėnesio vandens nutekėjimo norma tinkluose neturėtų viršyti 20 procentų realizuoto vandens.	Sudaryti senų vamzdinių atnaujinimo planą. Nustatyti, kuriuos vandens ir nuotekų tinklų dalis atnaujinti yra svarbiausia ir naudingiausia.	Įrengimų remonto sk. viršininkas, vandentiekio ir nuotekų sk. viršininkas
Plėtros ir tobulėjimo (personalo) perspektyva	Sukurti darbuotojų motyvacijos sistema	Padidėjęs darbuotojų darbo našumas, vidutinis išdirbis.	Skirti lėšų skatinamosioms darbuotojų premijoms.	Generalinis direktorius, personalo sk. viršininkė
	Pagerinti vidinius administravimo darbo procesus	Suplanuotų veiksmų savalaikis vykdymas.	Įdiegti ir atnaujinti dokumentų valdymo sistemą.	Generalinis direktorius, personalo sk. viršininkė

Prieš braižant UAB „Šiaulių vandenys“ strategijos žemėlapij buvo sudarytas BSC sistemos rodiklių sąvadas (žr. 2.12 lentelę). Jame surašyti rodikliai, į kuriuos įmonės vadovams reikėtų atkreipti dėmesį siekiant padidinti veiklos efektyvumą ir pasiekti savo užsibrėžtus tikslus. Pirma planuojama patobulinti vidinius administravimo darbo procesus ir sukurti darbuotojų motyvacijos sistemą. Tam įgyvendinti reikia skirti lėšų naujoms dokumentų valdymo sistemoms ir darbuotojų skatinimo premijoms. Siekiant optimizuoti vidinius procesus įmonėje numatyta įdiegti „Energijos naudojimo vadybos valdymo standartą“. „Šiaulių vandenys“ jau kuria šio standarto diegimo veiksmų planą. Manoma, kad ši priemonė turėtų padėti įmonei sumažinti elektros energijos sąnaudas. Planuojama daug dėmesio skirti vandens tinklų avarijų šalinimo procesui gerinti ir spartinti bei vandens ir nuotekų tinklų remontui.

Siekiant patenkinti besikeičiančius klientų poreikius planuojama atnaujinti „klientų poreikių tyrimo klausimyną“, nes jis buvo netobulinamas jau kelis metus, ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę, tokiu būdu mažinant vartotojų nusiskundimų kiekį. Kitas svarbus tikslas yra naujų klientų pritraukimas. 2013-2017 m. klientų skaičius turėtų išaugti 2323 vnt., kurį planuojama pasiekti tiesiant naujus vandens ir nuotekų tinklus ir prijungiant naujus klientus prie bendros vandens ir nuotekų tinklų infrastruktūros. Vienas iš svarbiausių užsibrėžtų finansinių tikslų yra grynojo pelno augimas, kurį užsibrėžta atlikti mažinant veiklos sąnaudas bei didinant turimo materialaus turto panaudojimo įmonėje efektyvumą. Grynasis pelnas yra vienas iš rodiklių, nurodančių, kokia efektyvi yra įmonės veikla bei pasiekti rezultatai.

Kaip matyti iš UAB „Šiaulių vandenys“ subalansuotų rodiklių sistemos strateginio žemėlapio (žr. 39 priedą), buvo išskirti 12 tarpinių strateginių tikslų: po 3 finansų ir klientų perspektyvoje, 2 – tobulėjimo ir plėtros perspektyvoje ir 4 – vidinių procesų perspektyvoje. Šie strateginiai tikslai buvo išskirti į dvi grupes: veiklos efektyvumo ir klientų pasitenkinimo didinimo strategijai įgyvendinti. Strateginis subalansuotų rodiklių žemėlapis buvo braižomas remiantis Norton ir Kaplan (1996) pavyzdžiu. Jame matyti, kaip visi strateginiai tikslai tarpusavyje susiję.

Apibendrinant galima teigti, kad įdiegtas subalansuotų rodiklių modelis ir subalansuotų rodiklių sistemos strateginis žemėlapis yra orientuoti į bendrovės vizijos, misijos ir strateginių planų vykdymą. Išskirti 12 strateginių tikslų, kuriems pasiekti yra užsibrėžti konkretūs finansiniai ir nefinansiniai rodikliai, padėsiantys išmatuoti pasiektą progresą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išanalizavus mokslinę literatūrą veiklos efektyvumo vertinimo aspektu bei atlikus UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. veiklos efektyvumo įvertinimą ir perspektyvų numatymą galima pateikti tokias išvadas:

1. Veiklos efektyvumo sąvoka ekonomikos mokslininkų yra skirtingai traktuojama. Tačiau apibendrinus gautus rezultatus iš Lietuvos ir užsienio autorių straipsnių ir kitos mokslinės literatūros galima teigti, jog veiklos efektyvumas yra maksimalus veiklos rezultato pasiekimas kuo racionaliau naudojant turimus išteklius ir patiriant mažas sąnaudas.

2. Tarp ekonomikos mokslininkų nėra bendros nuomonės, kokią sistemą ar metodus geriausia naudoti norint išmatuoti ir įvertinti įmonės veiklos efektyvumą, tačiau daugelis mokslininkų pastebi, jog metodologija ir rodiklių sistema privalo būti sudaromi atsižvelgiant ne tik į išsikeltus veiklos efektyvumo tikslus ir uždavinius, bet ir į įmonės veiklos specifiką ir dydį.

3. Remiantis atlikta mokslinės lietuvių ir užsienio literatūros analize buvo sudaryta veiklos efektyvumo tyrimo metodika, kuri susideda iš tradicinės finansinės analizės ir iš modernių praeito amžiaus pabaigoje sukurtų veiklos efektyvumo įvertinimo modelių. Į finansinę analizę įeina finansinių ataskaitų struktūros, dinamikos analizė bei santykinių rodiklių analizė (veiklos efektyvumo, turto apyvartumo, pelningumo rodiklių, ilgalaikio materialaus turto ir nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumo tyrimas). Modernius veiklos efektyvumo vertinimo modelius apima veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo modelis (ABC) bei subalansuotų rodiklių modelis (BSC). Pirmasis modelis leidžia vertinti įmonės veiklos efektyvumą atsižvelgiant į joje atliekamas veiklas. Subalansuota rodiklių sistema pateikia sprendimus bei leidžia suformuoti strateginius tikslus įmonės veiklos ekonominio didinimo klausimais.

4. Tiriant veiksnius, lemiančius „Šiaulių vandenys“ veiklos rezultato pasikeitimą buvo nustatyta, kad 2007-2008 m. ir 2011-2013 m. gamyba buvo plečiama pritraukiant naujus išteklius, t. y. ekstensyviai, tai lėmė pelno sumažėjimas bei darbo užmokesčio augimas atitinkamais laikotarpiais. 2009-2010 m. ir 2014 m. laikotarpiu veikla plečiama intensyviai, jos rezultatų pokyčius lėmė efektyvumo lygio padidėjimas. Tam įtakos turėjo mažėjantis darbuotojų skaičius bei darbo užmokesčio fondas ir padidėjęs bendrovės pelnas.

Iš veiklos sąnaudų rodiklių analizės buvo nustatyta, kad ištekliai įmonėje tiriamu laikotarpiu nebuvo naudojami efektyviai ir racionaliai, tai buvo matyti iš aukšto įmonės savikainos lygio ir veiklos sąnaudų lygio rodiklių. 2014 m. įmonei pavyko sumažinti savikainos augimo tempą, todėl sumažėjo ir savikainos lygis, tačiau aukštas veiklos sąnaudų lygis rodo, kad įmonė sunkiai kontroliuoja pardavimų ir administracijos išlaidas.

Tiriant UAB „Šiaulių vandenys“ turto apyvartumo rodiklius nustatyta, kad turto ir ilgalaikio turto rodikliai yra nežymiai mažesni už kitų didžiųjų Lietuvos vandentvarkos įmonių atitinkamus rodiklius. Įmonė pastaraisiais metais didina investicijas į ilgalaikį turtą taip gerindama vandens kokybę ir mažindama aplinkos taršą.

Atlikta UAB „Šiaulių vandenys“ pelningumo rodiklių analizė, kurioje panaudoti apie 10 santykinų rodiklių. 2006-2009 m. ir 2013 m. bendrovė veikė nuostolingai, neuždirbo grynojo pelno, todėl daugelis pelningumo (grynojo pardavimų pelningumo, visi turto ir kapitalo pelningumo) rodiklių tuo laikotarpiu buvo neigiami. Tačiau 2010-2012 m. ir 2014 m. laikotarpiu įmonė dirbo sėkmingiau ir efektyviau, todėl jos rezultatai ir pelningumo rodikliai buvo geresni. Atlikta lyginamoji didžiųjų Lietuvos vandentvarkos įmonių analizė atskleidė, kad „Šiaulių vandenys“ bendrasis ir grynasis pardavimų pelningumas buvo mažesni nei bendras vidurkis, o turto ir kapitalo pelningumo rodikliai nebuvo labai nutolę nuo bendro vidurkio.

Tyrimo metu įmonės veiklos efektyvumas buvo matuojamas ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės, panaudojimo ir pelningumo santykiniais rodikliais. Geri ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės, panaudojimo ir pelningumo rodikliai rodo, kad įmonė dažnai atnaujina ir prižiūri savo ilgalaikį materialųjį turtą, į gamybos procesą įtraukia labai didelę ilgalaikio materialiojo turto dalį, o nuomojamo ir nenaudojamo ilgalaikio materialiojo turto dalis labai maža. Didėja ir vienam darbuotojui tenkanti ilgalaikio materialiojo turto dalis, tai rodo, kad įmonės darbuotojai vis labiau aprūpinami naujomis technologijomis, tai labai svarbu norint teikti kokybiškas vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugas.

Nuosavo kapitalo analizės metu išsiaiškinta, kad nuosavas kapitalas per tiriamą laikotarpį sumažėjo 2,5 proc., tačiau jo dalis visoje nuosavybėje sumažėjo beveik du kartus, tam įtakos turėjo didėjantis subsidijų ir dotacijų straipsnis. Nuosavo kapitalo pelningumas tiriamu laikotarpiu buvo nedidelis, tačiau 2014 m. jis padidėjo beveik 5 proc. punktais ir buvo teigiamas. Nustatyta, kad didelę įtaką nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiams turėjo grynasis pardavimų ir turto pelningumas. Apskaičiuotas įmonės finansinis svertas ir pastovaus mokumo koeficientas rodo gerą įmonės mokumą ir mažą rizikos lygį. Atliekant rodiklių standartizavimą ir skaičiuojant faktinės būsenos balą nustatyta, kad geriausią finansinę padėtį „Šiaulių vandenys“ pasiekė 2014 m., bendrovės rezultatai buvo ženkliai geresni nei kitų vandentvarkos įmonių Lietuvoje. Tam įtakos turėjo padidėjusios teikiamų paslaugų kainos (vandens tiekimo 14 proc., o nuotekų tvarkymo 40 proc.), sumažėjo savikainos augimo tempai bei ženkliai padidėjo finansinės veiklos pajamos, šie veiksniai leido pasiekti labai gerų veiklos rezultatų.

5. Nustatant veiklos efektyvumo didinimo alternatyvas buvo panaudoti veikla pagrįstos savikainos kalkuliavimo ir subalansuotų rodiklių modeliai. Pirmo modelio pagalba nustatyta, kad didžiausią dalį tiesioginių sąnaudų sudaro darbo apmokėjimas ir atsiskaitymai soc. draudimui (31

proc.), ilgalaikio turto nusidėvėjimas (28 proc.) ir elektros energijos sąnaudos (15 proc.). Didžiausią dalį netiesioginių išlaidų sunaudoja geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra (34 proc.) ir technologinio proceso valdymo informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra (27 proc.). Vandens tiekimui tenka didžioji dalis (52,3 proc.) visų netiesioginių išlaidų. Pagal apskaičiuotus pasirinktų įmonės veiklų įkainius, nustatyta, kad didžiausias įkainis - vandentiekio ir nuotekų tinklų remontui bei renovavimui. Braižant UAB „Šiaulių vandenys“ strateginį žemėlapį buvo panaudoti subalansuoti rodikliai, kurie įmonės strateginius tikslus suskirsto į keturias grupes-perspektyvas. Ieškant veiklos efektyvumo didinimo galimybių buvo išskirti 12 strateginių tikslų, kiekvienam po vieną konkretų rodiklį. Visi šie rodikliai tarpusavyje susieti, pavyzdžiui, grynasis pelnas (vienas iš pagrindinių įmonės veiklos efektyvumo rodiklių) gali būti pasiektas mažinant sąnaudas ir didinant visų turto rūšių panaudojimo efektyvumą.

Apibendrinant duomenis apie „Šiaulių vandenys“ veiklos prognozes ateinančiais metais galima teigti, jog įmonė turi daug galimybių finansuoti savo veiklą iš Europos Sąjungos, valstybės ir savivaldybės skiriamų lėšų. Augantis klientų skaičius, vartojimas, didelės lėšos, skiriamos vandens kokybės gerinimui ir švariai aplinkai, rodo geras „Šiaulių vandenys“ veiklos perspektyvas.

Nustačius problemines ir jautriausias įmonės veiklos sritis, lemiančias efektyvumo lygio mažėjimą, įmonei teikiamos šios rekomendacijos:

- Siekiant didinti veiklos efektyvumą rekomenduojama tęsti „Energijos naudojimo vadybos valdymo“ standarto įdiegimo procedūras. Ekspertų vertinimu šio standarto įdiegimas bendrovėje, sukuriant energijos vadybos sistemą, padėtų sumažinti išlaidas energijai apie 15-30 proc. (apie 158-315 tūkst. eurų). 2014 m. sąnaudos elektros, šiluminei energijai bei kurui ir gamtinėms dujoms sudarė net apie 17,5 proc. visų išlaidų, todėl labai svarbu mažinti šias išlaidas. „Energijos naudojimo vadybos valdymo“ standartas turėtų būti siejama su bendrovėje jau įdiegtu aplinkos apsaugos standartu ISO 14001 ir kokybės vadybos standartu ISO 9001:2008.

- Plačiau pritaikyti veikla pagrįsto savikainos kalkuliavimo modelį. Šiame tiriamajame darbe ABC modelis buvo panaudotas nagrinėjant savikainą ir ją sudedančias tiesiogines ir netiesiogines išlaidas priskiriant jas atitinkamoms veikloms. ABC modelį galima panaudoti ir įmonės viduje esantiems neefektyviems procesams nustatyti bei optimizuoti, atskirų padalinių veiklai tirti.

- Bendrovės strateginių tikslų palyginimui ir įgyvendinimui naudoti subalansuotų rodiklių sistemą, apimančią finansų, klientų, vidinių procesų bei plėtros ir tobulėjimo perspektyvas, kuri padės geriau panaudoti išteklius, padidinti darbuotojų įsitraukimą į veiklą, pasiekti geresnių finansinių rezultatų bei nustatyti ir patenkinti klientų poreikius. Subalansuotų rodiklių sistema turėtų būti siejama su įmoneje jau įdiegtu Vadybos kokybės sistema ISO 9001:2008 standartu.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. 8-asis Verslo apskaitos standartas „Nuosavas kapitalas“ (Valstybės žinios. 2014, Nr. 2014-13260). Audito ir apskaitos tarnyba (2014).
2. Ambras, A., Tamošiūnas, T. (2010). The Implementation of the Balanced Scorecard System in Strategic Management of Siauliai University Social Sciences Faculty. *Social Research*, 1(18), p. 5-18.
3. Anandan, R., Baghai, M., Coley, S., White, D. (1999). Seven paths to growth. *Management Review*, p. 39-45.
4. Auštrevičius, P., Pupkevičius, D., Treigienė, D. (1991). *Šiuolaikinių ekonomikos terminų enciklopedinis žodynas*. Vilnius: Lietuvos laisvosios rinkos institutas.
5. Bagdanavičius, J., Stankevičius, P., Lukoševičius, L. (1999). *Ekonomikos terminai ir sąvokos*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
6. Bagdžiūnienė, V. (2005). *Įmonių veiklos planavimas ir analizė: esmė ir verslo situacijos*. Vilnius: UAB „Pozicija“.
7. Balčiūnas, S., Juozaitienė, L., Rudytė, D., Tijūnaitienė, R. (2014). *Bakalauro studijų darbų rengimo metodinės rekomendacijos*. Vilnius: BMK leidykla.
8. Black, J. (2003). *Oxford dictionary of economics*. New York: Oxford University press.
9. Bobinaitė, V., Juozapavičienė, A. (2011). Elektros energiją vėjoir hidroelektrinėse gaminančių įmonių veiklos efektyvumo vertinimas. *Verslas: teorija ir praktika*, 12(2), p. 193-202.
10. Boguslauskas, V., Jagelavičiaus, G. (2002). *Įmonės veiklos finansinis vertinimas*. Kaunas: Technologija.
11. Buklytė, S., Ruževičius, J. (2010). Total quality management impact on Lithuanian companies performance efficiency. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 55, p. 55-70.
12. Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, J. (1999). *Finansų analizė*. Kaunas: Technologija.
13. Butkus, M., Žakarė, S., Cibulskienė, D. (2014). Bankroto diagnostikos modelis ir jo pritaikymas bankroto tikimybei Lietuvos įmonėse prognozuoti. *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai*, 8(1), p. 111-132.
14. Cibulskienė, D., Padgureckienė, A. (2011). Prekybinės įmonės kapitalo struktūros, pagrįstos EVA maksimizavimu, formavimo sprendimai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. 2(22), p. 80-92.
15. Daunorienė, A., Zdanytė, K., Žekevičienė, A. (2007). Subalansuotų veiklos įvertinimo rodiklių panaudojimas aukštojo mokslo institucijos strategijos valdymui. *Ekonomika ir vadyba*, 12, p. 1000-1008.

16. Deksnienė, J., Šimaitytė, J., Butkus, M. (2006). UAB „Linas“ veiklos ekonominio efektyvumo įvertinimas. *Socialiniai mokslai: ekonomika*, p. 13-17.
17. Feliniak, U., Kołodziejczyk-Olczak, I. (2005). The balanced scorecard and managing human resources – the case of employee remuneration. *Management of Organizations: Systematic Research*, 36, p. 19-31.
18. Girdzijauskas, S., Jafimovas, B. (2006). *Įmonės veiklos ekonominė analizė: metodinė priemonė*. Kaunas.
19. Gudaitis, T., Žagunytė, U. (2013). Įmonių pelningumo vertinimo sistemos teoriniai aspektai. *Journal of Management*, 2(23), p. 89-95.
20. Jänkälä, S., Silvola, H. (2012). Lagging effects of the use of Activity-Based Costing on the financial performance of small firms. *Journal of small business management*, 50(3), p. 498-523.
21. Innes, J., Mitchell, F. (1997). The application of Activity-based Costing in the United Kingdom's largest financial institutions. *The service Industries Journal*, 1(17), p. 190-203.
22. Juozaitienė, L. (2007). *Įmonės finansai: analizė ir valdymas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
23. Kaličanin, D., Knežević, V. (2013). Activity based costing as an information basis for an efficient strategic management process. *Economic annals*, 58(197), p. 95-119.
24. Kapic, J. (2014). Activity based costing. *Business consultant*, 6(32), p. 9-16.
25. Kaplan, S., Norton, P. (1996). Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management system. [Interaktyvus], 2013. Harvard Business Review [žiūrėta 2015-02-28] Prieiga per internetą: < <https://labcalidad.files.wordpress.com/2013/02/oil.pdf> >
26. Kaplan, S., Norton, P. (2005). The balanced scorecard: measures that drive performance. *Harvard Business Review*, p. 172-180.
27. Kennedy, T., Graves, J. (2001). The impact of activity-based costing techniques on firm performance. *Journal of Management Accounting Research*, 13, p. 19-45.
28. Laurinavičienė, G., Mackevičius, J. (2011). Veikla pagrįsto produkcijos savikainos kalkuliavimo metodo diegimo problemos. *Verslas: teorija ir praktika*, 12(3), p. 268-276.
29. LR įmonių bankroto įstatymas (Nr. IX-216). [Interaktyvus], 2014. Vilnius [žiūrėta 2015-01-04] Prieiga per internetą: < http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=487030 >
30. Lukaševičius, K., Martinkus, B., Piktys, R. (2005). *Verslo ekonomika*. Kaunas: Technologija.
31. Mackevičius, J. (2007). *Įmonių veiklos analizė: informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas*. Vilnius: TEV.

32. Mackevičius, J. (2008). Ilgalaikio materialiojo turto kompleksinės analizės metodika. *Verslas: teorija ir praktika*, 9(4), p. 237-244.
33. Mackevičius, J. (2010). Integruota įmonių bankrotų prognozavimo metodika. *Verslo ir teisės aktualijos*, 5, p. 122-138.
34. Mackevičius, J., Daujotaitė, D. (2011). Veiklos audito elementai: analizė ir auditas. *Socialinių mokslų studijos*, 3(2), p. 459-472.
35. Mackevičius, J., Moliënė, O., Poškaitė, D. (2007). Nuosavo kapitalo kompleksinės analizės metodika. *Verslas: teorija ir praktika*, 8(2), p. 73-81.
36. Mackevičius, J., Silvanavičiūtė, S. (2006). Įmonių bankroto prognozavimo modelių tinkamumo nustatymas. *Verslas: teorija ir praktika*, 4(7), p. 193-202.
37. Mackevičius, J., Tomaševič, V. (2011). Vidinės gražos normos metodo taikymas vertinant investicinių projektų ekonominį efektyvumą. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 1(21), p. 60-67.
38. Mackevičius, J., Valkauskas, R. (2010). Integruota įmonės finansinės būklės ir veiklos rezultatų analizės metodika. *Verslas: teorija ir praktika*, 11(3), p. 213-221.
39. Pass, C., Lowes, B., Davies, L. (1997). *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius: UAB „Baltijos bisnis“.
40. Rugenytė, D., Menciūnienė, V., Dagilienė, L. (2010). Bankroto prognozavimo svarba ir metodai. *Verslas: teorija ir praktika*, 11(2), p. 143-150.
41. Šakienė, H., Puleikienė, K. (2009). Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės-ūkinės veiklos analizėje. *Journal of Management*, 14(2), p. 33-40.
42. UAB „Šiaulių vandenys“ metinis pranešimas (2013). [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2015-03-09].
Prieiga per internetą:
<http://www.siauliuvandenys.lt/content/download/6940/47304/file/Metinis_pranesimas-2013.pdf>
43. UAB „Šiaulių vandenys“ veikla. [Interaktyvus]. [Žiūrėta 2015-03-04]. Prieiga per internetą:
<<http://www.siauliuvandenys.lt/Veikla>>
44. Vainienė, R. (2005). *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius: Tyto alba.
45. Valkauskas, R. (2013). Assessment of the financial position of a company: theoretical aspect. *Ekonomika*, 92(3), p. 166-180.
46. Valkauskas, R. (2007). *Statistika*. Vilnius: Vilniaus vadybos aukštoji mokykla.
47. Veiklos audito vadovas (2010). [Interaktyvus]. Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė [Žiūrėta 2015-03-15]. Prieiga per internetą:
<http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/PERF_AUDIT_MANUAL/PERF_AUDIT_MANUAL_LT.PDF>

48. Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX Vilnius (2010). *Įmonių finansinė analizė: rodiklių skaičiavimo metodika*. Vilnius.
49. Wegmann, G. (2009). The activity-based costing method: development and applications. *The Icfai University Journal of Accounting Research*, 1(8), p. 7-22.
50. Žvirblis, A., Buračas, A. (2013). Integrated multicriteria assessment of the company's finance management. *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai*, 2(7), p. 113-126.

PRIEDAI

1 priedas

Veiklos efektyvumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Pardavimo savikainos lygis	PARDAVIMO SAVIKAINA/ PARDAVIMO PAJAMOS
Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui	VEIKLOS SĄNAUDOS/ PARDAVIMO PAJAMOS
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui	FINANSINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS/ PARDAVIMO PAJAMOS
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų lygis	FINANSINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS/ FINANSINĖS VEIKLOS PAJAMOS
Turto apyvartumas (kartais)	PARDAVIMO PAJAMOS/ Vid. TURTO VERTĖ
Apyvartinio kapitalo apyvartumas (kartais)	PARDAVIMO PAJAMOS/ Vid. APYVARTINIO KAPITALO VERTĖ
Trumpalaikio turto apyvartumas (kartais, dienomis)	PARDAVIMO PAJAMOS/ Vid. TRUMPALAIKIS TURTAS 365/ TRUMPALAIKIO TURTO APYVARTUMAS kartais
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartais, dienomis)	PARDAVIMO PAJAMOS/ Vid. ILGALAIKIS TURTAS 365/ ILGALAIKIO TURTO APYVARTUMAS kartais
Atsargų apyvartumas (kartais ir dienomis)	PARDAVIMO SAVIKAINA/ Vid. ATSARGŲ VERTĖ 365/ ATSARGŲ APYVARTUMAS kartais
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas	PARDAVIMO PAJAMOS/ KLIENTŲ ĮSISKOLINIMAI

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Mackevičius (2007), p. 227-233.

2 priedas

Santykiniai pardavimų pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Bendrasis pardavimų pelningumas	BENDRASIS PELNAS/ PARDAVIMŲ PAJAMOS
Grynasis pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ PARDAVIMŲ PAJAMOS
Veiklos pelningumas	BENDRASIS PELNAS/ PARDAVIMŲ SAVIKAINA
EBITDA pelningumas	EBITDA/ PARDAVIMŲ PAJAMOS

Šaltinis: Gudaitis, Žagunytė (2013), p. 91

3 priedas

Santykiniai turto pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Viso turto pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ TURTAS
Ilgalaikio turto pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ ILGALAIKIS TURTAS
Trumpalaikio turto pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ TRUMPALAIKIS TURTAS

Šaltinis: Gudaitis, Žagunytė (2013), p. 92

4 priedas

Santykiniai kapitalo pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Nuosavo kapitalo pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ NUOSAVAS KAPITALAS
Akcinio kapitalo pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ AKCINIS KAPITALAS
Pastovaus kapitalo pelningumas	GRYNASIS PELNAS/ (NUOSAVAS KAPITALAS+ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI)
Pelnas, tenkantis akcijai	GRYNASIS PELNAS/ AKCIJŲ SKAIČIUS

Šaltinis: Gudaitis, Žagunytė (2013), p. 92

Ilgalaikio materialiojo turto techninę būklę apibūdinantys rodikliai

Rodiklis	Formulė
Atnaujinimo koeficientas	$\frac{\text{ĮSIGYTO PER METUS TURTO VERTĖ}}{\text{TURTO VERTĖ METŲ PABAIGOJE}}$
Likvidavimo koeficientas	$\frac{\text{LIKVIDUOTO PER METUS TURTO VERTĖ}}{\text{TURTO VERTĖ METŲ PRADŽIOJE}}$
Nusidėvėjimo koeficientas	$\frac{\text{NUSIDĖĖJIMO SUMA}}{\text{TURTO VERTĖ METŲ PRADŽIOJE IR PABAIGOJE}}$
Naudingumo (tinkamumo) koeficientas	$1 - \frac{\text{NUSIDĖĖJIMO koef. arba LIKUTINĖ TURTO VERTĖ}}{\text{PRADINĖ TURTO VERTĖ}}$

Šaltinis: Mackevičius (2008), p. 241

Ilgalaikio materialiojo turto naudojimą apibūdinantys rodikliai

Rodiklis	Formulė
Ilgalaikio materialiojo turto grąža	$\frac{\text{PAGAMINTOS PRODUKCIJOS VERTĖ}}{\text{IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}$
Ilgalaikio aktyviojo materialiojo turto grąža	$\frac{\text{PAGAMINTOS PRODUKCIJOS VERTĖ}}{\text{AKTYVIOJO IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}$
Ilgalaikio materialiojo turto imlumas	$\frac{\text{IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}{\text{PAGAMINTOS PRODUKCIJOS VERTĖ}}$
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (kartais ir dienomis)	$\frac{\text{PARDAVIMO PAJAMOS}}{\text{IMT VERTĖ}}$
	$\frac{365}{\text{IMT APYVARTUMAS (kartais)}}$
Darbo aprūpinimas ilgalaikiu materialiuoju turtu	$\frac{\text{IMT VERTĖ}}{\text{DARBININKŲ SK.}}$
Techninis darbo aprūpinimas aktyviuoju ilgalaikiu materialiuoju turtu	$\frac{\text{AKTYVIOJO IMT VERTĖ}}{\text{DARBININKŲ SK.}}$
Ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turtu	$\frac{\text{IMT VERTĖ}}{\text{ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI}}$

Šaltinis: Mackevičius (2008), p. 242

Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodikliai

Rodiklis	Formulė
Ilgalaikio materialiojo turto bendrasis pelningumas	$\frac{\text{BENDRASIS PELNAS}}{\text{IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}$
Ilgalaikio materialiojo turto grynas pelningumas	$\frac{\text{GRYNASIS PELNAS}}{\text{IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}$
Grynojo pinigų srauto grąža iš ilgalaikio materialiojo turto	$\frac{\text{GRYNIEJI PAGR. VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI}}{\text{IMT VIDUTINĖ VERTĖ}}$

Šaltinis: Mackevičius (2008), p. 242.

Veiklos ir atitinkamų veiklų išlaidų pavyzdžiai

Veikla	Išlaidos
Veiklos, kurios palaiko įmonės ir visos organizacijos funkcionavimą.	<ul style="list-style-type: none"> - Išlaikymo išlaidos - Draudimas - Nuoma - Nusidėvėjimas - Išlaidų valdymas ir kt.
Tam tikrų tipų produktų, produktų grupės gamybos išlaidos ir palaikymas.	<ul style="list-style-type: none"> - Naujų produktų vystymas ir produktų gamybos procesas - Produktų kokybės testavimas - Kainos kontrolė ir kt.
Veiklos tam tikrų produktų, serijų, grupių lygmenyje.	<ul style="list-style-type: none"> - Produkcijos ruošimas - Gamybos priežiūra - Pakavimas, pakuočių užsakymas ir kt.
Veiklos produkto (paslaugos) vieneto lygmenyje	<ul style="list-style-type: none"> - Tiesioginės medžiagos - Tiesioginis darbuotojų darbo užmokestis - Energija - Pakavimas ir kt.
Rinkodara ir komercinė veikla	<ul style="list-style-type: none"> - Klientų poreikio analizavimas, informacijos kaupimas - Transportavimas - Ypatingo pakavimo ir kt. išlaidos

Šaltinis: Jadranka Kapic, p. 15.

Subalansuotų rodiklių sistemos privalumai ir trūkumai

Privalumai	Trūkumai
Pašalina atotrūkį tarp strategijos kūrimo ir jos įgyvendinimo. Tarpusavyje susijusių rodiklių dėka lengviau įgyvendinama organizacijos strategija.	Šis modelis padeda vystyti organizacijoje egzistuojančią strategiją, bet ne sukurti naują.
Padeda įvertinti projekto sėkmingumą jo planavimo stadijoje.	Nesuteikia galimybės organizacijai atsisakyti tradicinių planavimo ir kontrolės instrumentų.
Padeda kokybiškai įvertinti strategiją ir suteikia galimybę greitai reaguoti į kintančią aplinką ir koreguoti nustatytą organizacijos strategiją sutelkiant turimus išteklius.	BSC modelį sunku įdiegti organizacijoje su neadekvačia organizacine kultūra.
Į veiklos analizę įtraukiami ir nefinansiniai rodikliai, kurie organizacijos sėkmei turi tokią pat ar net didesnę įtaką negu finansiniai.	BSC nėra visų organizacijos problemų sprendimo priemonė. Šis modelis yra tik idėjų įkūnijimo instrumentas, o ne jų kūrimo metodas.
Leidžia greitai nustatyti verslo procesus, kurie turi ir teigiamą, o taip pat ir neigiamą poveikį galutiniam organizacijos rezultatui.	
BSC modelis gali būti panaudotas kaip efektyvus darbuotojų veiklos skatinimo instrumentas.	

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Daunorienė, Zdanytė, Žekevičienė 2007.

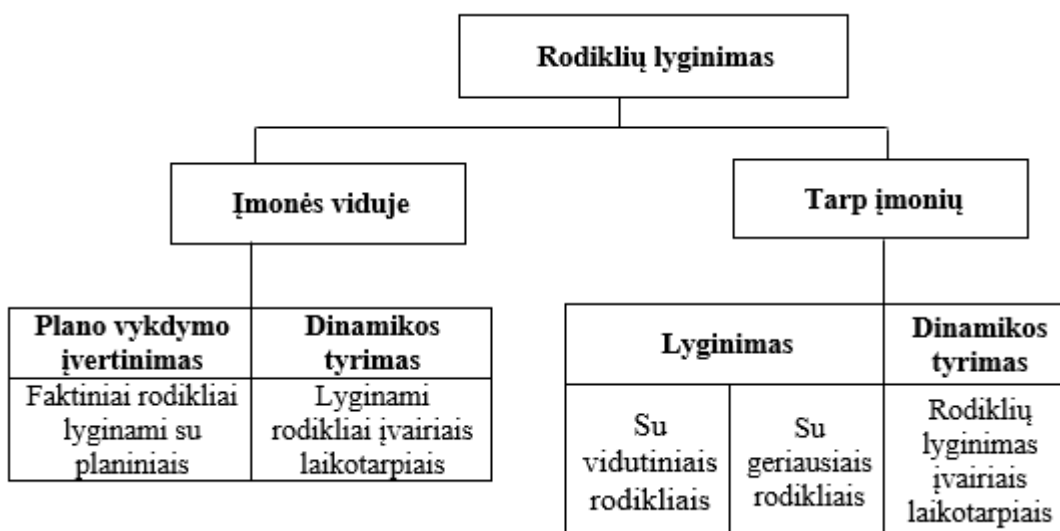
Įmonės bankroto tikimybės prognozavimo Z funkcijos

Modelis	Modelio pavadinimas	Modelio Z funkcija
Pagal ūkio šakas	Statyba	$Z = -1,094 - 5,330 \frac{GAK}{T} - 0,769 \frac{PP}{T} - 1,263 \frac{TT}{T\downarrow} + 9,059 \frac{NK}{I}$
	Prekyba	$Z = -0,938 - 13,047 \frac{GAK}{T} + 0,064 \frac{PP}{GAK} - 2,368 \frac{PP}{T} + 12,772 \frac{NK}{I}$
	Pramonė	$Z = -3,062 - 3,448 \frac{GAK}{T} - 1,234 \frac{TT}{T\downarrow} + 8,954 \frac{NK}{I}$
	Paslaugos ir kt. veikla	$Z = -0,075 - 2,023 \frac{GAK}{T} - 2,176 \frac{TT}{T\downarrow} + 11,334 \frac{NK}{I}$
Pagal įmonių dydį	Mikro-mažos įmonės	$Z = -2,191 - 2,504 \frac{GAK}{T} - 0,861 \frac{TT}{T\downarrow} + 6,425 \frac{NK}{I}$
	Vidutinės įmonės	$Z = -4,025 - 8,956 \frac{GAK}{T} - 0,984 \frac{PP}{T} + 12,331 \frac{NK}{I}$

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Butkus, Žakarė, Cibulskienė, 2014

čia: GAK – grynas apyvartinis kapitalas; T- turtas; PP – pagr. veiklos pajamos; TT – trumpalaikis turtas; T↓ – trumpalaikiai įsipareigojimai; NK – nuosavas kapitalas; I – įsipareigojimai.

Lyginimo analizės būdo naudojimo schema

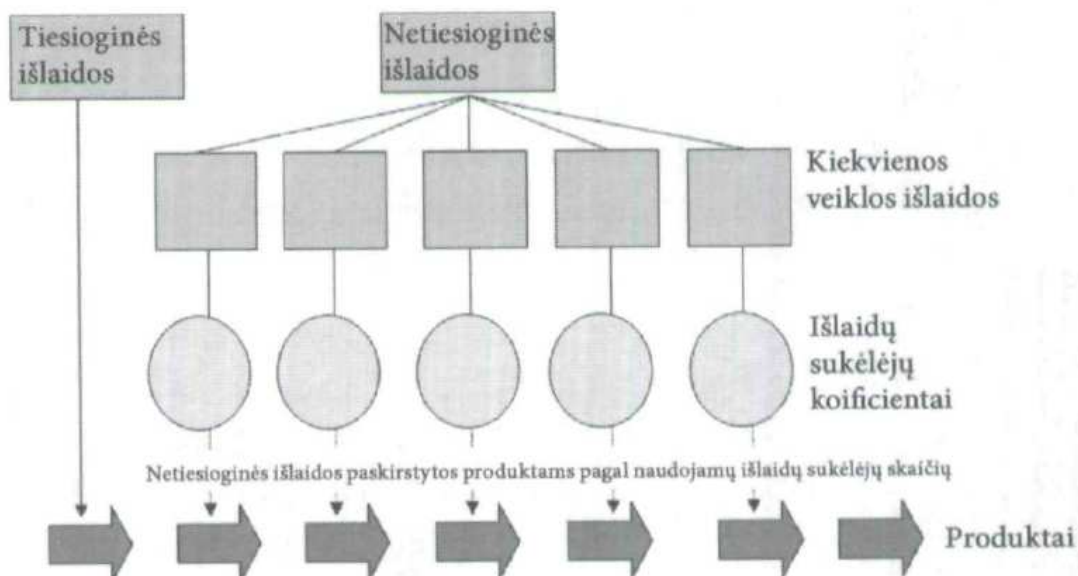
Šaltinis: Juozaitienė (2007), Įmonės finansai: analizė ir valdymas, p. 72

Rodiklių analizės metodika

Etapo turinys	Apskaičiavimo tvarka	Nr.
1) Apskaičiuojama rodiklio etaloninė reikšmė (X_{ei}), kuri rodytų „normalią būseną“. Tai ribinių reikšmių, analizuojamų laikotarpių reikšmių aritmetinis vidurkis. Etaloninė reikšmė gali būti nustatyta ir ekspertiniais vertinimais.	$X_{ei} = \frac{X_{gi} + X_{bi}}{2}$	1.69
2) Etaloninėms reikšmėms suteikiamas „normalios būsenos“ balas (B_i). Pavyzdžiui, 100.	$B_i = 100$	1.70
3) Apskaičiuojama bendra balų suma – apibendrinamoji normalios situacijos charakteristika.	$SB = \sum_n^1 B_i$	1.71
4) Apskaičiuojamos i -tojo rodiklio skaitinės reikšmės laikotarpiu t (X_{it}) santykinis nuokrypis I_{it} .		1.72
kai rodiklio didėjimas identifikuoja situacijos gerėjimą, santykinis nuokrypis bus lygus:	$I_{it}^+ = \frac{X_{it}}{X_{ei}}$	1.73
kai rodiklio mažėjimas identifikuoja situacijos gerėjimą, santykinis nuokrypis bus lygus:	$I_{it}^- = \frac{X_{ei}}{X_{it}}$	1.74
5) „Normalios būsenos“ balas (B_i) koreguojamas santykinu nuokrypiu I_{it} .	$B_{it} = B_i \times I_{it}$	1.75
6) Apskaičiuojama bendra balų suma – apibendrinamoji faktinės situacijos laikotarpiu t charakteristika.	$SB_t = \sum_n^1 B_i \times I_{it}$	1.76
7) 6 punkto skaičiavimų rezultatai lyginami su 3 punkto skaičiavimų rezultatais. Apskaičiuojamas nuokrypis (X_e)	$\Delta t = SB_t - SB$	1.77

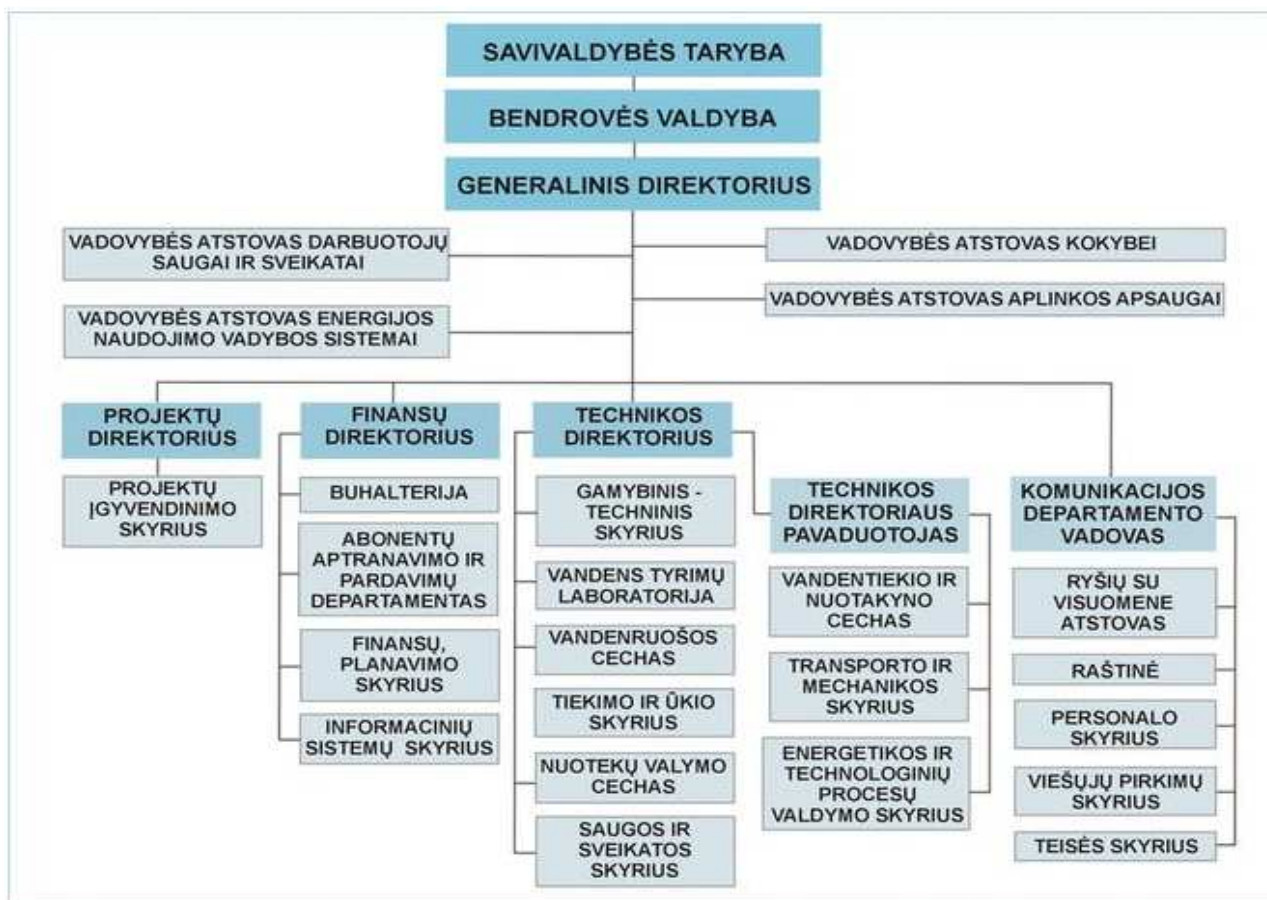
Šaltinis: Mackevičius, Valkauskas (2010), p. 218

ABC metodo netiesioginių išlaidų paskirstymo schema

Šaltinis: Laurinavičienė, Mackevičius, p. 272.

UAB „Šiaulių vandenys“ valdymo schema

Šaltinis: <http://www.siauliuvandenys.lt/Valdymas/Valdymo-schema>

UAB „Šiaulių vandenys“ horizontali turto analizė

STRAIPSNIAI	Pokyčiai 2007-2006		Pokyčiai 2008-2007		Pokyčiai 2009-2008		Pokyčiai 2010-2009		Pokyčiai 2011-2010		Pokyčiai 2012-2011		Pokyčiai 2013-2012		Pokyčiai 2014-2013	
	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.
ILGALAIKIS TURTAS	-622 634	-1,1	-1 196 534	-2,2	7 504 200	14,25	13 933 319	23,2	10 928 231	14,7	6 127 800	7,2	137 333	0,2	747 286	0,8
NEMATERIALUSIS TURTAS	56 890	40,9	1 900	1,0	-32 678	-16,52	-39 069	-23,7	11 658	9,3	-26 346	-19,1	-17 240	-15,5	-30 926	-32,9
Programinė įranga	49 810	35,8	8 980	4,8	-32 678	-16,52	-39 069	-23,7	11 658	9,3	-26 346	-19,1	-17 240	-15,5	-30 926	-32,9
Kitas nematerialusis turtas	7 080	100	-7 080	-100	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
MATERIALUSIS TURTAS	-664 081	-1,2	-379 949	-0,7	7 587 960	14,47	13 972 388	23,3	10 916 573	14,8	6 154 146	7,2	154 572	0,2	778 213	0,9
Pastatai ir statiniai	-53 451	-0,1	-550 893	-1,2	-402 105	-0,88	11 404 621	25,1	2 704 723	4,8	12 386 446	20,8	2 364 314	3,3	936 249	1,3
Mašinos ir įrenginiai	-282 164	-4,7	-243 000	-4,3	-456 509	-8,42	446 638	9,0	679 645	12,6	8 267 339	135,7	-1 427 635	-9,9	-1 472 667	-11,4
Transporto priemonės	13 847	3,3	188 736	43,0	-75 857	-12,09	-57 299	-10,4	-53 769	-10,9	74 637	16,9	-57 751	-11,2	-25 853	-5,7
Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	-28 021	-14,1	-20 908	-12,2	-28 721	-19,10	-19 230	-15,8	-24 187	-23,6	-1 467	-1,9	-14 041	-18,3	-2 380	-3,8
Nebaigta statyba	-329 718	-89,2	261 542	656,4	8 551 152	2837,24	2 197 658	24,8	7 610 162	68,9	-14 572 810	-78,1	-710 315	-17,4	1 342 864	39,8
Kitas materialusis turtas	15 426	100	-15 426	-100	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
FINANSINIS TURTAS	-15 443	-1,7	-818 484	-94,1	-51 082	-100	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Kitas finansinis turtas	-15 443	-1,7	-818 484	-94,1	-51 082	-100	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
TRUMPALAIKIS TURTAS	-65 280	-4,9	100 382	7,9	265 054	19,38	1 349 046	82,6	-1 196 549	-40,1	-48 687	-2,7	-255 041	-14,7	1 367 499	92,3
ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	12 882	4,4	117 598	38,8	-97 199	-23,11	-89 628	-27,7	-25 750	-11,0	76 100	36,6	24 549	8,6	-24 800	-8,0
Atsargos	9 970	3,8	110 863	40,8	-98 038	-25,64	-81 238	-28,6	-25 661	-12,6	74 482	42,0	14 632	5,8	-44 888	-16,8
Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	10 013	3,8	111 092	41,0	-98 037	-25,68	-80 642	-28,4	-25 661	-12,6	74 510	42,0	14 632	5,8	-44 888	-16,8
Pirktos prekės, skirtos perparduoti	-42	-4,7	-229	-26,8	0	-0,05	-595	-95,6	0	0,0	-28	-100,0	0		0	-
Išankstiniai apmokėjimai	2 911	10,2	6 735	21,5	839	2,20	-8 390	-21,5	-89	-0,3	1 618	5,3	9 918	30,9	20 088	47,8
PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	28 515	5,5	163 961	30,1	454 080	64,11	1 289 256	110,9	-1 558 414	-63,6	-21 177	-2,4	108 311	12,4	82 554	8,4
Pirkėjų įsiskolinimas	-2 294	-0,5	200 547	40,2	118 037	16,89	33 938	4,2	13 917	1,6	-30 931	-3,6	140 300	16,8	59 604	6,1
Kitos gautinos sumos	30 809	204,4	-36 587	-79,7	336 044	3615,06	1 255 318	363,5	-1 572 331	-98,2	9 753	34,4	-31 989	-84,0	22 950	376,8
PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	-106 677	-20,2	-181 177	-43,1	-91 827	-38,42	149 418	101,5	387 615	130,7	-103 610	-15,1	-387 902	-66,8	1 309 745	679,6
TURTO IŠ VISO	-687 914	-1,2	-1 096 152	-2,0	7 769 255	14,38	15 282 364	24,7	9 731 682	12,6	6 079 113	7,0	-117 709	-0,1	2 114 785	2,3

UAB „Šiaulių vandenys“ vertikali turto analizė

STRAIPSNIAI	2006 m.	Proc.	2007 m.	Proc.	2008 m.	Proc.	2009 m.	Proc.	2010 m.	Proc.	2011 m.	Proc.	2012 m.	Proc.	2013 m.	Proc.	2014 m.	Proc.
ILGALAIKIS TURTAS	54 493 011	97,6	53 870 376	97,7	52 673 843	97,5	60 178 043	97,4	74 111 362	96,1	85 039 593	97,9	91 167 393	98,1	91 304 725	98,4	92 052 012	97,0
NEMATERIALUSIS TURTAS	138 971	0,2	195 860	0,4	197 761	0,4	165 083	0,3	126 013	0,2	137 672	0,2	111 326	0,1	94 086	0,1	63 159	0,1
Programinė įranga	138 970	0,2	188 780	0,3	197 760	0,4	165 083	0,3	126 013	0,2	137 671	0,2	111 325	0,1	94 086	0,1	63 159	0,1
Kitas nematerialusis turtas	0	0	7 080	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
MATERIALUSIS TURTAS	53 469 031	95,8	52 804 950	95,8	52 425 000	97,0	60 012 960	97,1	73 985 348	96,0	84 901 921	97,8	91 056 067	98,0	91 210 639	98,3	91 988 852	96,9
Pastatai ir statiniai	46 528 310	83,3	46 474 860	84,3	45 923 966	85,0	45 521 861	73,6	56 926 483	73,8	59 631 205	68,7	72 017 652	77,5	74 381 965	80,2	75 318 214	79,4
Mašinos ir įrenginiai	5 947 066	10,7	5 664 902	10,3	5 421 902	10,0	4 965 393	8,0	5 412 031	7,0	6 091 675	7,0	14 359 015	15,5	12 931 380	13,9	11 458 713	12,1
Transporto priemonės	424 784	0,8	438 630	0,8	627 366	1,2	551 509	0,9	494 210	0,6	440 441	0,5	515 078	0,6	457 327	0,5	431 473	0,5
Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	199 305	0,4	171 284	0,3	150 376	0,3	121 654	0,2	102 425	0,1	78 237	0,1	76 770	0,1	62 729	0,1	60 350	0,1
Nebaigta statyba	369 566	0,7	39 848	0,1	301 390	0,6	8 852 542	14,3	11 050 200	14,3	18 660 363	21,5	4 087 553	4,4	3 377 238	3,6	4 720 102	5,0
Kitas materialusis turtas	0	0,0	15 426	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
FINANSINIS TURTAS	885 009	1,6	869 566	1,6	51 082	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
TRUMPALAIKIS TURTAS	1 332 783	2,4	1 267 503	2,3	1 367 885	2,5	1 632 939	2,6	2 981 985	3,9	1 785 436	2,1	1 736 748	1,9	1 481 707	1,6	2 849 206	3,0
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai	290 040	0,5	302 922	0,5	420 520	0,8	323 321	0,5	233 693	0,3	207 943	0,2	284 043	0,3	308 592	0,3	283 792	0,3
Atsargos	261 583	0,5	271 554	0,5	382 417	0,7	284 379	0,5	203 142	0,3	177 481	0,2	251 963	0,3	266 594	0,3	221 706	0,2
Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	260 689	0,5	270 702	0,5	381 794	0,7	283 756	0,5	203 114	0,3	177 453	0,2	251 963	0,3	266 594	0,3	221 706	0,2
Pirktos prekės, skirtos perparduoti	894	0,0	852	0,0	623	0,0	623	0,0	28	0,0	28	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Išankstiniai apmokėjimai	28 457	0,1	31 368	0,1	38 103	0,1	38 942	0,1	30 552	0,0	30 462	0,0	32 080	0,0	41 998	0,0	62 086	0,1
Per vienerius metus gautinos sumos	515 855	0,9	544 370	1,0	708 330	1,3	1 162 411	1,9	2 451 666	3,2	893 252	1,0	872 075	0,9	980 386	1,1	1 062 940	1,1
Pirkėjų įsiskolinimas	500 782	0,9	498 487	0,9	699 035	1,3	817 071	1,3	851 010	1,1	864 927	1,0	833 996	0,9	974 296	1,1	1 033 900	1,1
Kitos gautinos sumos	15 073	0,0	45 882	0,1	9 296	0,0	345 339	0,6	1 600 657	2,1	28 326	0,0	38 079	0,0	6 090	0,0	29 040	0,0
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	526 888	0,9	420 211	0,8	239 034	0,4	147 207	0,2	296 625	0,4	684 240	0,8	580 630	0,6	192 729	0,2	1 502 474	1,6
TURTO IŠ VISO	55 825 794	100	55 137 879	100	54 041 727	100	61 810 982	100	77 093 347	100	86 825 029	100	92 904 141	100	92 786 433	100	94 901 218	100

UAB „Šiaulių vandenys“ horizontali nuosavybės analizė

STRAIPSNIAI	Pokyčiai 2007-2006		Pokyčiai 2008-2007		Pokyčiai 2009-2008		Pokyčiai 2010-2009		Pokyčiai 2011-2010		Pokyčiai 2012-2011		Pokyčiai 2013-2012		Pokyčiai 2014-2013	
	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.
NUOSAVAS KAPITALAS	-939 051	-2,0	-1 049 887	-2,3	-836 345	-1,89	205 225	0,5	175 366	0,4	217 205	0,5	-560 650	-1,3	1 577 663	3,6
KAPITALAS	-695 349	-1,5	-421 426	-0,9	-1 567 510	-3,43	-836 365	-1,9	118 310	0,3	354 929	0,8	0	0	0	0
Išstatinis (pasirašytasis)	-695 349	-1,5	-421 426	-0,9	-1 567 510	-3,43	-836 365	-1,9	473 239	1,1	0	0	0	0	0	0
Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas	0	-	0	-	0	-	0	-	-354 929	100	354 929	-100	0	-	0	-
REZERVAI	0	-	0	-	0	-	0	-	21 267	100	95 702	450,0	7 580	6,5	-124 549	-100
Privalomasis	0	-	0	-	0	-	0	-	10 261	-	6 273	61,1	354	2,1	-16 888	-100
NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-243 703	35,0	-628 461	66,9	731 165	-46,64	1 041 590	-124,5	35 790	17,4	-233 427	-96,9	-568 230	-7496,8	1 702 212	-303,6
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	-311 644	53,1	-585 598	65,2	683 837	-46,08	1 005 416	-125,6	-80 108	-39,0	-118 032	-94,3	-567 736	-8012,6	2 138 314	-381,4
Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	67 942	-62,6	-42 863	105,4	47 328	-56,67	36 174	-100,0	115 898	-	-115 395	-99,6	-494	-100,0	-436 102	-
DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	-345 169	-5,5	-295 226	-5,0	6 946 114	123,63	14 561 468	115,9	9 396 105	34,6	7 101 613	19,4	738 589	1,7	1 425 816	3,2
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	596 306	17,4	248 962	6,2	1 659 486	38,83	515 671	8,7	160 210	2,5	-1 239 705	-18,8	-295 647	-5,5	-888 694	-17,5
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	-166 125	-6,5	742 846	31,3	-26 002	-0,84	426 665	13,8	-455 943	-13,0	91 124	3,0	-628 832	-20,0	-186 901	-7,4
Finansinės skolos	-159 872	-6,6	749 029	33,2	-278 531	-9,27	-47 081	-1,7	281 401	10,5	103 345	3,5	-622 786	-20,3	-181 053	-7,4
Lizingo (finansines nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	7 786	19,2	194 578	402,5	-91 104	-37,50	-90 215	-59,4	-5 786	-9,4	17 183	30,8	-54 077	-74,1	-18 917	-100,0
Kredito įstaigoms	-167 658	-7,1	554 451	25,1	-187 427	-6,79	-433 367	-16,8	-415 080	-19,4	-543 801	-31,5	-568 709	-48,1	-162 136	-26,4
Kitos finansinės skolos	0	-	0	-	0	-	476 500	-	702 266	147,4	629 963	53,4	0	0,0	0	0,0
Skolos tiekėjams	0	-	0	-	258 645	-	479 736	185,5	-731 384	-99,1	-6 997	-100,0	0	-	0	-
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	-6 254	-5,2	-6 183	-5,4	-6 116	-5,64	-5 989	-5,9	-5 960	-6,2	-6 000	-6,6	-6 046	-7,2	-5 072	-6,5
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	762 431	85,5	-493 884	-29,9	1 685 488	145,26	89 007	3,1	616 153	21,0	-1 330 829	-37,5	333 185	15,0	-701 793	-27,5
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	44 592	14,4	158 560	44,7	247 735	48,28	-167 828	-22,1	-27 970	-4,7	65 209	11,5	-9 194	-1,5	-451 510	-72,7
Skolos tiekėjams	184 953	51,3	-248 294	-45,5	1 433 360	482,26	112 330	6,5	516 870	28,0	-1 247 848	-52,9	223 075	20,1	-53 353	-4,0
Gauti išankstiniai apmokėjimai	6 582	38,3	-10 382	-43,7	9 225	68,87	1 689	7,5	-5 489	-22,6	-1 775	-9,4	5 127	30,1	3 493	15,8
Pelno mokesčio įsipareigojimai	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	47 880	-
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	31 211	26,6	16 148	10,9	18 833	11,45	3 138	1,7	38 022	20,4	-3 281	-1,5	123 705	55,9	-182 169	-52,8
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	495 093	569,2	-409 916	-70,4	-23 665	-13,75	84 722	57,1	60 820	26,1	-58 658	-19,9	-5 148	-2,2	-66 134	-28,7
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO	-687 914	-1,2	-1 096 152	-2,0	7 769 255	14,38	15 282 364	24,7	9 731 682	12,6	6 079 113	7,0	-117 709	-0,1	2 114 785	2,3

UAB „Šiaulių vandenys“ vertikali nuosavybės analizė

NUOSAVAS KAPITALAS IR ISIPAREIGOJIMAI	2006 m.	Proc.	2007 m.	Proc.	2008 m.	Proc.	2009 m.	Proc.	2010 m.	Proc.	2011 m.	Proc.	2012 m.	Proc.	2013 m.	Proc.	2014 m.	Proc.
NUOSAVAS KAPITALAS	46 138 586	82,6	45 199 535	82,0	44 149 648	81,7	43 313 302	70,1	43 518 528	56,4	43 693 894	50,3	43 911 099	47,3	43 350 448	46,7	44 928 112	47,3
KAPITALAS	46 833 961	83,9	46 138 612	83,7	45 717 186	84,6	44 149 676	71,4	43 313 311	56,2	43 431 621	50,0	43 786 550	47,1	43 786 550	47,2	43 786 550	46,1
Istatinis (pasirašytasis)	46 833 961	83,9	46 138 612	83,7	45 717 186	84,6	44 149 676	71,4	43 313 311	56,2	43 786 550	50,4	43 786 550	47,1	43 786 550	47,2	43 786 550	46,1
NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-695 374	-1,2	-939 077	-1,7	-1 567 539	-2,9	-836 373	-1,4	205 217	0,3	241 006	0,3	7 580	0,0	-560 650	-0,6	1 141 562	1,2
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	-586 785	-1,1	-898 429	-1,6	-1 484 028	-2,7	-800 191	-1,3	205 225	0,3	125 117	0,1	7 086	0,0	-560 650	-0,6	1 577 663	1,7
Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	-108 590	-0,2	-40 648	-0,1	-83 511	-0,2	-36 183	-0,1	-9	0,0	115 889	0,1	494	0,0	0	0,0	-436 102	-0,5
DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	6 258 967	11,2	5 913 798	10,7	5 618 572	10,4	12 564 686	20,3	27 126 154	35,2	36 522 259	42,1	43 623 872	47,0	44 362 460	47,8	45 788 276	48,2
MOKĖTINOS SUMOS IR ISIPAREIGOJIMAI	3 428 240	6,1	4 024 546	7,3	4 273 508	7,9	5 932 994	9,6	6 448 665	8,4	6 608 876	7,6	5 369 171	5,8	5 073 524	5,5	4 184 830	4,4
ILGALAIKIAI ISIPAREIGOJIMAI	2 536 423	4,5	2 370 297	4,3	3 113 143	5,8	3 087 141	5,0	3 513 806	4,6	3 057 863	3,5	3 148 987	3,4	2 520 155	2,7	2 333 254	2,5
Finansinės skolos	2 415 521	4,3	2 255 650	4,1	3 004 679	5,6	2 726 148	4,4	2 679 066	3,5	2 960 467	3,4	3 063 812	3,3	2 441 026	2,6	2 259 973	2,4
Lizingo (finansines nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	40 552	0,1	48 338	0,1	242 915	0,4	151 812	0,2	61 597	0,1	55 811	0,1	72 994	0,1	18 917	0,02	0	0,0
Kredito įstaigoms	2 374 970	4,3	2 207 312	4,0	2 761 763	5,1	2 574 336	4,2	2 140 970	2,8	1 725 890	2,0	1 182 089	1,3	613 380	0,7	451 244	0,5
Kitos finansinės skolos	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	476 500	0,6	1 178 766	1,4	1 808 729	1,9	1 808 729	1,9	1 808 729	1,9
Skolos tiekėjams	0	0,0	0	0,0	0	0,0	258 645	0,4	738 381	1,0	6 997	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	120 901	0,2	114 648	0,2	108 465	0,2	102 348	0,2	96 359	0,1	90 399	0,1	84 399	0,1	78 354	0,1	73 282	0,1
Trumpalaikiai įsipareigojimai	891 818	1,6	1 654 249	3,0	1 160 365	2,1	2 845 853	4,6	2 934 859	3,8	3 551 013	4,1	2 220 184	2,4	2 553 369	2,8	1 851 576	2,0
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	309 919	0,6	354 511	0,6	513 071	0,9	760 807	1,2	592 978	0,8	565 008	0,7	630 217	0,7	621 022	0,7	169 512	0,2
Skolos tiekėjams	360 559	0,6	545 512	1,0	297 217	0,5	1 730 578	2,8	1 842 908	2,4	2 359 778	2,7	1 111 931	1,2	1 335 006	1,4	1 281 653	1,4
Gauti išankstiniai apmokėjimai	17 195	0,0	23 778	0,0	13 395	0,0	22 620	0,0	24 310	0,0	18 821	0,0	17 046	0,0	22 173	0,0	25 667	0,0
Pelno mokesčio įsipareigojimai	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	47 880	0,1
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	117 165	0,2	148 376	0,3	164 525	0,3	183 357	0,3	186 496	0,2	224 518	0,3	221 237	0,2	344 941	0,4	162 773	0,2
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	86 979	0,2	582 072	1,1	172 156	0,3	148 491	0,2	233 212	0,3	294 032	0,3	235 374	0,3	230 226	0,2	164 091	0,2
Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso	55 825 794	100	55 137 879	100	54 041 727	100	61 810 982	100	77 093 347	100	86 825 029	100	92 904 141	100	92 786 433	100	94 901 218	100

UAB „Šiaulių vandenys“ horizontali pelno (nuostolio) analizė

STRAIPSNIAI	Pokyčiai 2007-2006		Pokyčiai 2008-2007		Pokyčiai 2009-2008		Pokyčiai 2010-2009		Pokyčiai 2011-2010		Pokyčiai 2012-2011		Pokyčiai 2013-2012		Pokyčiai 2014-2013	
	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.	Eurų	Proc.
PARDAVIMO PAJAMOS	68 918	1,5	1 291 790	28,6	-57 797	-0,99	416 788	7,2	90 354	1,5	125 086	2,0	34 528	0,5	1 725 716	26,9
PARDAVIMO SAVIKAINA	185 869	4,4	637 743	14,3	-295 043	-5,81	-179 074	-3,7	54 575	1,2	216 432	4,6	506 110	10,4	113 243	2,1
BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-116 951	-61,3	654 047	887,5	237 247	32,60	595 863	61,7	35 779	2,3	-91 346	-5,7	-471 582	-31,3	1 612 472	156,0
VEIKLOS SAŃAUDOS	201 811	23,0	755 994	70,1	61 410	3,35	-350 381	-18,5	3 174	0,2	28 370	1,8	59 547	3,8	238 117	14,5
Pardavimo	522 033	100	245 707	47,1	-13 634	-1,78	-190 579	-25,3	-79 163	-14,0	40 464	8,4	40 184	7,7	-67 674	-12,0
Bendrosios ir administracinės	-320 222	-36,5	510 287	91,7	75 044	7,04	-159 802	-14,0	82 337	8,4	-12 095	-1,1	19 363	1,8	305 791	28,5
TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-318 762	46,5	-101 947	10,1	175 837	-15,89	946 244	-101,7	32 605	211,9	-119 715	-249,4	-531 129	740,5	1 374 356	-228,0
KITA VEIKLA	106 935	460,8	24 654	18,9	997	0,64	44 211	28,4	-84 013	-42,0	32 644	28,1	-9 705	-6,5	-64 005	-46,1
Pajamos	44 640	10,8	28 535	6,3	-1 023	-0,21	126 609	26,2	-61 853	-10,1	83 324	15,2	-32 079	-5,1	-19 826	-3,3
Šnaudos	-62 296	-16,0	3 881	1,2	-2 020	-0,61	82 399	25,1	22 161	5,4	50 680	11,7	-22 374	-4,6	44 180	9,6
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-99 618	-143,3	-508 235	1689,6	531 576	-98,75	-9 417	139,7	-28 331	175,3	-31 339	70,4	-26 948	35,5	876 818	-853,1
Pajamos	-26 804	-14,8	-70 681	-45,9	-26 966	-32,34	12 861	22,8	-106	-0,2	-14 288	-20,7	-39 373	-71,8	855 921	5523,1
Šnaudos	72 815	65,4	437 554	237,6	-497 881	-80,09	-38 382	-31,0	28 225	33,0	17 051	15,0	-12 425	-9,5	-20 897	-17,7
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-311 445	-52,5	-585 527	-64,7	647 749	43,47	1 041 698	123,6	-79 740	-40,0	-118 410	-99,1	-567 782	-	2 187 168	-386,0
PAGAUTĖ	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
NETEKIMAI	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIES APMOKESTINIMĄ	-311 445	52,5	-585 527	64,7	647 749	-43,47	1 041 698	-123,6	-79 740	-40,0	-118 410	-99,1	-567 782	-	2 187 168	-386,0
PELNO MOKESTIS	199	-3,1	71	-1,1	-36 088	583,69	36 282	-85,8	30	-0,5	-40	0,7	-46	0,8	48 855	-808,1
GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-311 644	53,1	-585 598	65,2	683 837	-46,08	1 005 416	-125,6	-79 769	-38,9	-118 370	-94,4	-567 736	-8012,6	2 138 314	-381,4

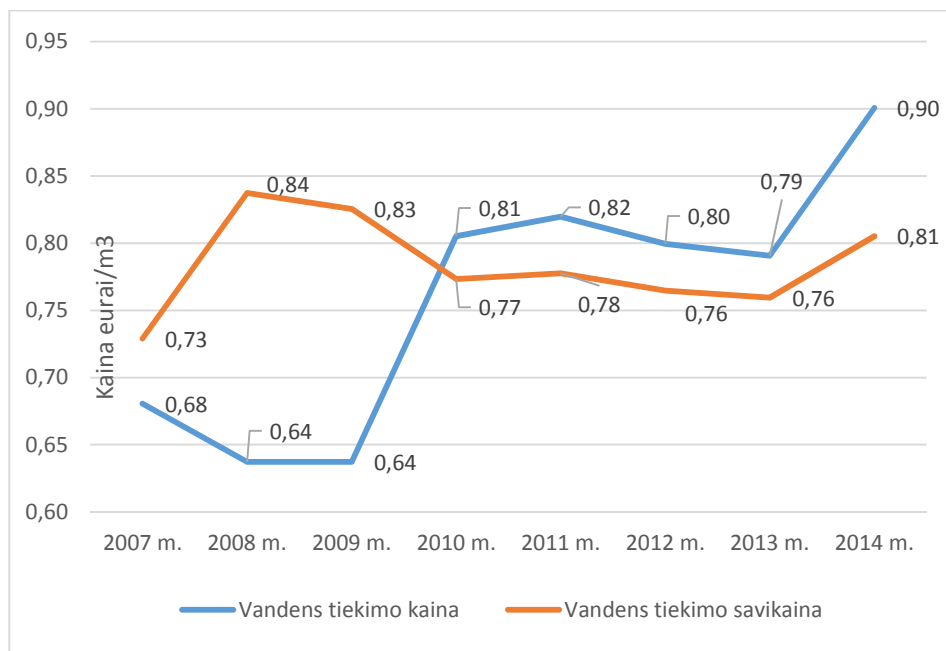
UAB „Šiaulių vandenys“ vertikali pelno (nuostolio) analizė

STRAIPSNIAI	2006	Proc.	2007	Proc.	2008	Proc.	2009	Proc.	2010	Proc.	2011	Proc.	2012	Proc.	2013	Proc.	2014	Proc.
PARDAVIMO PAJAMOS	4 449 054	100	4 517 972	100	5 809 762	100	5 751 965	100	6 168 753	100	6 259 107	100	6 384 193	100	6 418 721	100	8 144 437	100
PARDAVIMO SAVIKAINA	4 258 405	95,71	4 444 275	98,37	5 082 017	87,47	4 786 974	83,22	4 607 900	74,70	4 662 475	74,49	4 878 906	76,42	5 385 017	83,90	5 498 260	67,51
BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	190 648	4,29	73 697	1,63	727 744	12,53	964 991	16,78	1 560 854	25,30	1 596 633	25,51	1 505 287	23,58	1 033 705	16,10	2 646 177	32,49
VEIKLOS SAŪNAUDOS	876 631	19,70	1 078 442	23,87	1 834 436	31,58	1 895 846	32,96	1 545 465	25,05	1 548 639	24,74	1 577 009	24,70	1 636 556	25,50	1 874 672	23,02
Pardavimo	0	0,00	522 033	11,55	767 740	13,21	754 106	13,11	563 527	9,14	484 364	7,74	524 829	8,22	565 012	8,80	497 338	6,11
Bendrosios ir administracinės	876 631	19,70	556 409	12,32	1 066 696	18,36	1 141 740	19,85	981 938	15,92	1 064 275	17,00	1 052 180	16,48	1 071 543	16,69	1 377 334	16,91
TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-685 983	-15,42	-1 004 745	-22,24	-1 106 692	-19,05	-930 855	-16,18	15 389	0,25	47 994	0,77	-71 722	-1,12	-602 851	-9,39	771 505	9,47
KITA VEIKLA	23 207	0,52	130 142	2,88	154 797	2,66	155 794	2,71	200 004	3,24	115 991	1,85	148 635	2,33	138 930	2,16	74 925	0,92
Pajamos	411 543	9,25	456 183	10,10	484 718	8,34	483 696	8,41	610 305	9,89	548 452	8,76	631 777	9,90	599 698	9,34	579 872	7,12
Saunaudos	388 336	8,73	326 041	7,22	329 922	5,68	327 902	5,70	410 301	6,65	432 461	6,91	483 141	7,57	460 767	7,18	504 947	6,20
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	69 538	1,56	-30 080	-0,67	-538 316	-9,27	-6 740	-0,12	-16 157	-0,26	-44 489	-0,71	-75 828	-1,19	-102 776	-1,60	774 042	9,50
Pajamos	180 854	4,07	154 050	3,41	83 369	1,43	56 404	0,98	69 264	1,12	69 158	1,10	54 870	0,86	15 497	0,24	871 418	10,70
Saunaudos	111 316	2,50	184 131	4,08	621 685	10,70	123 804	2,15	85 422	1,38	113 647	1,82	130 698	2,05	118 273	1,84	97 376	1,20
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-593 238	-13,33	-904 683	-20,02	-1 490 211	-25,65	-842 462	-14,65	199 236	3,23	119 496	1,91	1 086	0,02	-566 696	-8,83	1 620 472	19,90
PAGAUTĖ	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
NETEKIMAI	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIES APMOKESTINIMĄ	-593 238	-13,33	-904 683	-20,02	-1 490 211	-25,65	-842 462	-14,65	199 236	3,23	119 496	1,91	1 086	0,02	-566 696	-8,83	1 620 472	19,90
PELNO MOKESTIS	-6 453	-0,15	-6 254	-0,14	-6 183	-0,11	-42 271	-0,73	-5 989	-0,10	-5 960	-0,10	-6 000	-0,09	-6 046	-0,09	42 809	0,53
GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-586 785	-13,19	-898 429	-19,89	-1 484 028	-25,54	-800 191	-13,91	205 225	3,33	125 456	2,00	7 086	0,11	-560 650	-8,73	1 577 663	19,37

UAB „Šiaulių vandenys“ 2007-2014 m. pardavimai

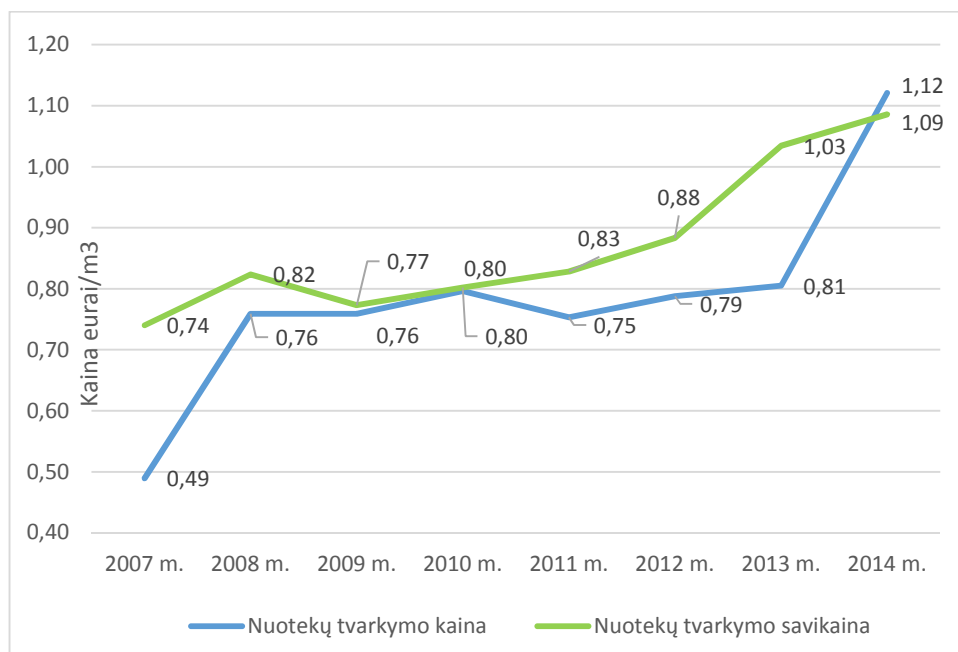
<i>Metai</i>	2007	2008	2008/2007 Proc., pokytis	2009	2009/2008 Proc., pokytis	2010	2010/2009 Proc., pokytis	2011	2011/2010 Proc., pokytis	2012	2012/2011 Proc., pokytis	2013	2013/2012 Proc., pokytis	2014	2014/2013 Proc., pokytis
Pardavimai, tūkst.m3															
Geriamojo vandens pardavimai	3741,35	3705,5	-0,96	3631,5	-2,00	3525,9	-2,91	3528,3	0,07	3513,7	-0,41	3506,5	-0,20	3542,6	1,03
Nuotekų tvarkymo paslaugos	3745,17	3707,4	-1,01	3674,6	-0,88	3586,7	-2,39	3602,5	0,44	3673,3	1,96	3669	-0,12	3707,8	1,06
Paslaugų kainos, eurai/m3															
Vandens tiekimo kaina	0,68	0,64	-6,38	0,64	0	0,81	26,36	0,82	1,80	0,80	-2,47	0,79	-1,09	0,90	13,92
Vandens tiekimo savikaina	0,73	0,84	14,87	0,83	-1,41	0,77	-6,32	0,78	0,56	0,76	-1,68	0,76	-0,66	0,81	6,01
Nuotekų tvarkymo kaina	0,49	0,76	55,03	0,76	0,00	0,80	4,96	0,75	-5,45	0,79	4,62	0,81	2,21	1,12	39,21
Nuotekų tvarkymo savikaina	0,74	0,82	11,25	0,77	-6,10	0,80	3,75	0,83	3,22	0,88	6,67	1,03	17,10	1,09	4,99

UAB „Šiaulių vandenys“ 2007-2014 m. vandens tiekimo kaina ir savikaina

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos ataskaitomis

UAB „Šiaulių vandenys“ 2007-2014 m. nuotekų tvarkymo kaina ir savikaina

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis UAB „Šiaulių vandenys“ veiklos ataskaitomis

Didžiausių Lietuvos vandentvarkos įmonių veiklos efektyvumo rodikliai

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Pardavimo savikainos lygis, proc.	Šiaulių vandenys	95,7	98,4	87,5	83,2	74,7	74,5	76,4	83,9	84,3
	Vilniaus vandenys	78,1	74,8	78,9	87,2	84,2	80,6	82,2	96,0	82,7
	Kauno vandenys	85,0	85,0	80,8	88,3	90,3	90,5	89,5	85,1	86,8
	Klaipėdos vanduo	72,9	74,9	76,9	71,9	72,9	72,0	75,3	74,1	73,9
	Aukštaitijos vandenys	67,7	64,1	80,4	78,7	79,1	79,1	81,8	80,4	76,4
	Utenos vandenys	79,8	79,9	83,7	79,8	77,5	78,7	80,8	78,0	79,8
Veiklos sąnaudos vienam pardavimui, proc.	Šiaulių vandenys	19,7	23,9	31,6	33,0	25,1	24,7	24,7	25,5	26,0
	Vilniaus vandenys	21,6	22,7	21,7	23,9	23,9	21,9	22,9	24,3	22,9
	Kauno vandenys	12,9	12,9	12,3	10,9	9,5	10,5	12,0	11,2	11,5
	Klaipėdos vanduo	27,5	24,9	24,6	24,1	24,3	22,8	25,2	27,1	25,1
	Aukštaitijos vandenys	29,2	23,3	25,7	23,4	16,7	17,1	16,4	17,2	21,1
	Utenos vandenys	14,3	17,9	20,3	19,0	17,7	18,7	19,0	18,8	18,2
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos vienam pardavimui, proc.	Šiaulių vandenys	2,5	4,1	10,7	2,2	1,4	1,8	2,0	1,8	3,3
	Vilniaus vandenys	1,3	1,8	1,7	2,1	2,3	5,9	2,6	2,1	2,5
	Kauno vandenys	4,6	5,9	7,2	7,0	4,1	3,1	2,7	1,7	4,5
	Klaipėdos vanduo	1,2	1,6	2,3	3,3	1,9	8,5	1,8	0,9	2,7
	Aukštaitijos vandenys	3,0	3,4	3,4	3,4	2,5	2,1	2,1	2,0	2,7
	Utenos vandenys	0,014	0,024	0,011	0,0004	0,033	0,018	0,2	0,4	0,1
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų lygis, proc.	Šiaulių vandenys	61,6	119,5	745,7	219,5	123,3	164,3	238,2	763,2	304,4
	Vilniaus vandenys	742,6	844,3	844,3	888,9	690,5	2022,9	221,1	136,0	798,8
	Kauno vandenys	157,7	227,1	1183,0	618,1	797,5	964,3	1408,9	808,2	770,6
	Klaipėdos vanduo	158,9	189,4	346,5	353,6	163,3	911,2	202,3	157,7	310,4
	Aukštaitijos vandenys	6398,1	4716,2	1641,3	3738,5	1335,6	2314,5	1166,2	3535,6	3105,8
	Utenos vandenys	0,6	2,7	2,1	0,1	6,8	5,0	176,7	219,5	51,7

Didžiausių Lietuvos vandentvarkos įmonių turto apyvartumo rodikliai

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Turto apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	0,080	0,082	0,108	0,093	0,080	0,072	0,069	0,069	0,082
	Vilniaus vandenys	0,20	0,17	0,17	0,14	0,12	0,12	0,13	0,12	0,148
	Kauno vandenys	0,10	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,100
	Klaipėdos vanduo	0,12	0,12	0,11	0,11	0,10	0,10	0,10	0,10	0,107
	Aukštaitijos vandenys	0,12	0,14	0,11	0,12	0,09	0,09	0,09	0,09	0,105
	Utenos vandenys	0,19	0,18	0,14	0,11	0,11	0,11	0,10	0,10	0,132
Apyvartinio kapitalo apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	10	-12	28	-5	131	-4	-13	-6	16
	Vilniaus vandenys	-9	-39	-8	-9	4	96	-14	-9	2
	Kauno vandenys	-39	-6	-48	9	6	6	6	7	-7
	Klaipėdos vanduo	5	-155	-4	9	3	-19	-5	-26	-24
	Aukštaitijos vandenys	-4	74	-15	-5	6	-15	14	7	8
	Utenos vandenys	3	8	7	4	3	11	7	6	6
Trumpalaikio turto apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	3	4	4	4	2	4	4	4	4
	Vilniaus vandenys	4	3	4	2	1	2	2	2	3
	Kauno vandenys	4	2	3	3	2	2	2	2	3
	Klaipėdos vanduo	2	3	3	3	2	3	3	4	3
	Aukštaitijos vandenys	6	6	5	4	3	3	4	3	4
	Utenos vandenys	2	2	1	2	2	3	4	3	2
Trumpalaikio turto apyvartumas (dienomis)	Šiaulių vandenys	109	102	86	104	176	104	99	84	108
	Vilniaus vandenys	81	109	94	188	345	230	194	189	179
	Kauno vandenys	103	150	109	138	212	172	169	162	152
	Klaipėdos vanduo	163	128	139	133	215	109	105	91	135
	Aukštaitijos vandenys	59	62	70	86	126	116	94	106	90
	Utenos vandenys	170	159	282	212	164	108	102	122	165
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	0,082	0,084	0,110	0,096	0,083	0,074	0,070	0,070	0,084
	Vilniaus vandenys	0,21	0,18	0,18	0,16	0,14	0,13	0,13	0,13	0,158
	Kauno vandenys	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,11	0,12	0,105
	Klaipėdos vanduo	0,13	0,12	0,11	0,11	0,11	0,10	0,10	0,10	0,112
	Aukštaitijos vandenys	0,12	0,14	0,12	0,12	0,10	0,09	0,09	0,09	0,108
	Utenos vandenys	0,21	0,20	0,16	0,12	0,12	0,11	0,11	0,10	0,141

Tęsinys kitame puslapyje

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Ilgalaikio turto apyvartumas (dienomis)	Šiaulių vandenys	4471	4352	3309	3819	4385	4959	5212	5192	4462
	Vilniaus vandenys	1725	2017	2025	2348	2598	2792	2715	2831	2381
	Kauno vandenys	3552	3798	3546	3615	3623	3507	3328	3058	3503
	Klaipėdos vanduo	2881	2984	3181	3207	3274	3556	3651	3536	3284
	Aukštaitijos vandenys	2979	2587	3152	3069	3833	4035	4199	3946	3475
	Utenos vandenys	1770	1866	2269	2972	3064	3252	3437	3489	2765
Atsargų apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	16	16	13	17	23	26	19	20	19
	Vilniaus vandenys	18	15	18	31	27	28	29	34	25
	Kauno vandenys	36	48	43	73	58	59	74	75	58
	Klaipėdos vanduo	26	32	33	35	81	58	51	38	44
	Aukštaitijos vandenys	31	37	27	24	42	31	29	31	32
	Utenos vandenys	7	7	15	17	15	16	14	20	14
Atsargų apyvartumas (dienomis)	Šiaulių vandenys	22	22	27	22	16	14	19	18	20
	Vilniaus vandenys	20	25	20	12	13	13	13	11	16
	Kauno vandenys	10	8	8	5	6	6	5	5	7
	Klaipėdos vanduo	14	11	11	11	4	6	7	10	9
	Aukštaitijos vandenys	12	10	14	15	9	12	13	12	12
	Utenos vandenys	52	55	25	22	25	23	25	18	31
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	9	9	8	7	7	7	8	7	8
	Vilniaus vandenys	10	9	6	3	4	3	2	2	5
	Kauno vandenys	7	7	8	7	6	7	6	6	7
	Klaipėdos vanduo	6	6	7	7	6	7	6	6	6
	Aukštaitijos vandenys	12	13	11	7	9	10	10	9	10
	Utenos vandenys	14	13	14	12	12	9	8	8	11
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	Šiaulių vandenys	41	40	44	52	50	50	48	55	48
	Vilniaus vandenys	38	42	60	132	94	143	167	172	106
	Kauno vandenys	51	53	49	56	56	56	58	57	54
	Klaipėdos vanduo	60	58	54	55	56	53	56	59	56
	Aukštaitijos vandenys	30	29	34	55	41	37	38	41	38
	Utenos vandenys	26	27	26	30	30	42	46	45	34

Didžiausių Lietuvos vandentvarkos įmonių veiklos pelningumo rodikliai

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Bendrasis pardavimų pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	4,29	1,63	12,53	16,78	25,30	25,51	23,58	16,10	15,71
	Vilniaus vandenys	24,17	22,89	21,09	12,76	15,81	19,42	17,78	4,02	17,24
	Kauno vandenys	15,00	14,99	19,23	11,67	9,68	9,52	10,50	14,91	13,19
	Klaipėdos vanduo	27,14	25,11	23,13	28,10	27,09	28,03	24,66	25,90	26,14
	Aukštaitijos vandenys	32,27	35,92	19,55	21,33	20,86	20,85	18,16	19,65	23,57
	Utenos vandenys	20,23	20,13	16,25	20,16	22,54	21,27	19,20	21,97	20,22
Grynasis pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	-13,19	-19,89	-25,54	-13,91	3,33	2,00	0,11	-8,73	-9,48
	Vilniaus vandenys	1,50	0,05	0,23	-8,52	-7,14	-6,53	1,46	-6,04	-3,13
	Kauno vandenys	0,90	1,81	0,11	1,35	1,42	-0,26	-1,07	3,04	0,91
	Klaipėdos vanduo	3,11	1,27	-0,84	2,77	5,02	2,82	1,57	1,49	2,15
	Aukštaitijos vandenys	0,84	7,90	-2,92	-4,72	1,22	1,96	0,09	1,11	0,69
	Utenos vandenys	7,13	3,03	-2,66	1,91	5,08	3,24	0,64	3,00	2,67
Veiklos pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	4,48	1,66	14,32	20,16	33,87	34,24	30,85	19,20	19,85
	Vilniaus vandenys	30,96	30,61	26,73	14,63	18,78	24,11	21,62	4,19	21,45
	Kauno vandenys	17,65	17,64	23,81	13,21	10,72	10,52	11,73	17,52	15,35
	Klaipėdos vanduo	37,24	33,53	30,09	39,08	37,16	38,95	32,72	34,95	35,47
	Aukštaitijos vandenys	47,65	56,04	24,31	27,11	26,35	26,35	22,19	24,45	31,81
	Utenos vandenys	25,36	25,20	19,40	25,24	29,09	27,01	23,77	28,15	25,40
Turto pelningumas (ROA), proc.	Šiaulių vandenys	-1,05	-1,63	-2,75	-1,29	0,27	0,14	0,01	-0,60	-0,86
	Vilniaus vandenys	0,30	0,01	0,04	-1,23	-0,89	-0,79	0,18	-0,73	-0,39
	Kauno vandenys	0,09	0,17	0,01	0,13	0,14	-0,03	-0,11	0,34	0,09
	Klaipėdos vanduo	0,37	0,15	-0,09	0,30	0,53	0,28	0,15	0,15	0,23
	Aukštaitijos vandenys	0,10	1,09	-0,33	-0,55	0,11	0,17	0,01	0,10	0,09
	Utenos vandenys	1,34	0,55	-0,38	0,22	0,57	0,35	0,07	0,30	0,38
Ilgalaikio turto pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	-1,08	-1,67	-2,82	-1,33	0,28	0,15	0,01	-0,61	-0,88
	Vilniaus vandenys	0,32	0,01	0,04	-1,32	-1,00	-0,85	0,20	-0,78	-0,42
	Kauno vandenys	0,09	0,17	0,01	0,14	0,14	-0,03	-0,12	0,36	0,10
	Klaipėdos vanduo	0,39	0,16	-0,10	0,32	0,56	0,29	0,16	0,15	0,24
	Aukštaitijos vandenys	0,10	1,12	-0,34	-0,56	0,12	0,18	0,01	0,10	0,09
	Utenos vandenys	1,47	0,59	-0,43	0,23	0,61	0,36	0,07	0,31	0,40

Tęsinys kitame puslapyje

RODIKLIS	Imonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Trumpalaikio turto pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	-44,03	-70,88	-108,5	-49,00	6,88	7,03	0,41	-37,84	-36,99
	Vilniaus vandenys	6,71	0,16	0,88	-16,50	-7,56	-10,35	2,74	-11,68	-4,45
	Kauno vandenys	3,18	4,40	0,35	3,57	2,45	-0,54	-2,31	6,85	2,24
	Klaipėdos vanduo	6,95	3,64	-2,19	7,62	8,53	9,44	5,46	5,98	5,68
	Aukštaitijos vandenys	5,23	46,21	-15,32	-20,15	3,53	6,19	0,35	3,85	3,74
	Utenos vandenys	15,29	6,95	-3,44	3,29	11,31	10,98	2,28	8,99	6,96
Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE), proc.	Šiaulių vandenys	-1,27	-1,99	-3,36	-1,85	0,47	0,29	0,02	-1,29	-1,12
	Vilniaus vandenys	0,45	0,01	0,07	-2,26	-1,94	-1,88	0,45	-1,73	-0,85
	Kauno vandenys	0,12	0,26	0,02	0,21	0,22	-0,04	-0,18	0,55	0,15
	Klaipėdos vanduo	0,61	0,26	-0,18	0,61	1,07	0,58	0,34	0,33	0,45
	Aukštaitijos vandenys	0,22	2,67	-0,90	-1,47	0,22	0,35	0,02	0,20	0,16
	Utenos vandenys	1,46	0,66	-0,59	0,42	1,17	0,72	0,15	0,72	0,59
Akcinio kapitalo pelningumas, proc.	Šiaulių vandenys	-1,25	-1,95	-3,25	-1,81	0,47	0,29	0,02	-1,28	-1,10
	Vilniaus vandenys	0,45	0,01	0,07	-2,23	-1,88	-1,78	0,43	-1,62	-0,82
	Kauno vandenys	0,13	0,26	0,02	0,20	0,22	-0,04	-0,18	0,55	0,15
	Klaipėdos vanduo	0,64	0,27	-0,19	0,64	1,14	0,63	0,36	0,35	0,48
	Aukštaitijos vandenys	0,23	2,77	-0,91	-1,46	0,48	0,77	0,03	0,39	0,29
	Utenos vandenys	1,54	0,70	-0,60	0,42	1,19	0,73	0,15	0,74	0,61
Pastovaus kapitalo pelningumas (ROI), proc.	Šiaulių vandenys	-1,21	-1,89	-3,14	-1,72	0,44	0,27	0,02	-1,22	-1,06
	Vilniaus vandenys	0,41	0,01	0,06	-2,02	-1,63	-1,55	0,38	-1,50	-0,73
	Kauno vandenys	0,11	0,23	0,01	0,18	0,19	-0,04	-0,16	0,51	0,13
	Klaipėdos vanduo	0,58	0,24	-0,16	0,54	0,98	0,55	0,31	0,30	0,42
	Aukštaitijos vandenys	0,17	2,13	-0,73	-1,22	0,18	0,30	0,01	0,17	0,13
	Utenos vandenys	1,44	0,66	-0,59	0,42	1,17	0,72	0,14	0,69	0,58
Pelnas, tenkantis akcijai, eurai	Šiaulių vandenys	-0,36	-0,56	-0,94	-0,52	0,14	0,08	0,0047	-0,37	-0,32
	Vilniaus vandenys	0,45	0,01	0,07	-2,23	-1,88	-1,78	0,43	-1,62	-0,82
	Kauno vandenys	0,13	0,26	0,02	0,20	0,22	-0,04	-0,18	0,55	0,15
	Klaipėdos vanduo	0,64	0,27	-0,19	0,64	1,14	0,63	0,36	0,35	0,48
	Aukštaitijos vandenys	0,00	0,03	-0,01	-0,01	0,0048	0,0077	0,0003	0,0039	0,003
	Utenos vandenys	1,54	0,70	-0,60	0,42	1,19	0,73	0,15	0,74	0,61

27 priedas

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. ilgalaikio materialiojo turto techninės būklės rodikliai

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Atnaujinimo koeficientas	0,04	0,02	0,02	0,16	0,23	0,17	0,10	0,04	0,05
Likvidavimo koeficientas	0,011	0,046	0,005	0,006	0,003	0,007	0,002	0,012	0,014
Nusidėvėjimo koeficientas (metų pradžioje)	0,029	0,058	0,086	0,118	0,131	0,133	0,146	0,171	0,207
Nusidėvėjimo koeficientas (metų pabaigoje)	0,029	0,058	0,087	0,110	0,117	0,124	0,141	0,171	0,206
Naudingumo (tinkamumo) koeficientas	0,971	0,942	0,914	0,882	0,869	0,867	0,854	0,829	0,793

28 priedas

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. ilgalaikio materialiojo turto naudojimą apibūdinantys rodikliai

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Ilgalaikio materialiojo turto grąža, proc.	8,35	8,50	11,04	10,23	9,21	7,88	7,26	7,04	8,89
Ilgalaikio aktyviojo materialiojo turto grąža, proc.	8,62	9,05	11,49	9,87	8,45	7,48	7,10	7,18	9,06
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (kartais)	0,083	0,086	0,111	0,096	0,083	0,074	0,070	0,070	0,089
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (dienomis)	4387	4266	3294	3808	4378	4951	5206	5187	4123
Darbo aprūpinimas ilgalaikiu materialiuoju turto, koef.	168672	168706	173020	205524	269038	307616	319495	329280	335726
Techninis darbo aprūpinimas aktyviuoju ilgalaikiu materialiuoju turto, koef.	162772	159441	166814	199663	265465	303318	315490	322668	328198
Ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turto, koef.	21,1	22,3	16,8	19,4	21,1	27,8	28,9	36,2	39,4

29 priedas

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodikliai

Ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodikliai	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Ilgalaikio materialiojo turto bendrasis pelningumas, proc.	0,36	0,14	1,38	1,72	2,33	2,01	1,71	1,13	2,89
Ilgalaikio materialiojo turto grynas pelningumas, proc.	-1,101	-1,691	-2,821	-1,423	0,306	0,158	0,008	-0,615	1,722
Grynojo pinigų srauto grąža iš ilgalaikio materialiojo turto, proc.	1,28	0,57	0,34	1,92	6,52	5,86	3,37	2,02	2,41

Didžiausių Lietuvos vandentvarkos įmonių IMTI naudojimą apibūdinantys rodikliai

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Ilgalaikio materialiojo turto grąža, proc.	Šiaulių vandenys	8,35	8,50	11,04	10,23	9,21	7,88	7,26	7,04	8,69
	Vilniaus vandenys	21,19	18,12	18,05	15,60	14,11	13,29	13,63	12,99	15,87
	Kauno vandenys	3,17	5,57	3,29	2,65	4,13	3,13	3,16	3,66	3,59
	Klaipėdos vanduo	3,16	4,36	7,56	2,87	3,22	3,60	4,72	2,97	4,06
	Aukštaitijos vandenys	4,87	2,22	2,97	5,10	1,71	3,48	1,62	1,40	2,92
	Utenos vandenys	2,50	6,08	9,98	3,64	1,66	2,33	1,53	1,82	3,69
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (kartais)	Šiaulių vandenys	0,083	0,086	0,111	0,096	0,083	0,074	0,070	0,070	0,084
	Vilniaus vandenys	0,212	0,181	0,180	0,156	0,141	0,133	0,136	0,130	0,159
	Kauno vandenys	0,032	0,056	0,033	0,027	0,041	0,031	0,032	0,037	0,036
	Klaipėdos vanduo	0,032	0,044	0,076	0,029	0,032	0,036	0,047	0,030	0,041
	Aukštaitijos vandenys	0,049	0,022	0,030	0,051	0,017	0,035	0,016	0,014	0,029
	Utenos vandenys	0,025	0,061	0,100	0,036	0,017	0,023	0,015	0,018	0,037
Ilgalaikio materialiojo turto apyvartumas (dienomis)	Šiaulių vandenys	4387	4266	3294	3808	4378	4951	5206	5187	4434
	Vilniaus vandenys	1722	2014	2023	2340	2586	2747	2678	2810	2365
	Kauno vandenys	11497	6549	11103	13772	8842	11679	11565	9983	10624
	Klaipėdos vanduo	11540	8369	4831	12735	11351	10133	7741	12296	9875
	Aukštaitijos vandenys	7489	16413	12302	7157	21327	10495	22511	26119	15477
	Utenos vandenys	14580	6002	3659	10020	22052	15646	23808	20043	14476
Ilgalaikių skolų apdraustumas ilgalaikiu materialiuoju turtu	Šiaulių vandenys	21	22	17	19	21	28	29	36	24
	Vilniaus vandenys	15	12	14	14	10	10	12	14	13
	Kauno vandenys	16	11	9	9	10	13	15	19	13
	Klaipėdos vanduo	29	32	19	15	21	30	28	25	25
	Aukštaitijos vandenys	7	9	11	13	10	11	11	12	11
	Utenos vandenys	126	2571	3410	4542	4981	0	69	63	1970

Didžiausių Lietuvos vandentvarkos įmonių ilgalaikio materialiojo turto pelningumo rodikliai

RODIKLIS	Įmonė	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	VIDURKIS
Ilgalaikio materialiojo turto bendrasis pelningumas	Šiaulių vandenys	0,36	0,14	1,38	1,72	2,33	2,01	1,71	1,13	1,35
	Vilniaus vandenys	5,12	4,15	3,81	1,99	2,23	2,58	2,42	0,52	2,85
	Kauno vandenys	1,55	1,44	1,98	1,18	0,98	0,99	1,15	1,78	1,38
	Klaipėdos vanduo	3,46	3,10	2,67	3,21	3,05	2,91	2,49	2,70	2,95
	Aukštaitijos vandenys	3,99	5,13	2,29	2,56	1,99	1,89	1,58	1,82	2,66
	Utenos vandenys	4,19	3,95	2,62	2,48	2,69	2,40	2,04	2,30	2,83
Ilgalaikio materialiojo turto grynas pelningumas	Šiaulių vandenys	-1,10	-1,69	-2,82	-1,42	0,31	0,16	0,01	-0,62	-0,90
	Vilniaus vandenys	0,32	0,01	0,04	-1,33	-1,01	-0,87	0,20	-0,79	-0,43
	Kauno vandenys	0,09	0,17	0,01	0,14	0,14	-0,03	-0,12	0,36	0,10
	Klaipėdos vanduo	0,40	0,16	-0,10	0,32	0,57	0,29	0,16	0,15	0,24
	Aukštaitijos vandenys	0,10	1,13	-0,34	-0,57	0,12	0,18	0,01	0,10	0,09
	Utenos vandenys	1,48	0,59	-0,43	0,23	0,61	0,36	0,07	0,31	0,40

UAB „Šiaulių vandenys“ nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiai dėl antrinių veiksnių

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Nuosavo kapitalo pelningumas, proc.	-1,272	-1,988	-3,361	-1,847	0,472	0,287	0,016	-1,293	3,512
Atskirų veiksnių įtaka nuosavo kapitalo pelningumui									
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto pelningumo α	-	-0,705	-1,367	2,071	2,765	-0,242	-0,290	-1,310	4,788
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl nuosavo kapitalo apyvartumo β	-	-0,045	-0,480	-0,036	-0,145	0,006	0,004	0,000295	-0,234
Absoliutus Nuosavo kapitalo pelningumo pokytis dėl turto imlumo γ	-	0,035	0,473	-0,522	-0,301	0,052	0,014	-0,000107	0,251
Nuosavo kapitalo pelningumo absoliutus pokytis	-	-0,72	-1,37	1,514	2,32	-0,184	-0,27	-1,31	4,80

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. finansinio sveto ir pastovaus mokumo koeficientai

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Finansinio sveto koeficientas	0,05	0,05	0,07	0,07	0,08	0,07	0,07	0,06	0,05
Pastovaus mokumo koeficientas	18,19	19,07	14,18	14,03	12,39	14,29	13,94	17,20	19,26

UAB „Šiaulių vandenys“ 2006-2014 m. faktinės būsenos balas

RODIKLIS	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Pardavimo savikainos lygis, proc.	83,33	81,08	91,18	95,84	106,78	107,07	104,37	95,07	118,15
Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui, proc.	112,66	93,00	70,30	67,35	88,61	89,72	89,87	87,07	96,44
Bendrasis pardavimų pelningumas, proc.	21,17	8,06	61,89	82,89	125,01	126,03	116,49	79,57	160,52
Grynasis pelningumas, proc.	0,00	0,00	0,00	0,00	48,01	28,92	1,60	0,00	279,52
Turto pelningumas (ROA), proc.	0,00	0,00	0,00	0,00	38,58	20,94	1,11	0,00	240,93
Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE), proc.	0,00	0,00	0,00	0,00	27,74	16,89	0,95	0,00	206,56
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	114,52	58,71	90,33	43,97	77,86	38,53	59,94	44,47	117,92
Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas	113,85	57,07	80,50	44,92	89,75	42,92	63,39	45,11	134,51
Bendrasis skolos koeficientas	162,84	137,00	126,46	104,18	119,55	131,38	173,03	182,88	226,77
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartais)	62,80	64,51	84,84	73,52	64,03	56,62	53,87	54,08	68,06
FAKTINĖS BŪSENOS BALAS	671	499	606	513	786	659	665	588	1649

Rodiklių etaloninės ir skaitinės reikšmės

RODIKLIS	Rodiklio skaitinė reikšmė		Rodiklio etaloninė reikšmė
	gera padėtis	bloga padėtis	
Pardavimo savikainos lygis, proc.	<75,58	>83,94	79,76
Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui, proc.	<20,28	>24,12	22,20
Bendrasis pardavimų pelningumas	>24,42	<16,06	20,24
Grynasis pelningumas	>6,93	<0	6,93
Turto pelningumas (ROA)	>0,69	<0	0,69
Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE)	>1,7	<0	1,70
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	>1,65	<0,96	1,31
Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas	>1,32	<0,79	1,06
Bendrasis skolos koeficientas	<0,08	>0,12	0,10
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartais)	>0,16	<0,1	0,13

UAB „Šiaulių vandenys“ 2014 m. išteklių paskirstymo darbams matrica

Darbo pobūdis Netiesioginės sąnaudos (ištekliai)	Geriamojo vandens kokybės ir nuotekų taršos kontrolė (Laboratorija)	Vandentiekio ir nuotekų tinklų priežiūra bei valymas	Vandentiekio ir nuotekų tinklų remontas bei renovavimas	Technologinio proceso VIS kontrolė bei priežiūra	Geografinių informacinių sistemų kontrolė bei priežiūra	Iš viso
Netiesioginės medžiagos	21 455	18 265	10 519	-	-	50 239
Netiesioginis kuras	-	9 312	5 040	-	-	14 352
Netiesioginė elektros energija	26 547	11 541	6 409	35 261	40 411	120 169
Netiesioginis ilgalaikio turto nusidėvėjimas	19 050	20 620	26 500	32 654	36 820	135 644
Netiesioginis darbo apmokėjimas ir atsiskaitymai soc. draudimui	76 612	89 025	96 767	209 058	258 566	730 028
Remontas ir eksploatacija	-	-	-	24 930	53 084	78 014
Telekomunikacijų paslaugos	-	-	-	2 209	2 209	4 418
Valymas ir atliekų išvežimas	8 979	-	-	10 157	7 801	26 937
Objektų apsauga	1 239	-	-	1 240	1 240	3 719
Kitos paslaugos	19 257	-	-	19 257	19 257	57 771
Kanceliarinės ir prenumeratos išlaidos	1 316	-	-	901	1 000	3 217
Darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir komandiruotės	1 355	589	1 212	2 753	1 205	7 114
Nedarbingumo pašalpos iš įmonės lėšų	-	988	-	565	422	1 975
Kitos sąnaudos	7 096	7 096	7 096	7 096	7 098	35 482
Iš viso	182 906	157 436	153 543	346 081	429 113	1 269 079

UAB „Šiaulių vandenys“ bankroto tikimybės skaičiavimas

Z rodiklis	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Pagal ūkio šaką: pramonė	115,57	96,58	87,97	61,67	56,11	55,59	69,22	72,77	91,13
Pagal įmonės dydį: vidutinė įmonė	161,78	134,45	123,23	86,08	79,11	77,61	96,80	101,37	128,18
Bankroto tikimybė (P reikšmė)									
Pagal ūkio šaką: pramonė	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pagal įmonės dydį: vidutinė įmonė	1	1	1	1	1	1	1	1	1

UAB „Šiaulių vandenys“ misija, vizija ir strateginiai tikslai

<p><i>MISIJA:</i> Užtikrinti patikimas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas klientams su mažiausiomis išlaidomis ir minimaliausiu poveikiu aplinkai.</p> <p><i>VIZIJA:</i> Auganti, socialiai atsakinga, gerinanti teikiamų paslaugų kokybę, įmonė, kurioje gera dirbti.</p>	<p><i>STRATEGINIAI TIKSLAI:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti visiems klientams kokybiškas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas. • Didinti eksploatuojamo vandentvarkos ūkio efektyvumą. • Gerinti aplinkos ekologiją. • Užtikrinti teisės aktų laikymąsi geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kainodaros srityje. • Stiprinti darbuotojų motyvaciją.
---	--

„Šiaulių vandenys“ subalansuotų rodiklių sistemos strateginis žemėlapis

